

تصویر ابو عبد الرحمن الكردی

منتدی اقرأ الثقافی

www.igra.ahlamontada.com

فه نگوک

ورد بوئه وهیه ک له بابته کانی

قورنانی پیروژ

وهرگێراوی

ماموستا هه زار

کوردی به کوردی و فارسی
مه مه ده مین بیژدی

لتحميل انواع الكتب راجع: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ النِّقَافِي)

براي دائلود كتابهاي مختلف مراجعه: (مُنْتَدَى اقرا النفاي)

بۆدایەزانی جۆریها کتیب:سەردانی: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ النِّقَافِي)

www.lqra.ahlamontada.com

www.lqra.ahlamontada.com

للكتيب (كوردی , عربي , فارسي)

وهناو خوا

فهرههنگوک و ورد بونه وهیه ک له بابه ته کانی

قورئانی پیروژ

وهرگیراوی ماموستا ههزار

(کوردی به کوردی و فارسی)

مخبره دهمین بیژنه

۱۳۸۴

ناسنامه‌ی کتیب

نشر رهرو: مهاباد - پایین تر از چهار راه مولوی - تلفن: ۲۲۲۵۵۲۵

نیوی کتیب: فهره‌نگوڤ و وردبونه‌وه‌یه ک له بابه‌ته‌کانی قورئانی پیروز

تۆره‌ر: محه‌مه‌دئه‌مین بیژه‌نی

سالی چاپ: ۱۳۸۴

نۆبه‌تی چاپ: یه‌که‌م

هه‌ژمار: ۲۰۰۰ دانه

ناشر: ده‌زگای چاپ و بلاوکردنه‌وه‌ی ره‌هره‌وی مه‌هاباد

شابک: ۹۶۴-۶۸۰۶-۵۱-۱

وهناو خوا

پيشه‌كى

ئىمه كه ده‌لېين مۇسۇلمانين، يا هر كه سى به پى هه‌ستى به بيجورى خوى لى ده كۆلته‌وه كه بزاني ئىسلام، يا دینه كاني تر، يا خۆدنيا چيه و ده دنيا يه دا چ تپه‌ريوه و چ گوزه‌راوه و چى به‌سەردى و چمان لى دى. منيش ده‌مويست چاك بزاني ئىسلام چيه و چۆنه و ناوه‌روكى قورئانى پيروز چى تيا نۇسراوه. جا به و بۆنه‌وه له‌ميژ بۆ وه ك زۆريه‌ى خه‌لكى كوردوستان كه يىستبۇمان مامۇستا هه‌زار خه‌ريكى وه‌رگيراني قورئانى پيروز به‌زباني كوردى يه، چاوه‌روان بۆم زۆ وه‌رگيراهه كه‌ى به‌زواني ره‌وان و پاك و بى‌گه‌ردى كوردى وه‌خوينم و لى تى بگم. سوپاس بۆ خوا كه گه‌يشت، ده‌م‌خوينده‌وه و له‌كاتى خويندنه‌وه‌دا ده‌مدى كه هينديك و يا بليم زۆريه‌ى وشه‌كاني بۆ من ئاشنانين و ناچار بۆم بۆ هه‌ر وشه‌يه ده‌بى، له «هه‌نبانه‌بۆرينه» دا كه به‌بۆچونى من گه‌وره‌ترين فه‌ره‌نگنامه‌ى زمانى كوردى يه، بيدۆزمه‌وه. چۆن وشه‌كاني ره‌سه‌نى كوردى زۆربۆن و زۆرجار له‌بيرم ده‌چۆنه‌وه، ئه‌وجار بپارم داكه هه‌ر وشه‌يه ك چاوم پى ده‌كه‌وى، له‌كاتى لىكۆلینه‌وه‌دا ده‌ست به‌جى بى نۇسمه‌وه و يادداشتى بكه‌م. دواى ماوه‌يه ك هه‌ستم پى كرد، يه ك له‌كن يه ك بۆنه‌زۆر. پيشم خوش بۆكه‌س و كار و خزم و دوستانيش وه‌يانخوينن، به‌خۆم ده‌گوت زۆر چاكه، هه‌ر كه‌س ويستى له‌چه‌ند لاپه‌رى جوان دا ده‌يان نۇسمه‌وه و بۆيان فتۆ كۆبى ده‌كه‌م و ده‌يانده‌ميه!

ئاوا جار جار له كن دوست و ئاشنايان باسم ده كرد، وا بۇ پروايان له سەر ئوه بۇوا باشتري چاپى كم.
 ده بىر كه وتم، ئهركىكى گرانم له سەر شانى خۆم هست پى كرد كه بلى پىك پى. من كه ده خزمهت كۆمەل
 دام و ده پى زۆرتر خزمهت به خه لك بكه، به لام ئاخۆ ده توانم! و يا بلى لىم قبول بكري. خۆم به خوا
 ئه سپارد و دهستم پى كرد، زۆر به شىنه پى و له سەر تاوه دهستم پى كرده وه، جار پىك، دۇ جار و چند
 جار پىش... له سەر پرا لىم پروانى و هەر كه پته ش كه خۆم هيندىك له واژه كانم نه ده زانى و يا ههستم
 پى ده كرد هيندى له هاو زوانانم نايان زانن، يه ك به دواى يه ك دا، وا چا كه بلىم لاپه ر به لاپه ر
 ده منۆسینه وه و يادداشتم ده كردن و له كن خۆم رامده گرتن و تى ده كۆشام كه ئو مانايه له «هه بنانه
 بۆرينه» دا بدۆزمه وه، كه مه به ست ماناي وشى ئايه ته كه يه كه ده ناو قورئانى پىروژدا هه يه. چۆن وشه و
 له بىزى وا هه يه چه ندين مانا هه لده گرى.

من هاتم به پى توانام ماناي ئو وشانه ي كه نه م ده زانين و به چاكي له ماناي ته واوى ئايه ته كه حالى
 نه ده بۆم ده م دۆزينه وه و ده م نۆسين. وه به ره مى ئو ته قالا يه ئو وه يه كه له به ر چاوتانه و لى ده روانن.
 پىويسته بزانرى، وشى وا هه يه كه ده ناو «هه بنانيه بۆرينه» دا چه ندين ماناي هه يه، به لام نه ها تو م
 ته واوى ئو مانا يانه بنۆسم، چون به پىويستم نه زانيوه. و به تايهت ماناي ئو وشانه م نۆسى كه ماناي
 بنه رته تى ئايه ته كه ته واو ده كا و به دواى ويدا يه ك دۇ ماناي ديش كه هاومانان و يا جيان و ماناي
 فارسىشم نۆسيون. بۆيمه وا كورت كردونه وه هه تا حه وسه لى خوينه ران به سەر نه چى.
 تيشيدا هه يه كه ده ناو فەر هه نگو كه كه دا به عزه وشه يه ك دۇسى جار دۇپات كراوه ته وه، چۆن جارى
 وا هه يه خوينه ر له بىرى ده چته وه، ئه مه ش بۆ سانا كردنه و هه تا خوينه ر زۆرى لى نه گه رى. هه روه ها له
 په نا هه ر وشه يه ك ژماره ي ئايه تى سۆره كانم نۆسين. وشى ساناشى زۆر تيدان و بۆ ئو كه سانه يه كه له
 زباني كوردى دا شاره زانين و شاره زا كان په خنم لى نه گرن و هه مۆكه س وه ك خو هه لئه سه نگنين كه بۆچ
 ئو وشه سانا و ها سانانه ي هه لپژاردۆن، به تايهت بۆيمه بۆ هه ر كه س به شى خوى لى هه لكريتى. له
 هيندىك جيان له ته فسيري نۆر نۆسراوه ي دوكتۆر مسته فا خۆر په م دل به هه رهم وه رگر توه.
 سوپاس بۆ خوالى خوش بۆ مه لا "عه ولاى ئه حمه ديان" كه بۆ مانا كردنه وه ي نۆى سۆره ته كان
 ئاريكاري كردم. هه روه تر پىز و سوپاسم هه يه بۆ كا ك سه لاحى ئاشتى، ئوستاد بپهرۆزى خزرى
 به تايهت بۆ كا ك على سه ميمى كه بۆ من ئاريكاريكى باش بۆن.

محهممه دته مين بيزه نه

۱۳۸۴ / ۲ / ۲۴

فہرہ نگوڪ

﴿سۆرهی فاتیهه - لاپه‌ری ۱﴾

فاتیهه: سه‌ره‌تای کتیب، پیشه‌کی کتاو [ف] دیباچه‌ی کتاب

- ۱ ده‌هنده: ده‌هنده، دلّوا [ف] بخشنده
- ۱ دلّوفان: خاوه‌ن به‌زه، دلّنه‌رم [ف] مهربان
- ۲ سوپاس: سپاس، به‌چاکه‌زانین، چاکه‌له‌به‌ر چاوبون [ف] تشکر
- ۲ راهینه‌ر: فیرکار [ف] تعلیم‌دهنده، آموزنده
- ۲ راهین: که‌سێ که‌ مرو یا گیانداری تر تالیم‌ده‌دا، فیرکه‌ر [ف] آموزنده، مرتی
- ۴ خاوه‌ن: خاون، خێو، ساحیب [ف] صاحب
- ۴ په‌سلان: روژی قیامت، سه‌لا [ف] روز قیامت
- ۵ ئاریکار: یاری‌ده‌ر، هاریکار، که‌سێ کۆمه‌گ به‌که‌سێ ده‌کا [ف] یاری‌دهنده
- ۶ شاره‌زا: ۱ - به‌له‌د، به‌ریگه‌زان ۲ - زانا له‌کاروبار، پسپو‌ر [ف] ۱ - بلد ۲ - دانا و آگاه به‌کار

﴿سۆره‌ی به‌قه‌ره - لاپه‌ری ۲﴾

به‌قه‌ره: مانگا، چیل [ف] ماده‌گاو

گا: نی‌ری چیل [ف] گاو‌نر [ع] ثور

- ۲ پارێزگار: دیندار و له‌خواترس [ف] پرهیزکار
- ۳ پروا: ۱ - باوه‌ر، ئیمان ۲ - ئیجازه، په‌وا زانین [ف] ۱ - باور ۲ - اجازه
- ۵ رزگارانی: ئازادانی [ف] رستگاران
- ۱۱ هه‌رد: ۱ - عه‌رد، زه‌مین، ئه‌رز ۲ - شاخی سه‌خت و پڕ به‌رد [ف] ۱ - زمین ۲ - کوه‌سنگی و سخت
- ۱۶ به‌دی: ۱ - دیتن، دین ۲ - به‌گومان و مه‌زنه ۳ - ئاری [ف] ۱ - دیدن ۲ - به‌گمان ۳ - آری

- ۱۷ پیکردن: هه‌لکردنی ئاگر و چرا [ف] روشن کردن آتش چراغ
- ۱۷ ناشته‌با: شت [ف] موجودی
- ۲۱ وه‌دی: وه‌به‌ر چاو‌که‌وتن، رۆدان [ف] به وقوع پیوستن
- ۲۱ وه‌دی‌هینان: خولقاندن، دروست کردن [ف] آفریدن
- ۲۲ به‌روبو: به‌هره‌ی زه‌مین، داهاتی زه‌وی [ف] بهره‌ی زمین
- ۲۲ هو: سه‌به‌ب، سۆنگه [ف] انگیزه، سبب
- ۲۲ ده‌یسا: ۱- جاکه‌وایه ۲- ده‌ئیتیر [ف] ۱- پس ۲- پس دیگر
- ۲۳ ده‌سا: ۱- جاکه‌وایه ۲- ده‌ئیتیر [ف] ۱- پس ۲- پس دیگر
- ۲۴ سا: ۱- که‌وابو، ئیتیر ۲- کات، دهم [ف] ۱- پس، که‌اینطور ۲- هنگام
- ۲۴ مرو: ۱- بنیاده‌م ۲- که‌سێ‌که‌کاری پیاوانه‌ده‌کا، پیاو [ف] ۱- بشر ۲- مرد
- ۲۵ به‌ری: ۱- له‌پیشو‌دا ۲- به‌لێ [ف] ۱- از قبل ۲- آری
- ۲۶ گه‌ره‌ک: پیویسته، ئه‌یی، ئه‌شی [ف] لازم است
- ۲۶ فره‌: زۆر، زاف، گه‌لێک، زنده، پر [ف] زیاد
- ۲۷ هه‌رد: زه‌مین، هه‌رد [ف] زمین
- ۲۸ ئه‌وسا: ۱- ئه‌وده‌م، ئه‌وکات ۲- فێ‌گافی [ف] آن دم
- ۲۹ به‌ره‌هم: به‌هره، داهات، به‌ش [ف] بهره، حاصل، تولید
- ۲۹ په‌رژان: خه‌ریک‌بو، گوێ‌پێدان [ف] مشغولیت
- ۳۰ بریکار: وه‌کێل، نایب [ف] وکیل، جانشین
- ۳۰ شو‌کرانه: خه‌ردان به‌هه‌ژاران له‌مزگینی رۆداوی دلخۆشکه‌ر [ف] مزدگانی خیر در مقابل کار خوب
- ۳۰ شو‌کرانه‌بۆ‌ئیر: ۱- رازی به‌به‌ش، قنیا‌ت‌که‌ر ۲- سپاسکار [ف] ۱- قانع ۲- سپاسگزار
- ۳۲ که‌مایه‌تی: به‌رانبه‌ری زۆرینه [ف] ۱- نقص ۲- عیب ۳- کمبود
- ۳۲ به‌ده‌ر: ۱- جگه، بیجگه ۲- بۆ‌ده‌ره‌وه [ف] ۱- جز ۲- بیرون

- ۳۳ نهوت: ۱- نه کوت ۲- نفت [ف] ۱- نگفتم ۲- نفت
- ۳۳ نهپنی: ۱- نه هپنی ۲- په نامه کی، سور [ف] ۱- راز ۲- نهانی
- ۳۴ کړنوش: خو بوچکه وکړدن به لای که سیکه وه [ف] ۱- کرنش ۲- تعظیم
- ۳۴ سپله: پی نه زان، بی نه مه گ [ف] بی وفا، ناسپاس
- ۳۷ وشه: وته، واژه، وپژه، پیژه، قسه، له بز، که لیمه [ف] کلمه
- ۳۸ گشتو: هه موټان (مه بهس ئاده م و حه و ا و...)
- ۳۸ رینوین: ری نیشاندەر [ف] راهنما
- ۳۹ هه له: سه هو، خه له [ف] اشتباه، غلط
- ۴۰ زار و زلیج: ژن و مال، خیزان به گشتی [ف] خانواده
- ۴۰ ئیسرائیل: به پی ئایه تی ۵۸ سوړه ی مریه م پیغه مبه ر بو
- ۴۴ ناخو: ئایا، له وانه یه، تو پیژی، ئاخوا [ف] آيا، توگویی
- ۴۵ خوړاگر: له سرخو، خوددار [ف] متحمل، صبور، بردبار، مقاوم
- ۴۵ هانا: په نا، فریا، هاوار، داد [ف] پناه بردن و دادخواهی
- ۴۸ تاوان: ۱- گوناح، خه تا، سوچ ۲- پاداشت [ف] ۱- گناه ۲- پاداش
- ۴۹ سه ره را: ده گه ل نه وه شا، سه رپا [ف] علاوه بر
- ۴۹ جزیا: دهر د و ئازار، ئازار، شکه نجه، عه زیه ت [ف] ۱- سزا ۲- پاداش
- ۴۹ جه زره به: ئازار، عه زیه ت [ف] آزار
- ۴۹ جه زرا: سزا، پاداشت [ف] پاداش، مزد
- ۴۹ نه زمون: ئیمتیحان، تاقي کردنه وه، جه رباندن [ف] آزمون
- ۴۹ مه زن: ۱- سه روک، په ئیس ۲- زه لام، گه وړه [ف] ۱- سردار، رئیس ۲- گنده، بزرگ
- ۵۰ وهل: ۱- ده گه ل ۲- به ره لدا [ف] ۱- با، همراه ۲- ول، رها
- ۵۱ ژوان: پیک گه یشتن له جیگه به کی دیاری [ف] به هم رسیدن در جای از قبل تعیین شده
- ۵۱ گویره ک: گوړلک [ف] گوساله

- ۵۲ شوکرانە بۆیۆ: ۱- پازى بە بەش، قنیا تکه ر ۲- سپاسكار [ف] ۱- قانع ۲- سپاسگزار
- ۵۳ ھۆ: سەبەب، گریۆ، مەرج، شەرت [ف] شرط
- ۵۳ بۆاردن: ۱- ژماردن ۲- نەقاندن (چاک لە خەراپ جیا کردنەو) ۳- تاوان دان [ف] ۱- شمردن
۲- برگزیدن ۳- تاوان دادن
- ۵۳ ھۆی بۆارتن: ھۆی ھەڵبۆارتن (کە بتوانی چاک لە خەراپ جیا کاتەو «مەبەس فورقان»)
[ف] باعث انتخاب
- ۵۴ گەلۆ: ئەى خەلکینە (مەبەس قەومە کە یەتی) [ف] ھای مردم
- ۵۴ بەدى ھینەر: مەبەست پەرورەندە یە، خودا [ف] خدا
- ۵۷ گەزۆ: ئاوانگی شیرینی دار، گەز [ف] شیرە درخت گز، گزانیگین
- ۵۷ مەل: ۱- پەرنە، بالدار، تەیر ۲- جانەو ەری بچکوۆلە (مەل و مۆر) [ف] ۱- پەرنە ۲- جانور ریز
- ۵۷ شىلاقە: شىلاقە، شەلاقە، مەلیکی لینگ درێژە کە مییک لە ریشوۆلە زلتر [ف] بلدرچین
- ۵۷ شىلاقە: ھەوێردە، کاروانک، کەرەوالە [ف] بلدرچین
- ۵۷ ریشوۆلە: ریشوۆل، سیروۆ، پەشوۆلە، گاوانی [ف] پەرنە سار
- ۵۸ شارە کە: (مەبەس بەیتۆلموۆقە ددەسە)
- ۵۸ ھەناردن: ناردن، پەوانە کردن [ف] روانه کردن
- ۵۸ ئەرک: ۱- پێویستی سەر شان، کاری لازم ۲- زەحمەت و چەوسان [ف] ۱- وظیفه ۲- رنج
- ۵۸ لەمەر: دەر بارەى، سە بارەت، لە بابەت [ف] درباره
- ۵۹ ئیتر: ھى دى، ئیدیکە، ئیدن [ف] دیگر
- ۶۰ ھەرەت: ھەل، دەر فەت، کیس ۲- جەنگە [ف] ۱- فرصت ۲- عنفوان، موسم
- ۶۰ ھەل: ۱- دەم، کات ۲- جار، چەل ۳- دەر فەت ۴- نۆرە [ف] ۱- دم، وقت ۲- بار، دفعه
۳- فرصت ۴- نوبت
- ۶۱ بەرھەم: ۱- بەرھە، داھات، بەش، ئیبتاج، تەولید ۲- تیکەل [ف] ۱- بەرھە، حاصل ۲- قاطی
- ۶۱ بریار: پەیمان، شەرت، قەرار [ف] شرط و قرار

- ۶۲ جۆله که: ئۆمه تی مۇسا پیغه مبه، مۇسای [ف] یهودی
- ۶۲ فه له: ۱ - فه، خاچ په رست ۲ - فه عله، پآله، عه مه له [ف] ۱ - مسیحی ۲ - کارگر
- ۶۲ سایبی: ئه ستیره په رست، هه ساره په رست [ف] ستاره په رست
- ۶۳ به ئین: قه ول، په یمان، سۆز [ف] عهد و پیمان
- ۶۳ بلند کردنی کیوی تۆر به سه رتانه وه: [ف] کوه طور را بالای سرتان نگاه داشتیم
- ۶۵ راده: بارست [ف] حجم
- ۶۵ ترۆ کراو: ۱ - ئاورپو براو ۲ - ده رکراو به سؤ کایه تی [ف] ۱ - رسوا شده ۲ - راندن با توهین
- ۶۷ ژئی: برین به تیغ، سه ر برین [ف] بریدن با تیغ، سر بریدن
- ۷۳ پاژ: ۱ - به ش ۲ - به شیک له پۆژیک ۳ - به لگه [ف] ۱ - جزء ۲ - قسمتی از روز ۳ - سند
- ۷۳ لاش: لاشه، که لاک، جهنده ک، تهرم [ف] لاشه
- ۷۳ لاک: لاشه، که لاک [ف] لاشه
- ۷۶ به لگه: ۱ - نشان له گوم بۆ ۲ - سه نه د، ده لیل [ف] ۱ - رد گم شده ۲ - دلیل، سند
- ۷۶ جه م: ۱ - لا، نک، کن ۲ - ژم، هه لی نان خواردن ۳ - تابر، لنگه بار [ف] ۱ - نزد ۲ - وعده غذا ۳ - لنگه بار
- ۷۶ لجه م: له ته ک، له کن، له لا [ف] نزدش، از نزد
- ۸۰ باشگه ز: په شیمان، پیژه وان [ف] پشیمان
- ۸۴ هۆن: خوین، خین، خوین [ف] خون
- ۸۵ ناوه روک: هه رچی ده ناوشتی تر دایه [ف] محتوا
- ۸۸ ده گمه ن: هه لکه وت [ف] به ندرت، به اتفاق
- ۸۹ سه لماندن: قبولاندنی کاریک یا وته به ک [ف] قبولاندن
- ۸۹ دژ: ۱ - پیچه وانه ۲ - قه لا ۳ - پړو ترش [ف] ۱ - مخالف، دشمن ۲ - قلعه ۳ - اخمو
- ۹۰ چه ز: ۱ - ئاره زو ۲ - ئیشیا، واز ۳ - په سند و به ردل ۴ - دلداری، ئه وین ۵ - دوست ۶ - جوان
- [ف] ۱ - آرزو ۲ - اشتها ۳ - پسندیده ۴ - عشق ۵ - دوست ۶ - زیبا

- ۹۰ تیره یی: ۱- چا و چنۆکی، به غیلی ۲- حه سۆدی [ف] ۱- آزمندی ۲- حسودی
- ۹۰ چا و چنۆکی: ۱- به ته ماح، به تیره یی ۲- چا و نه زیر [ف] ۱- آزمندی ۲- حسودی
- ۹۱ خوت: پیشگره [ف] پیشوند است
- ۹۱ خوت و خورایی: ۱- بی سه به ب، له هیجی [ف] ییهوده
- ۹۲ پته و: ناو پر، به هیز، قایم [ف] تو پر و محکم
- ۹۴ نهوین: نه فین، دل داری [ف] عشق
- ۹۴ تهرخان: نازاد له باج و به هره ی ئاغا [ف] (اختصاص داده شده)
- ۱۰۵ تاییه ت: تاویه تی، تایوه تی، خوسوسی، به مه خسوسی [ف] ویژه
- ۱۰۷ هاریکار: ئاریکار، که سی که کومه گ به که سی ده کا [ف] کمک کننده
- ۱۱۰ هه ر چا که یه ک بکه نه پیش باری خوتان: اگر امر به معروف و نهی از منکر کنید
- ۱۱۱ ئاوات: ئاره زو، تاسه، هیفی، هیوا [ف] آرزو
- ۱۱۱ به لگه: ده لیل، سه نه د، نشان له گوم بو [ف] سند و دلیل
- ۱۱۲ خه وش: ۱- عیب، که مایه سی ۲- خشل [ف] ۱- عیب ۲- زیور
- ۱۱۳ جهو: ئومه تی مۇسا پیغه مبه ر، مۇسای [ف] یهودی
- ۱۱۷ داهینه ر: وه دی هیئ [ف] مخترع
- ۱۲۳ باو: رمین و په ونه ق، بره و، په واج [ف] رونق
- ۱۲۴ وشه: قسه، له بز، وته، ویژه، که لیمه [ف] کلمه
- ۱۲۵ مه کو: جیگه ی کو بوته وه ی خه لک، کوگا، کو [ف] انجمن
- ۱۲۶ وه ی: ئازار [ف] آسیب
- ۱۲۹ بی په له: بی له که (مه به ست دل و روح و ئاوه زی وان پاک و خاوین کاته وه و ته و او خوا به رست بن) [ف] بدون لکه
- ۱۳۰ گه وچ: بی ئاوه ز، بی عه قل [ف] ابله
- ۱۳۸ ره نگ: ری و شوین، داب و ده ستور، قانون [ف] راه و روش برای مسلمین

- ۱۴۲ ثاوہز: عهقل، فام [ف] عقل
- ۱۴۲ بهری: ۱ - له پيشوډا ۲ - بهلئ [ف] ۱ - از قبل ۲ - آری
- ۱۴۳ ثاوا: ۱ - بهم جوړه ۲ - ثاوهدان ۳ - پیوار، ون و نادیار [ف] ۱ - اینچنین ۲ - آباد ۳ - گم و ناپیدا
- ۱۴۳ ثؤمهت: دهسته په پړه وانی دینیکي تاییه تی [ف] اُمت
- ۱۴۳ چاوهدیری: ناگا لی بون، چاودیری [ف] نظارت
- ۱۴۵ شان بدهی: نشان بدهی (مه بهس هر مोजره په کیان بخه به بهر چاو)
- ۱۴۸ کئی بهرکئی: مله، رک به رک له بازی یان له کاریک دا [ف] مسابقه
- ۱۴۹ ثاقار: ۱ - شوین و جینگه ۲ - دهوړوبه ۳ - مه لېند و ناوچه [ف] ۱ - جای ۲ - پیرامون ۳ - منطقه
- ۱۵۱ راهینان: ۱ - فیر کردن له کاردا ۲ - حه مایهت [ف] ۱ - تعلیم دادن ۲ - رام کردن
- ۱۵۱ کارامه یی: زانایی له کار، تهردهستی [ف] کارایی، مهارت
- ۱۵۱ برچی: برسی، تیز، دژی تیر [ف] گرسنه
- ۱۵۵ بهر و بو: ۱ - بههری زه مین ۲ - ماوه و مهودا [ف] ۱ - بهره زمین ۲ مدت
- ۱۵۷ بیر: ۱ - بههره ۲ - کو بونی نازه ل بو دوشین [ف] ۱ - فایده، بهره
- ۱۵۸ کیله ک: ۱ - ته نیش ۲ - ته قه ل ۳ - جوړی نانی چکوله بو زاروکان (مه بهس دؤکیو، دؤ علامهت، دؤ نیشانه) [ف] ۱ - پهلو ۲ - بخیه ۳ - نوعی نان
- ۱۵۸ ته واف: خول خواردن به دهوری مالی کابه دا [ف] طواف
- ۱۵۹ نهفرین: نفرین، توک [ف] نفرین، دعای شر
- ۱۶۲ وچان: پشوډان، ئیسراحت ۲ - مو لهت [ف] ۱ - استراحت ۲ - مهلت
- ۱۶۴ بوژانه وه: وه که یف که وتن له پاش له پری و که ساسی [ف] انتعاش، به نشاط آمدن
- ۱۶۶ په یوه ند: ۱ - تیکه لی و دوستی ۲ - متوربه ی دار [ف] ۱ - علاقه ۲ - پیوند درختی
- ۱۶۷ کول: ۱ - خهفت ۲ - قول (کوتاه) قوله ۳ - قولتی ثاو [ف] ۱ - اندوه ۲ - کوتاه ۳ - جوشش آب
- ۱۶۷ که سهر: خه، خهفت [ف] اندوه
- ۱۶۹ ره چاو کردن: رچاو کردن، هه لیزاردن و ده بهر چاو گرتنی که سی یان شتی بو کاریک
- [ف] انتخاب کسی یا چیزی برای انجام کاری

- ۱۷۱ ئاژال: پاتال، ولسات، گا و گۆل و مهر و مالآت [ف] دام و احشام
- ۱۷۱ خورپن: ۱- گەف کردن، هه‌ره‌شه ۲- پر مه و حيله‌ی ته‌سب له شه‌ردا [ف] ۱- ته‌دید با نهیب
۲- شیه‌ئ اسب
- ۱۷۱ چرپن: ۱- گوتن، گوتنی گۆرانی ۲- پچرپن، پساندن [ف] ۱- آواز خواندن ۲- گسستن
- ۱۷۴ ناوه‌روک: هه‌رچی ده‌ناوشتی تر دایه [ف] محتوا
- ۱۷۵ گۆری: له باریکه‌وه بر دیه باریکی تر [ف] تغییر داد
- ۱۷۵ گۆریگه‌سه: نه‌قاندن، هه‌لبژارتن [ف] (انتخاب کردن، برگزیدن)
- ۱۷۷ سامان: ۱- دارایی، ده‌ولت ۲- هیمنی و ئارامی [ف] ۱- دارایی ۲- امنیت، امان
- ۱۷۷ رینۆنگ: مه‌به‌ست ئه‌و که‌سانه‌ن که ده‌رپیه‌دا ماونه‌وه و یا رینگایان لی‌ون‌بو‌ه و یا ده‌رپیه‌دا
نه‌خۆش که‌وتوون [ف] منظور واماندگان در راه
- ۱۷۷ رینۆنگ: رینوار، رینار [ف] رهگذار، رهرو
- ۱۷۷ پارسه‌ک: سوالکەر، خوازه‌لۆک، گه‌دا [ف] گدا
- ۱۷۸ کۆیله: عه‌بد، به‌نی، کۆله، کۆلی [ف] برده
- ۱۸۴ فیدیه: خۆراک دان به هه‌زاران له جياتی پۆژو‌گرتن (روژنیک یا چه‌ند پۆژان یان به‌ دايم)
[ف] فديه
- ۱۸۶ وه‌رام: ۱- ولام، راسنپیری به‌ قسه ۲- په‌رسف، جواو [ف] ۱- پیغام ۲- پاسخ
- ۱۸۶ به‌دی: دیتن، دین (له‌ دۆره‌وه به‌دیم کردی) [ف] دیدن، دید
- ۱۸۷ چاره: ۱- به‌خت ۲- بیچم و ته‌رح ۳- ده‌ره‌تان [ف] ۱- شانس
- ۱۸۷ هه‌ودا: داو، تا، تار، تال [ف] تارنخ و موی
- ۱۹۴ مانگی شه‌ربه‌س: بریتین له ۱- زولقه‌عه‌ده ۲- زولحه‌ججه ۳- محه‌رهم ۴- په‌جبه [ف] ماه حرام
- ۱۹۵ فه‌ته‌رات: فه‌تاره‌ت، به‌لا (ئه‌و چاوه‌ که ژاله، فه‌ته‌راتی سه‌ر و ماله / ئه‌و نیرگسه‌ کاله، نه
منی هیشت و نه‌ کالآ) [ف] بلا، آسیب
- ۱۹۶ لوان: په‌خسان، به‌دی هاتن له‌خۆوه، بۆز خواردن [ف] امکان

- ۱۹۶ بۇز: لوان، ده ست دان [ف] امکان
- ۱۹۶ ئازارنىكى دەسەردا: (۱) - نهخۆشە ۲ - نهخۆشكى دە سەرى دا هەيە وەك كەچەلى و زىپكە
و سەرئىشە و شتى وا [ف] ۱ - مريض است ۲ - ناخوشى در سر دارد
- ۱۹۶ بارتەقا: هەمبەر، بەرانبەر، باتەقا [ف] برابر
- ۱۹۷ ھەرەت: جەنگە، دەرەفت، كىس [ف] هنگام، دم
- ۱۹۷ ھەرەتى حەج چەند مانگى ديارى كراون: بریتين له ۱ - شه ووال ۲ - زولقە عده ۳ - زولحە ججە
[ف] هنگام حج چند ماه معین هستند
- ۱۹۷ قسە بە زورانی دان: قسە بە زورى و ناھەقى بە مل دا سەپاندن، بە خورتى، زورى، بە زەبرى
هیز [ف] مطلب را با زور بر كرسى نشاندن
- ۱۹۷ بىراى: بە هېچ جور، هەرگىز [ف] ابدأ، هرگز
- ۱۹۷ گەرەگ: پىويستە، ئەيى، ئەشى [ف] لازم است
- ۱۹۸ مەشعەرەلحەرام: كىيۆيكە لە مزەدەلفەى لە تىوان عەرەفات و میناىەدا
- ۲۰۰ پىداويست: ۱ - لازم ۲ - نیاز و پىويستى [ف] ۱ - لازم ۲ - مايحتاج
- ۲۰۳ رۆزانی ديارى كراو: رۆزە كانی ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ مانگى زىحە ججەى كە حاجیان لە مەناىە
بە سەر دەبەن [ف] ایام تشریق
- ۲۰۵ كىلگە و رەسەن: مەبەس یاسای دین (چونكە دەمارزل و خو پى زۆرە) (منظور راه دین)
- ۲۰۵ كىلگە: ۱ - زەوى و زار ۲ - زەمىنى كە شىودە كرى [ف] ۱ - مزرعە ۲ - زمینی كە شخم زده می شود
- ۲۰۵ رەسەن: بنەچە كە، نەجىم زاده [ف] نژاد، اصیل، نجیب
- ۲۱۰ سەيوان: ۱ - سابات ۲ - خەرمانەى مانگ [ف] ۱ - سايەبان ۲ - هاله
- ۲۱۳ چىن: ۱ - بەرەباب ۲ - لا لەسەر لا، توئى لە سەر توئى [ف] ۱ - نسل ۲ - چىن، چىن و چرۇك
- ۲۱۳ بنەما: ماكە، ھۆى پەيدا بۇن و مان [ف] ماده
- ۲۱۳ يە كالا كردن: يەك لایە كەردنەوہى تىكەلاو [ف] يك لایە كردن
- ۲۱۶ رەنگ: واش [ف] طور، طرز
- ۲۲۳ تۆشە: زاد، زەواد، بژيوى سەفەر [ف] آذوقه، توشه سفر

- ۲۲۳ تۆشە يە كيش وه پيش خو خەن: خىرىكىش بكن [ف] صدقەاي هم بكنيد
- ۲۲۴ كەرستە: كەرەسە، كەرسە، ئامراز، ئەسپاب [ف] اسباب
- ۲۲۴ ئەژنەوى: دەيسى، گوڭى لى دەيى [ف] مى شنود
- ۲۲۸ بەرەژۇر: ھەورازى رۇ بە بلىدى (مەبەس پياوان پلە يە ك بەرزترن) [ف] بە سربالايى رفتن
- ۲۲۹ سنۇر: حدۇد، كەوشەن، خەتى تىوانى دۇ ملك [ف] مرز
- ۲۲۹ سنۇر پەراندن: برىتى لە كارى نااسايى كردن [ف] كناية از كردار غير عادى
- ۲۲۹ نااسايى: بەدەر لە دام و دەستۇر [ف] غير عادى
- ۲۲۹ ياسا: دام و دەستۇر، رى و شوڭنى ناوكۆمەل، قانونى دەولەت [ف] قانون
- ۲۲۹ غەدر: ۱ - ناھەقى، زولم ۲ - پەيمان شكىنى [ف] ستم، تەدى ۲ - عەھدشكىنى
- ۲۳۱ قەس: ۱ - خەيال لە كردنى كارى ۲ - ھىلنج [ف] ۱ - قصد ۲ - تھوع
- ۲۳۱ ئامۇزگارى: نسحت، پەند [ف] اندرز
- ۲۳۲ وەل: دە گەل، لە تەك [ف] همراه
- ۲۳۲ بەرھەلست: ۱ - لەمپەر، كۆسپ ۲ - دوزمن، دژ [ف] ۱ - مانع ۲ - دشمن
- ۲۳۳ راويژ: ۱ - تەگبىر و را ۲ - بە خەيال بۆچۇن ۳ - دەرراوى دەم [ف] ۱ - مشورت، تدبير ۲ - حدس ۳ - طرز اداى كلمات
- ۲۳۳ مەرچ: ۱ - شەرت، قەول، بەلڭن، گەفت، پەيمان ۲ - گرىو كردن [ف] ۱ - پيمان ۲ - شرط بندى
- ۲۳۳ پى: دەستۇر و پى و شوڭن [ف] رسم و عادت
- ۲۳۵ راستەوخو: ۱ - بى لادان و لە پى دەرچۇن ۲ - قسەى بى مىنگەمىنگ (راستەوخو پىم گوت) [ف] ۱ - مستقيم ۲ - رك و صريح
- ۲۴۲ بەويىشەش: بەو دەستۇر و پى و شوڭنەش [ف] بدىن گونە
- ۲۴۵ بژيو: ۱ - مايە زيان، ھەرچى پياو پى دەزى، ۲ - بژيك [ف] ۱ - قوت، مايە زندگى ۲ - متكى بە خود
- ۲۴۵ فەرھانى: ھەرزانى و شت زۆرى [ف] فراوانى و ارزانى
- ۲۴۶ يىغەمبەرە كەيان: مەبەس يۇشەع يا شەمعون يا شەموئيل

- ۲۴۷ شایان: ۱ - لایق، هیژا ۲ - چەند شا [ف] ۱ - شایسته ۲ - چەند پادشاه
- ۲۴۷ شیاو: لایق، هیژا [ف] شایسته
- ۲۴۸ درۆشم: نیشانه‌ی تایبه‌تی [ف] آرم، علامت فارقه
- ۲۴۹ وزه: تاقت، توان، هیژ [ف] توان
- ۲۵۱ ئاپۆر: به‌لا، به‌سهرهاتی خه‌راپ، ته‌گه‌ره و تۆشی [ف] مصیبت
- ۲۵۱ ئاپۆره: ۱ - کو‌مای خه‌لک پێکه‌وه ۲ - به‌لا ۳ - ئاپۆر [ف] ۱ - شلوغی و ازدحام
- ۲۵۳ سه‌ره‌پا: سه‌رپا، ده‌گه‌ل ئه‌وه‌شا [ف] علاوه‌بر
- ۲۵۵ پیوار: نادیار، نه‌دیار [ف] غیب، ناپیدا
- ۲۵۶ تاغۆت: [ف] شیطان و دیوره‌زن
- ۲۵۶ نه‌بان: شیر ده‌رئ که ییچۆی خو‌ی ناو‌ی و شیر ی ناداتی [ف] دامی که از بچه‌ خود تنفر دارد
- ۲۵۶ هه‌نگل: ۱ - ده‌سکی ده‌فر ۲ - بن باخه‌ل (منظور محکم‌ترین دستاویز) [ف] ۱ - دسته‌ ظرف
- ۲ - زیر بغل
- ۲۵۸ وات: گو‌تی، قسه‌ی کرد [ف] گفت
- ۲۵۹ گوند: دئ، ئاوا‌یی جگه‌ له‌ شار [ف] ده، روستا
- ۲۵۹ ته‌پین: ۱ - رۆخان، به‌ سه‌ر یه‌ کا‌هاته‌ خواری دیوار ۲ - داته‌پین [ف] ۱ - ریزش دیوار
- ۲ - فروریختن
- ۲۶۴ رۆینی: ۱ - مه‌رای، دۆرۆیی، زمان لۆسی ۲ - تارا له‌ سه‌ر بۆک هه‌لدانه‌وه [ف] ۱ - ریا
- ۲ - روبند برداشتن از سر عروس
- ۲۶۴ له‌ وه‌ ده‌کا: وه‌ک ئه‌وه‌ی ده‌چئ [ف] مثل این می‌باشد
- ۲۶۶ برست: وزه، هیژ، توان [ف] توان، نا
- ۲۶۹ ئاوه‌ز: عه‌قل، فام [ف] عقل
- ۲۷۰ قه‌به‌ل: کاری له‌بر، قۆته‌پات (مه‌به‌س نه‌زر و سه‌ده‌قه‌یه) [ف] کئترات، ارزیابی
- ۲۷۳ بئ ده‌ره‌تان: چاره‌ نه‌ماو، پێگه‌ی نه‌جات لی به‌ستراو [ف] بیچاره

- ۲۷۳ بیچم: ۱ - شکل و هه‌ندام ۲ - تهرج و دیدار ۳ - تهرز و شیوه، جوړ [ف] ۱ - هیئت، حالت ۲ - سر و سیما ۳ - شیوه
- ۲۷۳ پارسه‌ک: سوال‌کەر، گه‌دا، خوازه‌لۆک [ف] گدا
- ۲۷۳ گیره: وردکردنی ده‌غل و گیا به پئی لێنان و شیلانی پاتال [ف] خردکردن گیا به وسیله حیوانات
- ۲۷۳ گیره: گلی، شکایت، گله (مه‌به‌س به زۆری داوای یارمه‌تی و مال پئی به‌خشین بکه‌ن) [ف] شکایت (منظور با الحاح و اصرار)
- ۲۷۳ گیره: شلتاغ، ته‌شقه‌له، گهر [ف] شلتاق
- ۲۷۵ نزول: ۱ - سوتی پاره ۲ - نه‌خۆشی نزله [ف] ۱ - ربا، بهره پول ۲ - سرماخوردگی شدید
- ۲۷۶ پیت: ۱ - بهره‌که‌ت و فهر ۲ - کرم‌خواردو، کرمۆل ۳ - چه‌رف، دانه‌ دانیه‌ی ئه‌لف و بیتکه ۴ - هه‌وه‌ل [ف] ۱ - ئیمن و برکت ۲ - کرمو ۳ - حرف الفبا ۴ - آغاز
- ۲۸۲ تاوان: ۱ - گوناخ، خه‌تا، سوچ ۲ - جه‌ریمه، قهره‌بوئی هه‌له ۳ - توانده‌وه [ف] ۱ - گناه ۲ - تاوان ۳ - گداختن، ذوب شدن
- ۲۸۳ بارمه‌ته: شتی‌ک له باتی شتیکی تر به ئه‌مانه‌ت داندراپی، گرو، گریو [ف] گروگان
- ۲۸۶ ئه‌رک: ۱ - پێویستی سه‌ر شان، کاری لازم ۲ - زه‌حمه‌ت و چه‌وسان [ف] ۱ - وظیفه، مسؤلیت ۲ - رنج و زحمت
- ۲۸۶ سه‌پاندن: به زۆر تۆش کردن، به مل داهێنان، داسه‌پاندن [ف] تحمیل کردن
- ۲۸۶ گلامان: گش لامان، هه‌مو لامان [ف] همه‌گیان
- ۲۸۶ لی‌گرتن: ۱ - عه‌یب له‌که‌سی گرتن، ئیراد ۲ - هه‌لبۆارتن [ف] ۱ - ایراد ۲ - گلچین کردن

(سۆره‌ی ئالی عیمران - لایه‌ری ۵۰)

- به‌ره‌ی عیمران: تیره و تایفه‌ی عیمران [ف] آل و طایفه‌ عمران
- ۳ به‌را: پێشو، (به‌ر: پێش) [ف] از قبل (قبل)
- ۷ ماک: ۱ - هه‌ر په‌گه‌ز و بنچینه‌یی که شتی لی پێک‌هاتووه، هوئی دروس بوون ۲ - دایک (زاوماک تیکه‌ن) [ف] ۱ - ماده ۲ - مادر

- ۷ دهغهز: ۱- نهخۆشی، ناساگی ۲- قهڵشت، درز [ف] بیماری ۲- تَرَک، درز
- ۸ گلا: ۱- گش لا، هه مۆلايه ک ۲- په پری، په رت بۆ ۳- خلۆره و بۆ ۴- جارێک تر [ف] ۱- همگی، همه جانب ۲- پرت شد ۳- غلتید ۴- بار دیگر
- ۱۱ بهر له وان: پێش وان [ف] قبل از آنان
- ۱۱ سزا: ۱ پاداشت ۲- جزیا، دهرد و ئازار [ف] ۱- پاداش ۲- رنج و آزار
- ۱۲ ههرینا: بهو زوانه، له ناکاو، ههینا [ف] به همین زودی
- ۲۷ مردۆ له زیندو دهردینێ: (وه ک هیلکه له مریشک)
- ۲۷ ئه و که سانه: مه بهست عالم و زانا کانی یه هۆدی [ف] آن کسان
- ۳۵ که یوان: ۱- کابان، بناوانی مāl ۲- ئه ستیره یه کی گه رۆکه [ف] ۱- کدبانو ۲- زحل، ستاره ی کیوان
- ۳۵ تۆل: پیزه، پز، ساوای ناو زگ، ییچۆی هیشتا نه زاو [ف] جنین
- ۳۵ ده قه بهل کردن: نه زر کردن، له خوگرتن [ف] نذر کردن
- ۳۶ بهری: داری به رهین [ف] درخت میوه
- ۳۶ بهریشیم: (مه بهس ئه ولاد و نه وه و نه نتیجه یه و پاشه که وتی مه ریه مه)
- ۳۷ وئ: پیتی ئیشارهت بۆ میوینه (مه بهس مه ریه می دایکی عیسیاه)
- ۴۰ زورهان: زۆر پیر و له کار که وته و به ته مهن [ف] پیر و ازکار افتاده
- ۴۱ هیما: ۱- ئیشارهت، عاشیرهت ۲- هیشتان [ف] ۱- اشاره ۲- هنوز
- ۴۶ ییشکه: ۱- لانک، ییشک ۲- مه شکه [ف] ۱- گهواره ۲- مشک
- ۴۹ هه پری: هه رگ، قور، خوئی ته ر [ف] گیل
- ۴۹ چار: ده ره تان، چاره، عیلاج [ف] چاره
- ۵۲ هه واریه کان: شاگرده کانی به ئه مه گ و خزمه تکاری عیسا پیغه مه ر بۆن
- ۵۹ چه شن: جوړ، وه ک [ف] مثل، مانند
- ۶۱ لاله: پارانه وه، لالان، لافه [ف] لابه

- ۶۱ نزا: دوعا، داوا له خوا [ف] دعا
- ۶۴ سۈربۇن: ۱- چەقین و پىڭداگرتن له سەرکاری ۲- رەنگى سۈر به سەرداھاتن [ف] ۱- اصرار ورزیدن ۲- سرخ رنگ شدن
- ۷۷ دین: ۱- چاوپىکه‌وتن، دیتن ۲- خواپەرستی ۳- لیوه، شیت ۴- زان، منال بۇن [ف] ۱- دیدن و نگرستن ۲- خداپرستی ۳- دیوانه ۴- زاییدن
- ۷۷ نایاندینی: چاویان لی ناکا (چاوی به رۇحم و به‌زەیان لی ناکا) [ف] نگاهشان نمی‌کند
- ۸۲ پاشگەز: پەشیمان، پىژەوان [ف] پشیمان
- ۹۶ نیشانگە: جىگەى رانانى شت له‌بەر چاوا [ف] نمایشگاه
- ۹۷ شوینەوار: ۱- نیشانگەى رابردوان، شوینەوار، ئاسەوار ۲- نەوہ و ناتۆرە [ف] ۱- آثار یادگار مانده ۲- نوہ و نتیجه
- ۹۹ لار: ۱- خوار، چەوت، چەویڵ ۲- کز، دالگۆشت ۳- گش ئەندام، بەدەن [ف] ۱- کچ ۲- لاغر ۳- بدن
- ۱۰۰ دەسخەرۇ: فریودراو، خەلەتاو [ف] فریب خورده
- ۱۰۳ رشتە: هەر شتەى گەنمە به‌هارۇ [ف] رشته خوراکی
- ۱۰۳ رشتە: مەبەس ئەمر و فەرمايشاتى خودای مەزن له قورعانى پیرۆزە
- ۱۰۳ وەرپىن: خستنه ناو دەست و دە کار هینان [ف] در دست گرفتن و به کار بردن
- ۱۰۳ وەرپىنە: ۱- پینە، بارە ۲- داوهرپنە [ف] ۱- بیاور ۲- فرو بریزان
- ۱۰۳ هوگر: خوگرئو، عادتە پىگرتو (ئەو منالە هوگرى مە) [ف] خوگرفته
- ۱۰۷ چەرموگ: سبى [ف] سفید
- ۱۱۷ شەختە: ۱- سەرماى پاییز که زەرعات خراپ دە کا ۲- سەهوڵ، سوڵ، یەخ ۳- بەستەلە ک [ف] ۱- سرماى پاییزی، آفت کشت ۲- یخ ۳- یخبندان
- ۱۱۷ وەیشۇم: ۱- بەلا ۲- نسیبەت ۳- مایە فتنە [ف] ۱- بلا ۲- مصیبت ۳- فتنە‌انگیز
- ۱۱۷ وەیشۇمە: وەیشۇم (بریتی به له سەرماى سەخت و تەر و تۇشى زستان)

- ۱۳۰ ته کینهوه: ۱ - دۇرکهوتنهوه ۲ - کشانهوه له کارى [ف] ۱ - دور شدن ۲ - شانه خالى کردن
- ۱۳۰ چين: لا له سر لا، توى له سر توى [ف] چين، چين و چروک
- ۱۳۱ دۇره پهریز: لا، خو له خه لک پاريز [ف] پرهيز و دورى از مردم يا چيزى
- ۱۳۴ فهرحانی: هرزانی و شت زورى [ف] فراوانى و ارزانى
- ۱۳۷ سهرنج: وردهوه بون، به زيتى پروانينى شتيک [ف] دقت
- ۱۴۷ ههنگاو: شهقاو، لوق [ف] گام
- ۱۵۳ گاز: بانگ (بجو بابت گازت ده کا) [ف] صدا زدن
- ۱۵۴ بریه تی: ۱ - بریتى، هيمای به واتا ۲ - باتى، جياتى، پوخته ی ده کاتهوه (چوار و چوار بریتى به له ههشت) [ف] ۱ - کنایه ۲ - عبارتست، بجای
- ۱۵۴ ئوقره: ئارامى، هه دا، ئوخون [ف] آرامش
- ۱۵۹ نهرم و نیان: ۱ - بنياده مى به سه بر و هه وسه له ۲ - قسه ی دۇر له تۇره یى [ف] ۱ - آدم باحوصله ۲ - سخن ملايم
- ۱۵۹ لى بران: ۱ - برپاردان، قه راردان ۲ - كه م هيئان، كورت هيئان [ف] ۱ - تصميم گرفتن ۲ - کوتاه آوردن
- ۱۶۰ لى يىرى: له ياد بكا [ف] از ياد ببرد
- ۱۶۰ يىرى: ۱ - ياد ۲ - مه ردوش، دۆشهرى ئاژال [ف] ۱ - ياد ۲ - شيردوش
- ۱۶۱ فهره ج: ۱ - حيله ۲ - پرزگار له تهنگانه، دهره تان [ف] ۱ - نيرنگ ۲ - رهاى از غم و رنج
- ۱۶۱ نواندن: ۱ - شانندان، رانان ۲ - دهخه و كردن [ف] ۱ - نماياندن ۲ خواب کردن
- ۱۶۷ راز: ۱ - سوپ، نهينى [ف] راز
- ۱۷۴ هه لوه دا: تهره، ئاواره ی دهشت و کيو [ف] متواری
- ۱۷۴ هه لوه دا: مه به سى په پره و و دواكه وتوى په زای خودا بون
- ۱۷۴ گرینگ: گرنگ، بايه خدار، موهم [ف] با اهميت
- ۱۷۵ هاوده ست: هاوده س، چهنده كسى شريك له كه ين و به ين دا [ف] شريك و همدست

- ۱۷۵ که‌ین: ۱- که‌ین و به‌ین ۲- تیوان، ئاشنایه‌تی، به‌یوه‌ندی [ف] ۱- توطئه ۲- ارتباط
- ۱۷۹ بارودووخ: هه‌ل و مه‌رج [ف] وضعیّت
- ۱۷۹ بارودووخ: مه‌به‌ست ئه‌و حال و وه‌زه‌ی که‌ تییّدان
- ۱۷۹ بار: داب و ئاسایی [ف] روش
- ۱۷۹ دووخ: چلۆنه‌تی، چۆنیه‌تی، چلۆنایه‌تی [ف] چگونگی
- ۱۷۹ دووخ: ۱- چلۆنه‌تی، بار ۲- تیژی له‌ چیژه‌دا، تون ۳- به‌رانبه‌ر، ته‌راز [ف] ۱- چگونگی حالت ۲- تندمزه ۳- میزان و برابر
- ۱۸۰ چنۆکی: ۱- ته‌ماکاری ۲- ئیره‌یی [ف] ۱- آزمند ۲- حسادت
- ۱۸۱ تووما: قاقه‌زی نووسراوی لؤل دراو، نووسین له‌ ده‌فته‌ر [ف] ثبت در دفتر
- ۱۸۵ بنه‌ما: ماکه‌، هوّی په‌یدا بۆن و مان، دایک [ف] ماده‌
- ۱۸۷ ئه‌وسا: ئه‌و ده‌م، ئه‌وکات، ئینگافئ [ف] آن دم
- ۱۸۷ ئینگافئ: ۱- ده‌س به‌ جئ، هه‌ر ئیسه ۲- ئه‌و جار، ئه‌وکات [ف] ۱- هه‌مین حالا ۲- آن هه‌نگام
- ۱۹۰ ئال و گوور: پێک گوورینه‌وه [ف] مبادلّه
- ۱۹۰ خێو: ساحه‌ب، خاوه‌ن [ف] صاحب
- ۱۹۲ شوهره‌یی: عه‌یب، نه‌نگ، شوهره [ف] ننگ، عار
- ۱۹۴ لاری: خواری، چه‌وتی [ف] کجی
- ۱۹۶ گروفر: شات و شووت [ف] لاف و خودستایی

(سوورده‌ی نیساء- لاپه‌ری ۷۷)

نیساء: ژن، عافره‌ت [ف] زن

- ۱ چاویره: چاوه‌دیّره، نزاره‌ت‌که‌ره [ف] ناظر است
- ۱ چاوه‌دیّری: چاوه‌دیّری، ئاگا لئ بۆن [ف] نظارت، نگهبانی
- ۳ غه‌در: ۱- ناهه‌قی و زوڵم ۲- په‌یمان‌شکینی [ف] ستم و تعدّی ۲- عهدشکنی

- ۷ که له پۆر: جی ماگ له مردگ، بیتاک [ف] ارث
- ۱۰ هه‌له وگړ: بلیسه‌ی گرگرتنی سوتهمه‌نی، بلیزه [ف] لهیب، آتش فروزان
- ۱۳ په‌ر: ۱- دۆر ۲- ئاخ‌ر ۳- ف‌رین [ف] ۱- دور ۲- آخ‌ر ۳- پروار
- ۱۳ له‌وه‌ری: [ف] در نهایت
- ۱۹ ژنان به زۆری بکه‌نه مالی میراتی: به ناهه‌قی ژنان ئه‌سیرکه‌ن و بلین به‌شی مه‌ن
[ف] زنان را همچو کالاه به ارث برید
- ۲۲ پۆر: زه‌مین نه‌ کینل‌دراو [ف] بایر
- ۲۲ پۆریوه: راب‌ردۆه، تیپه‌پۆه [ف] از آن گذشته، سپری شده
- ۲۲ پۆرین: ۱- راب‌ردن ۲- عافۆ کردن [ف] ۱- گذشتن ۲- عفو کردن
- ۲۲ ر‌پ‌باز: ر‌پ‌گه‌ی ها‌تۆچۆی زۆر (مه‌به‌س په‌وشت و ئا‌کار‌یک‌ی زۆر خه‌را‌به) [ف] ره‌گذر عمومی
- ۳۰ ئار: ۱- ئاگر، ئاور ۲- ئارد [ف] ۱- آتش ۲- آرد
- ۳۴ هی‌ئا‌تر: هه‌لکه‌وته‌تر، به‌نرخ‌تر [ف] ۱- شایسته‌تر ۲- لایق‌تر
- ۳۴ به‌دی: ۱- دیتن، دین ۲- به‌ری، ئاری ۳- خه‌را‌پی [ف] ۱- دیدن ۲- بلی ۳- بدی
- ۳۴ به‌دی هی‌ئا‌وه: ۱- وه‌دی هی‌ئا‌وه، خو‌لقان‌دۆیه‌تی ۲- چ‌یی کردۆه، ساز‌ی دا‌وه [ف] خلق کرده
۲- درست کرده
- ۳۵ ب‌لا: با، بلا [ف] بگ‌ذار
- ۳۵ ناف‌ب‌زی: که‌وته‌ به‌ینی دۆ د‌ژه‌وه بو‌ ئاشت کرد‌نه‌وه و پ‌یک هی‌ئان [ف] میان‌جی‌گری
- ۳۵ نا‌و‌ب‌زیکه‌ر: ناف‌ب‌زیکه‌ر، بی‌س، نا‌وج‌ی که‌ر [ف] میان‌ج‌ی
- ۴۲ ر‌پ‌کی: ۱- به‌رانبه‌ری ۲- ته‌ختای [ف] ۱- براب‌ری ۲- هم‌وار
- ۴۲ ر‌و‌کار: ۱- تو‌پ‌خی سه‌ره‌وه ۲- دیار، له‌به‌ر چ‌او ۳- به‌رانبه‌ر [ف] ۱- سطح، رویه ۲- نما
۳- مقابل، نزدیک
- ۴۲ ر‌پ‌کی ر‌و‌کار‌ی زه‌وی بان: ده‌گه‌ل‌گ‌ل و خو‌ل به‌رانبه‌ر بان، گیان‌یان نه‌با و هه‌ر خاک و گ‌ل
بان (مه‌به‌س ئه‌وه‌یه خاک و گ‌ل بان و حه‌شریان نه‌با و له‌ وینه‌ی کل‌یشه بان)

- ۴۶ زبان ده لالچ ده گرن: زبان ده لیوی خواره وه ده گرن [ف] زبان در لب پایین گیرند
- ۴۹ پاکانه: تۆمهت لا بردن [ف] طلب برائت
- ۵۰ تاوان: ۱- گوناح، خه تا، سوچ ۲- جهریمه، قهره بوی هه له ۳- تواندنه وه [ف] ۱- گناه ۲- تاوان ۳- گداختن، ذوب شدن
- ۵۹ ئاکام: ۱- دواپی، پاشینه ۲- ئه جهل [ف] ۱- عاقبت، نهایت انجام، پسین ۲- اجل
- ۶۰ وایان خو هه لختو ته وه: به پووالته وریا کاری وایان خو نیشان داوه و له بهر چاوان خو راناوه که به درو ده لیئ باوه رمان به قورعان و ته ورات هیتناوه
- ۶۵ ره دا: قایل بون، رازی بون [ف] رضایت
- ۷۲ چۆرتم: به لا و به سه رهاتی خه راپ، نه گبت [ف] مصیبت
- ۷۷ زراو: ۱- زاره، کیسه ی زهرداو ۲- زافر، ویران، (مه بهس زرافه که به مانای باریکه) [ف] ۱- زهره ۲- یارا، شجاعت
- ۷۷ زراف: باریک [ف] باریک
- ۷۹ کل کردن: ۱- ناردن ۲- خوار کردن وه [ف] ۱- فرستادن ۲- کج کردن
- ۸۲ مه بهست: مه بهس، نیاز له قسه و کار [ف] (منظور از الفاظ و معانی است)
- ۸۲ مه بهستی نارپک: قسه و بیر و مانای ناجور و ناله بار [ف] الفاظ و معانی ناجور
- ۸۳ هیمنا به تی: دنیای ئارام و بی کیشه و شه ر [ف] آرامش، امنیت، دنیای صلح
- ۸۳ مه ترسی: سام، عه ییه، جینگه ی به ترس [ف] سهمناک، ترس
- ۸۴ گور: ۱- توان و تاقهت ۲- خورین و گرمه [ف] ۱- قوت، نیرو ۲- غزش
- ۸۴ دهست و برد: چالاکی، چوست و به کار [ف] سرعت در کار
- ۸۸ تاقم: دهسته، هاوکار [ف] دسته، گروه
- ۹۱ ته کانه وه: لی دۆر که و ته وه، دۆره پهریزی کردن [ف] دوری جستن
- ۹۲ بری: بات، جیات (له بری: له بات، له جیات) [ف] به جای
- ۹۵ نوقسان: که مایه سی [ف] عیب، کاستی

- ۹۷ هه‌راو: گوشاد، فره‌ه [ف] گشاد
- ۹۸ زارو: فرزند، منالی چکۆله [ف] فرزند، بچه‌کوچک
- ۱۰۰ ده‌سته‌به‌ر: زامن [ف] ضامن
- ۱۰۱ هه‌لق‌چاندنی نویژ: به‌قه‌زاگیرانه‌وه یا کورت کردنه‌وه‌ی نویژ [ف] کوتاه کردن نماز
- ۱۰۲ سه‌غله‌ت: سه‌خه‌ت، داماو، سه‌رگه‌ردان، دۆدل [ف] درمانده
- ۱۰۳ ئاسایی: عاده‌تی، به‌رانبهر، وه‌کۆ، ئاسا [ف] مانند، معمولی
- ۱۰۵ سا: ۱- که‌وابو، ئیتیر ۲- کات، دهم [ف] ۱- پس، که‌اینطور ۲- هنگام
- ۱۰۹ گریمان: ۱- وامان دانا، فه‌رزمان کرد ۲- گریانمان [ف] ۱- گمان کردیم ۲- به‌گریه‌در آوردیم
- ۱۰۹ گریم: ۱- وام دانا، فه‌رزم کرد ۲- گریانی من [ف] ۱- چنان حدس زدم ۲- گریه‌من
- ۱۱۳ هیژا: ۱- زۆر به‌نرخ ۲- هه‌لکه‌وته ۳- تائیسته‌ش [ف] ۱- ارجمند ۲- شایسته ۳- هنوز
- ۱۱۴ مه‌حز: بو‌خاتری [ف] برای، به‌خاطر
- ۱۱۵ رچه: کویره‌ری، رینگه‌ی زۆر باریک، بزهری [ف] راه باریک
- ۱۱۶ له‌وه: ۱- له‌ئهم‌شته ۲- چلپاو ۳- ته‌پله‌سه‌ر [ف] ۱- از این
- ۱۱۶ پیوه: ۱- به‌یه‌که‌وه ۲- درێژه‌دان [ف] ۱- باهم ۲- طول کشیدن
- ۱۱۶ له‌وه‌پیوه: جگه‌له‌مه [ف] به‌غیراز این
- ۱۱۶ پاده: ۱- ئه‌ندازه ۲- چلۆنه‌تی ۳- بارست [ف] ۱- اندازه ۲- کیفیت ۳- حجم
- ۱۱۸ گل: راگرتن، (گلم داوه‌ته‌وه) [ف] نزد خود نگه داشتن
- ۱۱۸ گلدانه‌وه: لای خو‌هیشته‌وه [ف] نزد خود نگه داشتن
- ۱۱۹ ئاوات: ئاره‌زۆ، تاسه، هیقی، هیوا [ف] آرزو
- ۱۲۲ واده: ۱- به‌لین، گفت، به‌یمان ۲- موه‌ت، ماوه ۳- جه‌نگه [ف] ۱- پیمان ۲- وقت ۳- فرصت
- ۱۲۴ تلّیش: ۱- دادراو ۲- پارچه‌وله‌تکی ناسک له‌دار (مه‌به‌س ریشوی باریک) [ف] ۱- پاره
- گشته، ۲- قطعه‌ای نازک از درخت
- ۱۲۸ هه‌وّل: ۱- ته‌قالا، کوشت، هه‌ول ۲- وپ، گیز و سه‌رسام [ف] ۱- جهد، کوشش ۲- سراسیمه

- ۱۲۹ جیاواز: جیاکار [ف] جداگانه، علیحده
- ۱۲۹ جیاوازی: فەرق (مەبەس بە بێ فەرق دانان) [ف] فرق، تفاوت
- ۱۳۰ ھەراو: گوشار، فرەھ [ف] گشاده، گشاد
- ۱۳۵ ئەگەر زمان بێخەنە لا: مەبەس ئەگەر درۆیە بکەن [ف] اگر زبان در شهادت بگردانید
- ۱۳۸ بە: بەرە [ف] ببر
- ۱۳۸ دۆرازا: دۆرۆ، ناراست [ف] منافق
- ۱۴۱ باو خوشتر: مەبەس ئەمەیه که له شەردا له سەرتر بۆن، دەرڤەتی چاکتریان بۆ پەخسیوه [ف] رشد و نمو (نزدیک به فتح و پیروزی بودند)
- ۱۴۱ دەرۆست: دروه‌ست، باشار، بێ‌وه‌ستان [ف] تاب مقاومت
- ۱۴۲ تەوه‌زل: تەمەل، تەپ، لەش‌گران [ف] تنبل
- ۱۵۵ مۆر: ۱- مۆهر ۲- دەست لێ‌نەدراو، کار بێ‌نەکراو [ف] ۱- مهر و امضا ۲- دست‌نخورده و بکر
- ۱۵۵ مۆر: ۱- ناوی له کاتزا که‌ندراو بۆ له سەرکاغەز دانان ۲- خۆلە که‌وه، بۆل ۳- تەرج و دیدار (مەبەست ئەوه‌یه که له سۆنگە‌ی بێ‌دینی و دل‌پەش بۆیان خودا شاره‌زای پێی راستیان ناکا) [ف] ۱- مهر امضا ۲- خاکستر ۳- شکل و شمایل
- ۱۵۵ بۆل: خۆلە‌میش، مشکێ، خۆلێ، خۆلە که‌وه [ف] خاکستر
- ۱۵۷ پرایه: شیاوی، حەد [ف] شایستگی
- ۱۵۷ پرایه که‌یان: بیر و پڕوا و بۆچۆنیان [ف] چگونگی تدبیرشان
- ۱۶۴ راسته‌وخۆ: بێ لا دان و له پێ ده‌رچۆن ۲- قسه‌ی بێ مینگه‌مینگ [ف] ۱- مستقیم ۲- رک و صریح
- ۱۶۷ دەرپن: مەبەست ئەوه‌یه که به‌هه‌رپه‌شه‌ لێ‌کردن و پڕوپاگه‌نده‌ خوداناسه‌ کان له‌ دین وه‌رگیرن [ف] قطع می‌کند
- ۱۷۱ هه‌له‌پۆیی: نابه‌جێ کاری، سه‌هوکاری، خه‌له‌ت‌کاری [ف] اشتباه کاری
- ۱۷۲ بادێ هه‌وا: ۱- به‌فیز و ده‌عیه‌ و له‌ خۆ ده‌رچۆ ۲- خۆپایی، فێرۆ، مفت [ف] ۱- متکبر ۲- مفت
- ۱۷۳ هاریکار: ئاریکار، که‌سێ که‌ کۆمه‌گ به‌ که‌سێ ده‌کا [ف] کمک‌کننده

(سورهی مائیده - لاپه‌ری ۱۰۶)

مائیده: خوان، سفره [ف] خوراک، سفره

۱ وه ختی ئیحرام: کاتی ئیحرام (که سانی که له حهره مین و دام و ده ستوری حه جی به جی دینن)

[ف] وقت احرام

۲ حهرامه مانگ: بریتین له ۱ - محهرم ۲ - ره جه ب ۳ - زی قه عده ۴ - زیحه ججه

۲ قه لاده له مل: مه بهس ئازه لی نیشانه کراو و به دروشم [ف] حیوان قلاده در گردن

۲ هه لنان: ۱ - ده بهر چاو گرتن ۲ - پندا هه لدان، په سن دان [ف] ۱ - در نظر گرفتن ۲ - مدح کردن

۳ کیله که بهردان: مه بهس به کانی که له بهرد ساز کراون [ف] منظور بت های سنگی هستند

۶ هه نون: تی ساوین و توند به دهست ماین [ف] ماساز دادن دارو بر پوست

۸ خه ش: که مایه سی، عه یب [ف] نقص، غش

۲۳ دوا پیاو: دوما میر (بریتین له یوشع و کالب) [ف] دو مرد

۲۴ زات: ۱ - ویران، نه ترسان ۲ - هه بون، هه یه تی (به زاتی خودا) [ف] ۱ - شجاعت، جرأت

۲ - وجود، ذات

۲۴ چار: ۱ - چاره، عیلاج، دهه تان ۲ - دهه و چاو و بیجم ۳ - ربه ندی ژنانه [ف] ۱ - چاره

۲ - سرو سیما ۳ - روبند زنان

۲۷ کورانی ئادهه: قایل و هایل (قایل هایللی کوشت)

۳۰ هه لینا: [ف] ترغیب کرد

۳۱ نه گبهت: ۱ - چاره ره ش، به ده بهت ۲ - به لا و چورتم [ف] ۱ - سیه روز ۲ - مصیبت

۳۲ گشت: ۱ - بادراو، باو خواردو ۲ - گش، تیکرا ۳ - قامک [ف] ۱ - نخ تاییده ۲ - همه، همگی

۳ - انگشت

۳۲ گشته: مه بهس روادوی نیوان کورانی ئادهه و به لگهی رون و ئاشکرای پیغه مبه رانه [ف] منظور

رویداد میان پسران آدم و نشان های آشکار پیامبران

- ۴۲ دەغەز: نەخۆش، ناساغ (مەبەس عیسائی دۇر لە ریا و گزی و دەغەل و دۇرۇ و...) [ف] بیمار
- ۴۲ خوش گەرەکن: خوش دەوین [ف] دوست می دارند
- ۴۴ بلیمەت: هەلکەوتە، پیاوی یی وینە [ف] نابغه
- ۴۶ لە شوین ئەوان: بە دوای ئەوان [ف] بعد از آنان
- ۴۷ ناوەرۆک: هەر چی دە ناوشتی تر دایە [ف] محتوا
- ۴۸ خەلات: دیاری گەرە پیاوان [ف] خلعت
- ۴۸ بەرین: ۱ - پېشین، لە مێژینە ۲ - پان، هەراو ۳ - بەرۆک [ف] ۱ - قدیمی ۲ - عریض ۳ - گریان
- ۴۸ ئیتەر: کەوابۇ [ف] پس
- ۴۸ شوین: شوپ، شوین پا [ف] اثر، ردپا
- ۴۸ دەسا: جاکە وایە [ف] پس، پس دیگر
- ۴۸ کئی بەرکئی: رک بەرکە لە بازی یان کە کاریک دا، ملە [ف] مسابقه
- ۴۸ ئەوسا: ئەودەم، ئەوکات [ف] اینطور، پس
- ۴۹ سا: کەوابۇ، ئیتەر [ف] کە اینطور، پس
- ۵۰ دەيسا: جاکە وایە [ف] پس کە اینطور
- ۵۲ لەز: پەلە، زۇ [ف] شتاب
- ۵۳ خوساز: زەرەر، زیان [ف] خسارت
- ۵۴ حاند: جینگە یە کی دیار [ف] جای مشخص
- ۵۴ لە حاندی: لە بەرانبەر [ف] نسبت به
- ۵۴ نەرم و نیان: ۱ - سەر و حەوسە لە ۲ - قسە ی دۇر لە تۆرەیی [ف] ۱ - حوصله ۲ - سخن ملایم
- ۵۴ تەشەر: تانە، قسە ی بە تیکۆل [ف] تشر
- ۵۴ سەرکۆنە کەر: سەر زەنشت کەر [ف] سرزنش کننده
- ۶۰ غەزەب: تۆرەیی، رک هەستان [ف] خشم
- ۶۱ حاشا: بە هیچ جۆر نە [ف] انکار کردن

- ۶۹ سوبی: هه ساره په رست، ئه ستیره په رست [ف] ستاره پرست
- ۷۳ سنی که سان: بریتین له آب، ابن، رروح القدس
- ۷۴ قاب: ده رگا، بارگا [ف] آستانه، درگاه
- ۷۶ ئاخو: ئایا، تو بیژی، له وانه یه [ف] آیا، تو گوئی
- ۸۰ توشه: زاد، زه واد، بژیوی سه فەر [ف] آذوقه، ذخیره
- ۸۳ ئه سرین: ئه سر، پوندک، فرمیسک [ف] اشک
- ۸۹ ناخ: ۱ - ژوره وهی هه رشتی، ناوه روک ۲ - جینگه ۳ - دره یای زل [ف] ۱ - درون ۲ - جای
۳ - دریای بزرگ
- ۸۹ بارته قا: هه مبه، به رانبه، باته قا [ف] برابر
- ۸۹ ئاسایی: ۱ - عاده تی ۲ - ئاسا، وه کو [ف] ۱ - معمولی ۲ - مانند
- ۸۹ قه ره بو: بژاردنه وهی زه ره و خه ساره ت [ف] تلافی، جبران
- ۸۹ ئانقه ست: هه له له رپی ئاگاداریه وه [ف] عمد
- ۹۵ قه رسان: به راورد کردن [ف] براورد کردن
- ۹۶ به ژ: وشکانی، به رانبه ری ئاو، به ر [ف] خشکی
- ۹۷ قوربانیه بی نیشانه کان: قوربانیه پیش کیش کراوه کان [ف] قربانی های بی نشان
- ۹۷ قه لاده ده مله کانیش: ولسات و مالاتی به درو شم و داغ کراو [ف] حیوانات علامت دار شده
- ۱۰۱ دلمه ند: دلمه ن، دل ئیشاو، به گله یی [ف] رنجیده خاطر
- ۱۰۱ پرسیار: پرسین [ف] سؤال (مه بهس بازیگ له خه لکی له ژیر (تأثیری) یه هو دیکان پرسیار
زور نابه جییان ده کرد، خودا ئه وانی له و پرسیارانه قه ده غه ی شرعی کرد)
- ۱۰۳ به حیره: گوئی و شتری هه لده درن و ویلی ده که ن [ف] شتر را گوش شکافته و آزاد کنند
- ۱۰۳ سائیبه: و شتری به ره شمه و هاوساره وه ئازاد ده که ن [ف] شتر را بنذرالعنان آزاد کنند
- ۱۰۳ حام: حه وتومین به رخی زاو له مه ری که تیر بی نه زری بتانی ده که ن [ف] بچه ی هفتم گوسفند
را که نر باشد نذر بت ها کنند

- ۱۰۳ وه سیله (وه صیله): وشریک که ده زگ زاییت سواری نابن [ف] شتری را که ده شکم بزاید
بر آن سوار نشوند
- ۱۰۶ درکاندن: راستی گوتن، ناشکرا کردنی قسه [ف] اعتراف کردن
- ۱۱۰ پیشکه: لانک، پیشک، لاندک [ف] گهواره
- ۱۱۰ چه‌ری: چه‌رگ، قور [ف] گیل
- ۱۱۰ چی: ۱ - دروست، ساز ۲ - به دهست و برد و کاری ۳ - باش و چاک [ف] ۱ - آماده، مهیا
۲ - کاری، کاردان ۳ - خوب و پسندیده
- ۱۱۱ هیما: ۱ - ئیشارهت، عاشیرهت ۲ - هیستان [ف] ۱ - اشاره ۲ - هنوز
- ۱۱۲ خوان: خوړاک، سفره [ف] خوراک، سفره
- ۱۱۷ له‌وسا: له‌و جاره که‌وه [ف] از آن دفعه

«سُورَه‌ی ئه‌نعام - لایه‌ری ۱۲۸»

- ئه‌نعام: مالات، ولسات [ف] دام، حیوانات اهلی
- ۶ که‌یکه‌م: ورده ورده، که‌م که‌م، سه‌بره سه‌بره [ف] کم کم، یواش یواش
- ۶ شه‌سته: جه‌نگی بارانی به‌هاری [ف] هنگام باران‌های بهاری
- ۶ شه‌سته‌په‌هیله: پیژنه بارانی توند [ف] رگبار تند باران
- ۱۰ رښخه‌ن: مسخه‌ره، گالته پی کردن [ف] استهزاء و فسوس
- ۱۶ واز: ۱ - ئیشتیا و ئاره‌زوؤ ۲ - خو‌تی نه‌گه‌یاندن [ف] ۱ - اشتها، میل ۲ - عدم مداخله در کار
- ۱۶ وازیینی: ده‌س هه‌لگری (له‌ عازاب ده‌س هه‌لگری) [ف] دست بردارد
- ۱۹ پیده‌گا: مه‌به‌س به هه‌ره بر‌وای پاک به‌خوای تاقانه‌یه
- ۲۳ عوزز: ۱ - بیانؤ ۲ - داوای لی‌بوردن ۳ - عاده‌تی ژنانه [ف] ۱ - بهانه ۲ - معذرت ۳ - حیض

- ۳۵ په یژه: ناردیوان، په یجه [ف] نردبان
- ۳۸ تهفگه: هیدی نه دهر، دانه سکنار، دایم له جوئه و بزوتن دا [ف] همیشه در حرکت، بی آرام و سکون
- ۴۲ لالیانه وه: پارانه وه [ف] لابه
- ۴۳ گه لیک: ۱ - زور، فره، زاف ۲ - یه ک گهل، کومه له خه لکیکی هاوړه چه ک [ف] ۱ - بسیار ۲ - ملتی
- ۴۵ دوا براو: ناسه وار براو، قه هاتو، له بهین چو [ف] ریشه کن شده
- ۴۶ سو ما: ۱ - پونا کی چاو، هیزی دیتن ۲ - ناسو ۳ - ترؤسکه ی پونا کی له دؤر [ف] ۱ - سوی چشم ۲ - افق ۳ - سوسوزدن روشنایی
- ۴۶ شی: شرح و تهفسیر، شرح له شتی گران [ف] شرح و تفسیر
- ۵۵ ریباژ: ریگای هات و چوی زور [ف] رهگذر عمومی
- ۵۷ نه وه ش: نه و شته ش (مه بهس عه زابه) [ف] این هم
- ۶۹ ئوبال: گوناخ، وه بال [ف] گناه، بزه
- ۷۴ ئاپ: مام، برای باوک [ف] عم
- ۷۸ که ل: ۱ - چیا، که ژ، کو ۲ - بستو، زینو [ف] ۱ - کوه ۲ - گردنه
- ۷۸ ته کانه وه: لی دؤر که و تنه وه، دؤره پریزی کردن [ف] دوری جستن
- ۸۰ راما ن: ۱ - ده بیره وه چو ن، ورد بونه وه، به زیتی له شتی روانین ۲ - سه رسو رمان [ف] ۱ - در فکر فرورفتن ۲ - متعجب
- ۸۵ میرخاس: پیاوی باش، نازا و پره شید [ف] مرد خوب و رشید
- ۹۳ ئاویلکه: گیانه لالا و سه ره مهرگ [ف] در حال احتضار
- ۹۶ تیکول: تویک، توفل، تویخل، تیتخول، توکل [ف] قشر، پوسته
- ۹۶ رؤ: ۱ - لای به چاو ۲ - چروچاو، دیم [ف] ۱ - رویه ۲ - چهره
- ۹۸ خسته وه: زه و زو، زا و زو، ییچو به دنیا هینانی زور (مام ره سوئل له منال خسته وه نازایه، خوا بیپاریزی)

۹۹ کلؤک: شکوفه‌ی دار [ف] شکوفه

۹۹ ره‌ز: باغی تری، بنه‌تری [ف] تاکستان، تاک

۱۰۲ په‌روه‌رده: ۱ - به‌خیو کراو ۲ - به‌خیو کردن [ف] ۱ - پرورده ۲ - پروراندن

۱۰۵ ئاکام: ۱ - دواپی، پاشینه ۲ - نه‌جهل [ف] ۱ - آخرکار ۲ - اجل

۱۰۵ خونه‌وار: خونده‌وار، خونده‌وار [ف] باسواد

۱۰۹ بؤش: بلی [ف] بگو

۱۱۱ هیمان: هیشا [ف] هنوز

۱۱۲ رازاوه: جوان کراو (مه‌بس دروی ریڭ و پیک هه‌لبه‌ستن) [ف] آراسته

۱۱۴ که‌مایه‌سی: ۱ - که‌موکؤری ۲ - ده‌ست‌کورتی، ئاتاجی [ف] ۱ - کم و کاستی ۲ - احتیاج

۱۲۱ دنه: ۱ - هانه ۲ - هه‌لخراندن [ف] ۱ - برانگیزی ۲ - تحریک

۱۲۱ به‌گوئیان بکه‌ن: به‌قسه‌یان بکه‌ن، په‌پره‌ویان لی بکه‌ن [ف] پیرویشان‌کنند

۱۲۶ ریڭ: ۱ - زه‌وی تخت ۲ - ری، را ۳ - به‌رانبه [ف] ۱ - هموار ۲ - راه ۳ - برابر

۱۲۶ ریڭکه: زه‌ویکی ته‌خته، بی‌گری و ساف و لؤس [ف] صاف است

۱۲۶ ریڭکه ریڭکه: راسته ریڭکه، ری راست [ف] راه راست

۱۲۷ نه‌نوا: ۱ - په‌نا و په‌سیو، جی حه‌وانه‌وه‌ی شه‌و ۲ - شوینی باران نه‌گر [ف] ۱ - پناهگاه

۲ - جایی که باران آن را نگیرد

۱۲۹ ئاوه‌هاینه: به‌و شیوه، [ف] بدینسان

۱۲۹ ئاوها: به‌م‌جۆره، به‌م‌ته‌رزه، به‌وته‌رحه [ف] که این طور

۱۴۱ رواله‌ت: ۱ - دیمه‌ن ۲ - ئه‌وی له‌به‌ر چاوه [ف] ۱ - ظاهر ۲ - ظاهری

۱۴۴ چیل: ۱ - مانگا ۲ - خوار [ف] ۱ - ماده‌گاو ۲ - کج

۱۴۶ په‌ز: ۱ - مه‌ر ۲ - میڭگل له‌مه‌ر و بز [ف] ۱ - گوسفند ۲ - گله

۱۴۶ پیشه: ئیسک، ئیسقان، هه‌ستی [ف] استخوان

۱۵۲ قه‌ره: تیزیکی، نزدیکی، تخون (خو له‌قه‌ره‌ی ئه‌و کاره‌مه‌ده) [ف] نزدیکی، در دسترس

- ۱۵۲ کہم و کوڑ: نانہ واو [ف] ناتمام
 ۱۵۵ پیت: بہرہ کہت و فہر [ف] یمن و برکت
 ۱۶۳ دارو: ۱ - ہہ یہ ۲ - ہہ یہ تی [ف] ۱ - ہست ۲ - دارد

﴿سُورہی ئہ عراف - لاپہری ۱۵۱﴾

- ئہ عراف: دیواری دہوری بہہشت [ف] دیوار دور و بر بہشت
 ۷ نوک و بہد: ۱ - سہر لہ بہر، بہ تہ واوی ۲ - چاک و خہراپ [ف] ۱ - ہمہ، ہمگی ۲ - خوب و بد
 ۸ ہہ لہ سہ نگانندن: ۱ - کیشان بہ تہرازو ۲ - بہراورد کردن، نرخ بو دانان (بریتی لہ تہزمون و نرخ بو دادن) [ف] ۱ - وزن کردن ۲ - ارزیابی کردن، سنجیدن
 ۱۱ کوڑ: کوئی چہند کہ سئ لہ دہوری یہ ک ۲ - جیگای کو بوئہوہ ۳ - چیاہ بہرز [ف] ۱ - گردہم آہی ۲ - جای تجمع، مجلس ۳ - کوہ بلند
 ۱۴ را: بلند [ف] بلند
 ۱۴ را دہیی: [ف] برانگیختہ می شود
 ۱۴ رابون: ہہستان، بہرزہوہ بون [ف] برخاستن
 ۱۶ لہ ری لادان: لہ ری دہرچون، گومرا بون [ف] منحرف شدن، گمراہ شدن
 ۱۸ ناووزراو: ئاہرؤنہما، رؤسیا [ف] رسوا
 ۱۸ ترؤ کردن: ۱ - دہر کردن بہ سوکایہ تی ۲ - ئاورؤ بردن [ف] ۱ - راندن با توهین ۲ - رسوا کردن
 ۲۰ کلیشہ: بہدہنی بئ گیان [ف] تن بی جان
 ۲۲ گاز: ۱ - بانگ ۲ - بہدہنگ ہہرا لیکردن [ف] ۱ - صدا ۲ - صدا کردن
 ۲۷ دہستہ و بہستہ: کوئمہ لی کہ خو بہ خوئی بکہن [ف] دار و دستہ

- ۲۸ ناخو: ئایا، تو بیژی، له وانه یه [ف] آیا، تو گوئی
- ۳۳ ناخافتن: وت ووژ، قسه کردن، په یشین [ف] گفتگو
- ۴۰ نه زمین: ئاسمان [ف] آسمان
- ۴۵ رۆ: ۱- رۆژ ۲- وهخت و ههه [ف] ۱- روز ۲- موسم، فرصت
- ۴۸ گرده وه کوئی: ۱- گردو کو، کو کردنه وهی باره ی زه مین ۲- پاشه کهوت [ف] ۱- جمع کردن محصولات ۲- پس انداز
- ۴۸ کو بونه وه: لیک خر بونه وه [ف] جمع شدن
- ۴۸ بایی: ۱- به فیز و له خو گوړاو ۲- نرخ، قیمهت ۳- بادام [ف] ۱- متکبر ۲- نرخ ۲- بادام
- ۵۳ ئاکام: کاتی مه رگ، نه جهل [ف] تاویل آیات و عاقبت کار
- ۵۵ سه رکز: ۱- لاره مل ۲- خه مگین، خه مبار [ف] ۱- سرافکنده از غم ۲- غمگین
- ۶۰ په رسف: جواب، وه رام [ف] پاسخ
- ۶۰ بوگی: بوی [ف] شده ای
- ۶۸ ئاموچیار: ئاموژگاری کار [ف] ناصح، اندرزگو
- ۷۴ پیده شت: ده شتایی داوینی چیا [ف] دشت دامن کوه
- ۷۷ په ل په ل: پارچه پارچه، لهت و کوت [ف] نگه نگه
- ۸۳ ته ک: ۱- له کن، لا، لنک ۲- تاق، له تی جوت ۳- ده گه ل [ف] ۱- نزد ۲- فرد، مقابل زوج ۳- با
- ۸۶ چهفت: خوار، لار، چهوت، چهوئل [ف] کج
- ۹۱ ته وژم: نهیم، نهیم، توند و زور هیزدار [ف] فشار
- ۹۶ باژیر: ۱- شار ۲- شارو که ۳- بازار [ف] ۱- شهر ۲- شهرک ۳- بازار
- ۱۰۵ له راست پیوه: له راست به یه که وه، له حق به دهر [ف] به غیر از حق
- ۱۰۵ پیوه: ۱- به یه که وه ۲- در یژه دان [ف] ۱- با هم ۲- طول دادن
- ۱۰۸ خه ش: ۱- که مایه سی ۲- عیب [ف] ۱- نقص ۲- غش
- ۱۱۱ گل: راگرتن [ف] بازداشتن

- ۱۱۱ گل بدەوہ: رایانگرہ [ف] بازدار
- ۱۱۷ ماش: ۱- ئەوہی بەرگەسک دیت ۲- دانەوێڵە یەکی شین باوہ بە چیشت لی دەنری و دەنکی خر و وردن [ف] ۱- رویدنی ۲- دانە آشی ماش
- ۱۱۸ چرۆک: ۱- قەلب، بی نرخ ۲- پژد و دەس قوچاو [ف] ۱- جەلی و بی ارزش ۲- خسیس
- ۱۱۹ دامان: ۱- تی مان، ماتی و سەرگەردانی، داماگی ۲- داوین، چاک ۳- بەخشیمان [ف] ۱- درماندن ۲- دامن ۳- دادیم
- ۱۲۴ پیچەوانە: ۱- دژ ۲- بەراوەزۆ [ف] مخالف ۲- وارونە
- ۱۲۴ قەنارە: سیدارە، داری پی خنکاندنی ئادەمیزادی تۆمە تبار [ف] دار اعدام
- ۱۳۳ بریەتی: ۱- بریتی ۲- جیاتی [ف] ۱- عبارتست از ۲- بە جای
- ۱۴۳ پریش پریش: پریشال پریشال، پێژال پێژال [ف] پارە پارە، تکە تکە
- ۱۵۰ تی خوڕین: لی گوراندن، بەقەو دواندن [ف] نەیب زدن
- ۱۵۷ شەتەک: بەستنی توند [ف] سفت بستن
- ۱۶۰ گەزۆ: گەزۆ، ئاوەنگی شیرینی دار، گەز [ف] گزانگبین
- ۱۶۳ ئەو باژیرە: ئەو شارە (مەبەس باژیری ئیلەومەدیەن) [ف] این شهر (منظور ایله و مدین)
- ۱۶۹ کەلەپۆر: ۱- جی ماگ لە مردگ ۲- پیتاک [ف] ۱- ارث ۲- باج
- ۱۷۱ راهەنگاوتن: رانەنگاوتن، راست و راست درێژ کردنی شتی بە سەر بۆشایی دا [ف] افقی از بالا دراز کردن
- ۱۷۵ ئەو کەسە: مەبەس بەلەم باعور [ف] منظور بلعم باعور است
- ۱۸۰ پیکەفتگ: بەرکەتی، جوان، شیرین [ف] برازنده و شایسته
- ۱۸۹ ماک: ۱- ھەرە رە گەز و بنچینە پی کە شتی لی پیک هاتۆ ۲- ھۆی درۆس بۆن (مەبەس لەو یە کە حەوالە ئەندام و لەشی خودی ئادەمەوہ پیک هات) [ف] ۱- دایک ۲- مادە
- ۲۰۰ بۆری: رابرد، بەسەرچۆ [ف] گذشت
- ۲۰۴ کپ: ۱- ئارام ۲- پیدەنگ [ف] ۱- آرام ۲- خاموش

(سُورَه‌ی ئه‌نفال - لاپه‌ری ۱۷۷)

ئه‌نفال: ده‌سکه‌وتی خه‌زا، ده‌سکه‌وتی جه‌نگ له‌ رای خودا [ف] غنایم جنگی که در راه خدا انجام گیرد

۲۴ بشزانن خودا ده‌بیته له‌مپه‌ر له‌ نیوان مرو و دلی: خوا ده‌توانی پیش له‌ ئاواتی دل
(وه‌ک ته‌مه‌نی ئه‌به‌دی و نه‌مر) له‌ مرو بگری

۳۱ که‌ون: ۱- کۆن ۲- له‌میژینه، دیرین [ف] ۱- که‌ن ۲- قدیمی

۳۱ که‌ونا‌را: زۆر کۆن، زۆر له‌میژینه [ف] خیلی دیرین

۴۷ به‌ربه‌ست: ۱- له‌مپه‌ری سه‌ر پی‌گه، پی‌به‌ندان ۲- به‌ربه‌س، له‌مپه‌ری ئاو‌گه‌راندنه‌وه
[ف] ۱- راه‌بند ۲- سد

۵۷ ره‌تان: ۱- وه‌ده‌ر‌نان ۲- نفره‌گوتن [ف] دک شدن ۲- نفرین گفتن

۷۵ گو‌په‌ره: به‌رانبه‌ر [ف] بر طبق

(سُورَه‌ی ته‌وبه - لاپه‌ری ۱۸۷)

ته‌وبه: گه‌راندنه‌وه، په‌ژیوان له‌ گوناخ [ف] توبه

۸ تۆش: ۱- مروی به‌د‌فه‌ر و بی‌ئا‌کار ۲- هه‌وای زۆر سارد و بارانی [ف] ۱- آدم‌موزی و بدا‌خلاق
۲- هوای سرد و بارانی

۱۰ له‌مه‌ر: ده‌رباره‌ی، سه‌باره‌ت به‌ [ف] در باره

۱۲ یه‌ل: ۱- باشگری ئیشاره‌ بو‌کۆمه‌ل (برایه‌ل) ۲- سو‌خمه، جلیقه [ف] ۱- پسوند جمع ۲- یلک

۱۲ له‌یه‌ل: له‌گه‌ل، ده‌گه‌ل، له‌ته‌ک [ف] همراه

۱۹ جه‌م: لا، نک، کن [ف] نزد

- ۱۹ لجهه: له لای، له نک، له کن [ف] در نزد
- ۲۴ برهه: په وواچ، په وونهق [ف] روتق
- ۲۹ سه رانه: پیتاک له ههر تاکي له مرو و نازهل [ف] سرانه
- ۲۹ پیتاک: ۱- باج و خه راجی ده و له تی ۲- بار و بو، کوهمه گی مالی خر کرده وه [ف] ۱- باج دولتی
- ۲- جمع آوری کمک های مالی
- ۳۰ عوزه یر: ته وړاتی له بهر بو، دواى سه د سالان بو یه هو دیکانی نو سیوه و دایه دهستی شه وان و له چاره پره شی و نه گبه تی نه جات دان
- ۳۱ په بهن: ۱- سه لت، بی ژن ۲- هه لوه دا، گه پیده ی مال به کو له وه (مه بهس په به نه کانن) [ف] ۱- مجرد ۲- خانه به دوش (منظور راهبانند)
- ۳۳ تاگش دینه کانی دیکه بهر خو ی بدا: تا به سر هه مو دینه کانی دیکه دا غالب و زال بی [ف] تا بر تمام دین های دیگر چیره گردد و تسلط و برتری پیدا کند
- ۳۵ توئل: نه نی، هه نیه، ناوچاوان، جه مین [ف] پیشانی، جبین
- ۳۶ له چواریان دا شه رده وه ستی: بریتین له موچه پرهم، سه فەر، زیحه ججه و په مه زان
- ۳۸ بایه خ: قه در و ئیحتوبار، گرینگی [ف] ارزش، قدر
- ۴۰ هه وال: ۱- ئاوال، دوست ۲- خه بهر ۳- چلو نایه تی حال و شه حوال (مه بهس حه زره تی شه بو به کر) [ف] ۱- رفیق ۲- خبر ۳- احوال
- ۴۱ درېخ: قسور، کو تایی [ف] قصور، تقصیر
- ۴۶ ده رجن: مه بهس شه وه یه که له مال یینه ده ری و پرون بو خه زایه
- ۵۲ چاوه نوؤ: چافئیر، چه مه را [ف] چشم انتظار، منتظر
- ۵۸ سه ده قه: خیبر و خیرات، مال به خشین له رای خودا [ف] صدقه، خیرات
- ۶۰ که م ده ست: دهس ته نگ، بی ده سه لات [ف] تنگ دست، ناتوان
- ۶۰ هوگری: عاده ت کردن، خو ینگرتن (دلی ینگانه و غه وارن بو دینی ئیسلامی پابکشی)
- [ف] عادت کردن، خو گرفتن، الفت

- ۶۹ که لک: باره، فايده [ف] بهره
- ۶۹ وه تر: ۱ - له وه پتر ۲ - ووتر [ف] ۱ - بيش از اين ۲ - چنين و چنان تر
- ۷۴ پک: توره يي، رق [ف] خشم
- ۷۴ رکيا: توره بو [ف] خشمگين شد
- ۷۴ ناگوزوړی: دهس ته نګی، فه قيری [ف] بې نوایي، تنګ دستی
- ۷۶ رږد: ۱ - چرؤک، دهس قوچاو، سه قيل ۲ - هه ورازی کوړ، هه ورازی که به دژواری ليی
- سهرده که ون [ف] ۱ - خسيس ۲ - سريالايی تند
- ۸۰ نزا: دوعا، داوا له خودا [ف] دعا، مناجات
- ۸۵ داهات: ده رامهت، به هره ی زه مين، حاسلات [ف] محصول
- ۸۵ گرینگ: گرنگ، بايه خدار، موهيم [ف] با اهميت
- ۸۶ له ته ک: له گه ل [ف] همراه
- ۹۰ توش: ۱ - هه وای زور سارد و بارانی ۲ - پړو به پړو به يه ک گه يشتن ۳ - مروی به دفه پ ويی ثا کار
- [ف] ۱ - هوای سرد و بارانی ۲ - با هم روبرو شدن ۳ - آدم موزی و بداخلاق
- ۹۱ سوچ: ۱ - تاوان، هه له، گوناح، خه تا ۲ - قوژبن، گوشه [ف] ۱ - گناه ۲ - گوشه
- ۹۲ چاره وا: چاروا، چاره وی، ولاخی سواری و باری [ف] چهارپا
- ۹۳ گازنده: سه رکونه ی دوستانه، شکايهت، گله یی [ف] سرزنش، گلایه
- سه رکونه: سه رزه نشت، سه رکو [ف] سرزنش
- ۹۷ بې ږه زاترن: سه رسه خت ترن، لاسار ترن، گوئی نه بیس ترن [ف] ديکتاتورند، لجبازند، حرف نشنونند
- ۹۷ سنور: حدود، که وشه ن، خه تی نيوان دؤ ملک [ف] مرز
- ۱۰۲ دان: ددان [ف] دندان
- ۱۰۷ پوانگه: جيگايه ک که لييه وه دروانن (مه بهس قبيله و جيی پړو تيکردن و پړيز ليی گيراو و بهقه دره) [ف] مرصد، محل دیدبانی

- ۱۱۱ دهسکهوت: دهسکهفت، بههره [ف] بهره
- ۱۲۰ تینگ: تینۆ [ف] تشنه
- ۱۲۲ هۆز: ۱ - عاشیرهت ۲ - ئاپۆره، کۆمهلهی مرو [ف] ۱ - عشیره ۲ - جمعیت، جماعت، گروهی
از مردم
- ۱۲۳ هاوسا: جیران، دراوسێ [ف] همسایه
- زهبر و زهنگ: پرشت له حوکم کردن دا [ف] قاطعیت در حکم

(سۆرهی یونس - لاپه‌ری ۲۰۸)

- یونس: پینغه‌مبه‌ریکی خودا [ف] پیامبر خدا
- ۴ جیاواز: جیاکار، تایه‌تی [ف] جداگانه، علیحده
- ۴ جیاوازی: فەرق [ف] فرق، تفاوت
- ۵ هه‌یف: مانگ [ف] ماه
- ۵ تریفه: تیشکی مانگ [ف] تابش ماه
- ۵ قوناغ: ۱ - قوناخ ۲ - مزلگه ۳ - مزل ۴ - یه‌ک پۆژه‌ری ۵ - مائی زۆر به‌میوان ۶ - پڕۆداوی
میژۆ [ف] ۱ - مرحله ۲ - خیمه‌گاه ۳ - محلّ اتراق ۴ - مسیر یک روز راه ۵ - خانه‌مهمان‌پذیر
- ۶ - حوادث تاریخ
- ۵ شی: شرح له‌شتی‌گران، رافه ۲ - له‌به‌ریه‌ک هه‌لوه‌شانی لۆکه و کولکه [ف] ۱ - شرح و تفسیر
- ۲ - زدن پنبه و پشم
- ۱۰ بیش: به‌ش، به‌هره [ف] قسمت و سهم
- ۱۰ خوش و بیس: چاک‌وخوشی، چاک‌وچۆنی [ف] احوال‌پرسی
- ۱۵ بیر: بهینه [ف] بیار

۱۵ وزه: توانا، قهوه‌ت، تاقه‌ت [ف] توان

۲۱ گزی: قیل، حيله، مه‌کر [ف] نارو

له‌ز: په‌له، زو [ف] شتاب

۲۲ په‌ر: ئاخو، به‌وپه‌ری پروای پاکه‌وه (مه‌به‌س به‌هه‌ره‌ پرۆای پاک به‌ خوداوه) [ف] پسین

په‌ر: ۱- ئوکی بائی مه‌ل ۲- وه‌رقه‌ قاقه‌ز ۳- دۆر فرین [ف] ۱- پر ۲- وره‌ کاغذ ۳- پرواز دور

۲۴ هه‌لبه‌ت: ۱- بێ گومان، بێ سوؤ ۲- وێ ده‌چی، په‌نگه‌ [ف] ۱- البته ۲- انگار، لابد

۲۷ پاژ: ۱- به‌ش ۲- به‌شیک له‌ پۆژ ۳- به‌شیک له‌ شه‌و [ف] ۱- قسمت ۲- قسمتی از روز

۳- پاسی از شب

۲۷ پاژ: به‌نگه‌، ده‌لیل [ف] سند

۳۴ بۆنه‌وه‌ر: گیاندار [ف] ذی‌روح، جاندار

۳۵ پێ راگه‌ یشتن: سه‌ره‌رشتی کردن (مه‌به‌س قازیه‌تی کردن) [ف] سرپرستی کردن (حکم

دادن، داوری کردن)

راگه‌ یشتن: ۱- سه‌ره‌رشتی کردن ۲- کورتی نه‌هێنان [ف] ۱- سرپرستی کردن

۲- کوتاه‌ نیاوردن، رسیدن

۳۶ له‌ حانده‌: له‌ حاست، له‌ به‌رانبه‌ر، له‌ رۆی [ف] در برابر، در مقابل

حانده‌: جینگه‌یه‌ کی دیار [ف] جای مشخص

۴۱ ته‌ریک: دۆره‌ به‌ریز، بێ لایه‌ن (له‌ زه‌ره‌ری شه‌ریکم، له‌ قازانجی ته‌ریکم) [ف] بی‌نصیب

۴۴ ئاوا: ۱- به‌م‌جوژه ۲- ئاوه‌دان [ف] ۱- این چنین ۲- آباد

۴۴ به‌ هیچ ئاوا: (مه‌به‌س به‌ هیچ لایه‌ک‌دا، به‌ هیچ‌ جوژه‌)

۴۹ دیارده‌: ئاشکرا و به‌رچاو، دیار [ف] آشکار

۴۹ سات: ۱- کات، وه‌خت ۲- تاو، ده‌میکی زۆر کم [ف] ۱- وقت ۲- آن، لحظه

۶۷ ئه‌ژنه‌ون: ده‌یسن، گوێیان لێ ده‌ی [ف] می‌شنوند

۷۱ په‌لامار: ۱- هێرش، هه‌لمه‌ت ۲- گه‌مارۆ [ف] ۱- یورش ۲- محاصره

۷۲ په‌دا: قایل بۆن، پازی بۆن [ف] راضی شدن و رضایت یافتن

- ۷۴ فریه: زاف، زوړ، زهحف [ف] بسیار
- ۷۴ زهحف: زاف، زوړ [ف] بسیار
- ۸۰ گهره ک: پټوښته، نه بڼ، نه شئ [ف] لازم است
- ۸۳ هه له پړو: سه هوکەر [ف] اشتباه کار، بدکار
- ۸۸ بلا: بلان، با، لی گهری [ف] بگذار
- ۹۲ لاش: که لاک، تهرم، جهنده ک [ف] لاشه، جسد
- ۹۲ زری: ۱ - ده لیا، ده ریا، به حر ۲ - زره [ف] ۱ - دریا ۲ - زره
- ۹۲ زره: سه رکه وای له ئاسن هونراو که بو شه پ له بهر ده کرا [ف] زره
- ۹۵ ناشی: نایی، ناره وایه [ف] شایسته نیست
- ۱۰۱ بهری: روی تماشا (مه بهس ته ماشا کهن و هو شو به خو وه بی) [ف] بنگرید، روی تماشا،
روی، جهت
- به دی: ۱ - دیتن، دین ۲ - به گومان و مه زننه [ف] ۱ - دیدن ۲ - به گمان
- ۱۰۸ به دی کا: وهینئ (مه بهس شاره زا و پسوړ بی) [ف] پیدا کند (منظور هدایت شود)

(سوره ی هود لایه ری ۲۲۱)

- هود: پیغه مبه ریکی خودا [ف] یکی از پیامبران خدا
- ۱ پته و: ناوېر، قایم [ف] توېر و محکم
- ۳ نه گهر پشیتشو هه لیکه ن: نه گهر پو وه رگیرن [ف] اگر روی بگردانید
- ۵ چپه: سرته [ف] بیچ
- ۶ دیاری: ۱ - بهرچاو، ئاشکرا، خو یا ۲ - پیشکش ۳ - سه وقات [ف] ۱ - آشکار ۲ - پیشکش
- ۳ - هدیه

- ۸ چی ری پئی نه داوه: (مه بهس نه وه په که له سوڼګۍ چی عه زایان وه پاش که وتوه)
- ۱۰ قورت: ۱- بهرګر، له مېر ۲- به لا و چورتم [ف] ۱- مانع ۲- گیر و گرفت
- ۲۳ داسه کنان: داسره وین، ثوځره ګرتن [ف] آرام ګرتن
- ۲۵ شانډن: نارډن، روانه ګردن [ف] فرستادن
- ۲۹ مز: پاداش، حقه کار [ف] مُزد
- ۲۹ ناوه ز: عه قل، فام [ف] عقل
- ۳۲ خایاندن: پیچوونی وه خت [ف] صرف وقت
- ۳۳ نوانډن: ۱- شانډان، رانان ۲- ده خه و ګردن [ف] ۱- نمایاندن ۲- در خواب ګردن، خوابانیدن
- ۳۷ هانای ټیمه: پشټیوانی و هاریکاری و لا ګیری ټیمه [ف] پشټیانی و کمک و طرفدار ما
- ۴۰ نهیم: ۱- ته وژم ۲- قهوه ت، زور [ف] فشار، نیرو
- ۴۱ بورین: ۱- عافو ګردن ۲- رابردن [ف] عفو ګردن ۲- گذشتن
- ۴۲ پیل: شه بولی ناو [ف] موج
- ۴۴ جوډ: ده ټین کیو ټکه له خاکی کوردوستان [ف] ګویند کوهی است در خاک ګردستان
- ۵۱ داهینه ر: وه دی هین [ف] مخترع
- وه دی هین: دروستګر، خولقینه ر، سازده ر [ف] درست ګنده، آفریدګار
- ۵۴ توښی: جنگه نی و بهد فپری (مه بهس به لایه کیان به سر هیناوی) [ف] ستیزه جوئی (بلایی بر سرت آورده اند)
- ۵۶ ژی: ژیان، زینګی، زینګانی، ژیا، نه مرد [ف] زندگی
- ۵۶ ژیار: زینده ګی شارستانی ته [ف] زندگی شهری
- ۵۶ ژی و ژیار: مه بهس ژیان و بژیوی زینګانی
- ۶۰ تار: ۱- هه لوه دا و د ورکه وته ۲- تهره [ف] ۱- آواره ۲- ګریزان
- ۶۳ نایه ته بهر: ټیزافه نابی، زیا و زور و زاف نابی (مه بهس هیچ شتی چاکم له نگو نه سیب نابی)
- [ف] میوه نمی آورد، اضافه نمی شود

- ۶۷ ناره ته: گۆره، گۆرپن به ده ننگی بهرز [ف] نعره، صیحه، فریاد
- ۶۹ بریان: گوشتی براشتی، گوشتی برژاو [ف] گوشت برشته
- ۷۰ به لاجه وی: سهیر، سه مه ره، عه جایب [ف] عجایب
- ۷۱ سه ره را: سه رپا، ده گه ل ئه وه شا [ف] علاوه بر
- ۸۱ ژوان: پیک گه یشتن له جیه کی دیاری کراو [ف] به هم رسیدن در جایی مشخص
- ۸۲ بهرداسان: وه ک بهردی، به وینه ی بهردی [ف] مانند سنگ
- ۸۲ ناو بر: نافبر، تیخه، له مپهر ۲ - نزیکتترین ری بوگه یشتن [ف] ۱ - تیغه ۲ - راه میانبر
- ۸۲ به بی ناو بر: به بی له مپهر و بی پسانه وه یه ک به دوا یه ک دا [ف] ۱ - پی درپی ۲ - پشت سر هم
- ۸۳ درو شم: نیشانه ی تاییه تی [ف] آرم، علامت فارقه
- ۸۷ سه لیه: ئاوه ز، فام [ف] سلیقه
- ۸۸ سامان: ۱ - هیمنی و ئارامی ۲ - دارایی، ده و له ت (مه بهس ته کۆز و پیک و پیک کردن)
- [ف] ۱ - امنیت و امان ۲ - ثروت و دارایی
- ۸۸ ساماندان: پیک و پیک کردن، ته کۆز کردن [ف] تنظیم نمودن
- ۸۹ له حاند: له حاست، له ریوی [ف] در برابر
- ۹۴ ده مه ورؤ: ۱ - به سه رپو دا که وتؤ ۲ - ده مه و خوار، سه ره و ژیر، وه رگه راو [ف] ۱ - دمر ۲ - واژگون
- ۱۰۵ مه تق: ۱ - ده ننگی به حال، سرتی که م ۲ - هه ناسه ۳ - فز، فززه، جو له [ف] ۱ - صدای پیج پیج
- ۲ - نفس ۳ - حرکت
- ۱۰۵ قه ره به خت: چاره رهش، کلۆل، به دب خت [ف] سیاه بخت
- ۱۱۱ قه ره بو: بژاردنه وه ی زهره ر [ف] خسارت، تلافی، تاوان، جبران (منظور جزای نیک و بد اعمالشان)
- ۱۱۲ له ته ک: ده گه ل [ف] همراه
- ۱۱۳ رموده: ئاؤده، خو پی گرتؤ، هوگر، ئوگر [ف] خوگرفته، ایف شده
- ۱۱۴ به تل: ۱ - به شیک له شه و ۲ - پاله وان و ئازا ۳ - ماندؤ [ف] ۱ - قسمتی از شب ۲ - قهرمان
- ۳ - خسته

- ۱۱۸ ناتەبا: نیوان ناخۆش [ف] ناسازگار
 ۱۲۰ ھەمکە: ئەندازە یەکی زۆر [ف] بە مقدار زیاد
 ۱۲۳ چارەنۆس: بەخت و ھات [ف] سرنوشت

﴿سۆرەى یوسف - لاپەرى ۲۳۵﴾

یوسف: پیغمبەریکی خودا [ف] یکی از پیامبران خدا

۳ وێرا: دەگەڵ، پێرا، ھەل [ف] ھمراھ با

۳ چیرۆک: دەنگ و باسی رابردو، ھیکایەت، ھەقايەت [ف] داستان

۴ چەمین: ۱ - داھاتنەو، لار بۇنەو ۲ - شیاگە، رینخ [ف] ۱ خمیدن ۲ - سرگین

۵ گەر: قیل، گزی، تەشقەلە و شلتاغ [ف] حیلە

۱۳ کول: خەفەت [ف] اندوه

۱۳ سەندن: ئەستاندن، ساندن (مەبەس کرى) [ف] ستاندن (منظور خرید)

۱۹ دۆلچە: سەتلی چەرمین [ف] دولچه

۲۱ زارو: ۱ - فرزند ۲ - منالی چکۆلە [ف] ۱ - اولاد ۲ - کودک

۲۱ بەم ئاوايە: بەم جوړه [ف] اینچنین

۲۱ زال: سەرکەوتو بە سەر مەبەست دا یان بە سەر دوژمن دا [ف] چیره

۲۲ سەلیقە: ئاوەز، فام، عەقل [ف] عقل

۲۴ ئاوقا: تیکەوگلان، یە کتر گرتن بە دەست، گەیشتنە یە کتر بە دەست و تیکەل بون

[ف] گلاویز شدن

۲۵ کئی بەرکئی: مله، رک بەرکە لە بازی یان لە کاریک دا (مەبەس پەسان دا پەسان) [ف] مسابقه

۲۶ پرسف: جواو، پەرسف [ف] جواب

- ۳۰ قاو: خه‌بری که ده‌ناو حه‌شامه‌ت دا بَلاو بوّته‌وه، ئیشاعه [ف] شایعه
- ۳۱ نامه‌خوا: ۱- وشه‌ی سه‌یر مان ۲- وشه‌یه که بوّ خوشه‌ویستی (ده‌لّین که له چاو نه‌چی) [ف] کلمه‌ی تعجب ۲- کلمه‌ای برای محفوظ ماندن از بلا، (ماشالله)
- ۳۱ حه‌په‌سان: واق وِرمان، گِیژ و مه‌نگ بوّ، سه‌رسام مان، له جیّ وشک بوّ، مات بوّ، عه‌به‌سان [ف] مبهوت شدن، گیج و متحیر شدن
- ۳۶ خیره‌ومه‌ند: چا که کار، به‌خشنده له رّی خودا [ف] نیکوکار
- ۳۸ که‌فتگ: به‌روه بوّگ بوّ سه‌رزه‌مین [ف] افتاده
- ۳۸ که‌فتگ: به‌گوئی کردن [ف] پیروی کردن
- ۴۱ چینه: ۱- ریزیک له دیواری به‌قور ۲- دانه‌مریشک [ف] ۱- دیوار گلی ۲- چینه
- ۴۵ دیر: ۱- دره‌نگ ۲- له‌میژینه ۳- جیگه‌ی ره‌به‌نی خاچ‌به‌رست [ف] ۱- درنگ ۲- گذشته‌دور ۳- دیر راهبان
- ۴۵ ژوان: پیک‌گه‌بشتن له جیگه‌یه کی دیاری [ف] به‌هم رسیدن در جای از قبل تعیین شده
- ۴۵ دیر و ژوان: به‌کاوه‌خو (مه‌به‌س دوا‌ی چهند سالان)
- ۴۹ گوشین: کوشین، رّیک‌کوشین، گوشیان (مه‌به‌ست تیر و ته‌سه‌لی) [ف] فشردن
- ۵۱ ده‌سته‌مو: ۱- رام، حه‌یوانی که رامی ده‌ستی خاوه‌نی یی و زو بگیری ۲- کاره‌که‌ر [ف] ۱- رام، اهلی ۲- کارگر
- ۵۳ پاکانه: توّمه‌ت لا بردن (پاکانه‌ی خوّم کرد، پاکانه‌ی توّم کرد) [ف] تبرئه
- ۵۶ خوش‌نشین: قهره، ئو ره‌عیه‌تی له دیّ زه‌مینیه و ده‌توانی بارکا و پروا و له هه‌ر مه‌لّبه‌ند و ناوچه‌یی پئی خوش یی بژی [ف] خوش‌نشین
- ۵۹ خانه‌خو: خاوه‌نی مالی به‌میوان [ف] میزبان
- ۵۹ پیوانه: ئامرازی پیوان، قاپی به‌راورد کردن، کیله، کیل، که‌یل (مه‌به‌س بژیوی پیدایست) [ف] پیمانه‌ی غلّه (منظور خواروبار)
- ۶۷ قه‌زا: ۱- حوكمی خودا ۲- به‌لا، به‌سه‌ره‌اتی ناخوش ۳- قهره‌بوی شتی فه‌وتاو [ف] ۱- حکم خداوندی ۲- بلا، مصیبت ۳- جبران مافات

- قهره‌بُو: بژاردنه‌وی زهره‌ر [ف] تلافی، جبران خسارت، تاوان
- ۷۰ جارچی: راگه‌یه‌ن، قاوکه‌ر بۆده‌نگ و باسیک [ف] جارچی، مُنادی
- ۷۱ جار: راگه‌یاندن به ده‌نگی به‌رز (جاریان کیشا) [ف] اعلام عمومی
- ۷۵ هه‌ر بۆخۆی سزای خۆیه‌تی: [ف] خودش بنده و گروگان به سزای آنچه کرده دچار می‌شود
- ۷۶ گلدانه‌وه: لای خۆ هێشته‌وه [ف] نزد خود نگه داشتن
- ۷۸ زوره‌هان: له‌کار که‌فتنگ، پیر، به‌تەمەن [ف] از کار افتاده و پیر
- ۸۰ بریار: شهرت، په‌یمان، قه‌رار (مه‌به‌س حوکمی خودایه) [ف] شرط و قرار
- ۸۳ هه‌وا: مه‌به‌س ئیشیا و تاسه و ئاره‌زۆیه [ف] منظور اشتیاق و آرزو، هوای نفس
- ۸۶ دلمه‌ند: دلمه‌ن، دَل ئیشاو [ف] رنجیده خاطر
- ۸۸ که‌له‌لا: ۱ - په‌ریشان حال ۲ - زۆر نه‌خۆش ۳ - شه‌که‌ت ۴ - په‌ق و کز [ف] ۱ - پریشان حال ۲ - بدحال ۳ - خسته ۴ - لاغر و مردنی
- ۹۴ پاته‌ران: وپاوه [ف] هذیان گفتن در خواب
- ۹۶ وات: گوتن [ف] گفتن
- ۹۶ نه‌واتم: نه‌مگوت [ف] نگفتم
- ۹۹ نک: لا، جه‌م، کن [ف] نزد
- ۱۰۰ وه‌دی‌هاتن: رۆدان [ف] به وقوع پیوستن
- ۱۰۰ سارا: چۆل و بیابان [ف] صحرا
- ۱۰۰ دلاوا: ۱ - سه‌خواوه‌ت ۲ - به‌خشنده [ف] ۱ - سخی ۲ - بخشنده
- ۱۰۱ وه‌دی‌هین: دروست‌که‌ر، خولقینه‌ر [ف] آفریننده
- ۱۰۷ جه‌زهره‌به: ئازار، عه‌زیه‌ت [ف] آزار
- ۱۰۷ داپۆشه‌ر: که‌سێ که داده‌پۆشی [ف] پوشنده
- ۱۰۷ جه‌زهره‌به‌ی داپۆشه‌ر: (مه‌به‌س ئازار و عه‌زیه‌تی نه‌یه‌نی که له‌لای خوا له‌په‌ر و نه‌کاو تووشی خولقینه‌راو دی)
- ۱۱۱ واته: قسه، گوته، بیژ، بیژاو [ف] سخن

۱۱۱ شی: ۱- شرح له شتی گران ۲- جودایی [ف] ۱- تفسیر ۲- جودایی

(سۆرهی ره‌عد- لاپه‌ری ۲۴۹)

په‌عد: شریخه‌ی هه‌ور، هه‌وری به‌گۆرپه [ف] رعد، تندر

۲ هستون: نه‌ستون، کۆله‌که، دار یا به‌ردی درێژکه وه‌به‌ر بانی ده‌دن [ف] ستون

۴ لف: ۱- وه‌ک، چون، وینه‌ی ۲- پیچ، پیچدان ۳- ئاوال دوانه [ف] ۱- ماند ۲- پیچ، پیچش
۳- همزاد، دوقلو

۶ هه‌لپه‌ و له‌ز: زویه‌کی زو [ف] به‌فوریت

۱۰ هه‌لپ‌راندن: ۱- بلندکردن ۲- برین به‌تیغ ۳- که‌وته شوین به‌غار [ف] ۱- بلندکردن ۲- بریدن
با تیغ ۳- در تعقیب دودیدن

۱۱ په‌یجۆر: ۱- شوین گیر ۲- تۆزه‌ره‌وه و کۆله‌ره‌وه [ف] ۱- پیگیر ۲- پڑوه‌شگر

۱۲ ته‌ماداری: هومیده‌واری [ف] امیدواری

۱۲ داوه‌ستاندن: (ده‌بی‌ راگیرانی پر له‌ ئاو و یاکیم و زو‌خاوی)

۱۲ داوه‌ستان: راگیران دوا‌ی پر بۆن [ف] متوقف کردن بعد از پر شدن

۱۲ وه‌ستان: ۱- راگیران، پیش‌گرتن ۲- ماندو‌بۆن [ف] ۱- ایستادن و متوقف کردن ۲- خسته شدن

۱۲ هه‌وری پر داده‌وه‌ستینی: (مه‌به‌س هه‌وری پر له‌ ئاوله‌ نه‌زمین راگیر ده‌کا) و یا (هه‌وری پر ئاو
له‌ عاسمان له‌ جو‌له‌ و بزۆتن ده‌خا و راگیری ده‌کا و راده‌گری) (نه‌ستیره‌که پر له‌ ئاو داوه‌ستاوه،
گۆله‌که پر له‌ ئاو داوه‌ستاوه، قامکم پر له‌ کیم داوه‌ستاوه، پر بۆه له‌ جو‌له‌ و بزۆتن که‌وتۆه)

۱۵ خوانه‌خوایی: ۱- بلایی یا نه‌لایی ۲- به‌ه‌وئ یا نه‌ت هه‌وئ ۳- پی‌ت خوش یی یا پی‌ت ناخوش یی

۴ چاک یی یا خه‌راپ [ف] ۱- بگویی یا نگویی ۲- بخواهی یا نخواهی ۳- خوشت بیاید یا

نیاید ۴- خوب باشد یا بد

- ۱۶ نه‌قاندن: هه‌بژارتن [ف] انتخاب کردن، برگزیدن
- ۱۷ بارستایی: بارست، ئه‌ستوری و بلندى (مه‌به‌س پر به دوڵ و دهره و شیو ئاو دئ) [ف] حجم
- ۱۷ ده‌مانن: ده‌ماندن، موشه‌ده‌مه وه کار خستن [ف] دمیدن با دمه‌آهن‌گری
- ۱۷ که‌رسته: ۱- ئه‌سباباتی که شتیکی لی دروست بی ۲- ئامرازی شت دروست کردن [ف] ۱- مواد اولیه ۲- ابزار
- ۱۹ کوت: کوڵ، کوڵ له لاق یان له ده‌ست [ف] قطع انگشت در دست یا پا
- ۱۹ کوپره: بی‌چاوه، هیچ نایینی [ف] بی‌چشم است، هیچ نمی‌بیند (فلان کور)
- ۱۹ کوت و کوپره: (مه‌به‌س بی‌ئاوه‌ز و نه‌فامه) [ف] بدون عقل و فهم است
- ۲۱ قوت: ۱- بران ۲- کورت [ف] ۱- قطع ۲- کوتاه
- ۲۲ خویان‌گرت: خوراک‌گریان کرده پیشه‌ی خویان [ف] صبور و بردبار شدند
- ۲۴ سای: سا، سیبه‌ر، سیوهر [ف] سایه
- ۲۵ هه‌ودا: ۱- داو، تا ۲- تال (مه‌به‌س به‌لین و په‌یمان و شهرت و وه‌فا ده‌گه‌ل خودای‌دا)
- [ف] تارنخ و موی ۲- تار
- ۳۳ خه‌ملاو: ۱- رازاوه، جوان‌کراو ۲- برآورد‌کراو [ف] ۱- آراسته ۲- برآورد شده
- ۳۵ خودی‌ترس: له‌خودا ترس [ف] کسی که از خدا خوف و ترس داشته باشد
- ۴۱ دین: ۱- دئین ۲- چاو پی‌که‌وتن، دیتن [ف] ۱- می‌آییم ۲- دیدن

(سۆره‌ی ئیبراهیم - لایه‌ری ۲۵۵)

ئىبراهیم: پینغه‌مه‌ریکی خودا [ف] یکی از پیامبران خدا

- ۱۰ داهینان: ۱- له‌نوئ هینان ۲- رام کردن [ف] ۱- اختراع ۲- رام کردن
- ۱۰ گه‌ره‌گ بون: ویستن، خواستن (گه‌ره‌کشانه: مه‌به‌س هه‌ز ده‌که‌ن، ده‌تانه‌وئ) [ف] خواستن

- ۱۳ گه‌ره‌ک: بۆیسته، ئه‌ی، ئه‌ش [ف] لازم است
- ۱۷ قیز: ییز، دل تیکچون له دیتنی شتی [ف] دل به هم آمدن از دیدن چیزی
- ۱۸ بۆل: مشکى، خوڵه‌میش، خوڵی [ف] خاکستر
- ۱۸ بۆله: ۱- مشکى، خوڵه‌میش، خوڵی ۲- ورته و پرته‌ی تۆپه‌ی [ف] ۱- خاکستر ۲- غرولند کردن
- ۱۸ ره‌شه‌با: باى توندی پوژاوا [ف] باد دبور
- ۲۸ هه‌ته‌ر: ۱- خه‌ته‌ر ۲- سه‌ر و به‌ر کردنی تیر ۳- مه‌ودا حوکمی چاو [ف] ۱- هلاک ۲- خطا رفتن تیر ۳- بُرد دید
- ۲۸ ره‌تان: ۱- پا کردن له ترسان ۲- هه‌لاتن [ف] ۱- فرار ۲- دویدن
- ۲۸ ره‌تانندن: ناچار و مه‌جبور به پا کردن و هه‌لاتن کردن [ف] وادار به دویدن کردن
- ۲۹ بنکه: بنه، مه‌کوڤ، مه‌کوڤ بنکه‌ی پيشمه‌رگه له چيای قه‌نديله [ف] مقرر
- ۳۲ پى: ۱- ده‌ستور و پى و شوین (به‌و پيشه‌ ناوی بچن) ۲- لاق، پا، قاج ۳- به‌و (وای پى بلى)
- [ف] ۱- رسم و عادت ۲- پا ۳- به‌او
- ۳۲ به‌پى: به‌و داب و ده‌ستوره‌ی، به‌و نه‌ريت و خده‌ی [ف] با این روش و دستور
- ۳۷ جى: شوین و جیگه
- ۳۷ جى کرده‌وه: شوین و جیگایه‌کم بو هه‌لبژارد و له ویم دامه‌زراند [ف] مسکن دادم
- ۴۳ له‌ز: په‌له، عه‌جه‌له [ف] عجله
- ۴۳ له‌ترسانا به‌له‌ز ده‌چن: له ترسان هه‌ر ده‌لێ هه‌لدین [ف] گویی از ترس در شتابند
- ۴۴ هه‌تا به‌ده‌نگته‌وه‌یین: (به‌قسه‌ت بکه‌ین) [ف] دعوت تو را اجابت کنیم
- ۵۰ قه‌تران: ده‌رماتیکی ره‌شه و له‌کولاندنی داری سه‌وه‌به‌ر دیته ده‌ست [ف] ماده‌ای دارای رنگ
- سیاه که از جوشاندن تکه‌های درخت صنوبر به دست می‌آید
- ۵۲ جار: راگه‌یاندن به‌ده‌نگی به‌رز [ف] اعلام عمومی

(سۆره‌ی حیجر - لایه‌ری ۲۶۲)

حیجر: جیگایه‌که به‌ینی مه‌دینه و شام [ف] مکانی بین مدینه و شام

۳ خایاندن: پی چۆنی وه‌خت [ف] صرف وقت کردن

۴ تۇنا: فه‌وتاو، نه‌ماو، له‌به‌ین چۆ، ته‌فر و تۇنا [ف] نابود

۴ ته‌فر: فه‌وتاو، نه‌ماو، پیش تۇنا ده‌که‌وئ [ف] همراه «تۇنا» آید و معنی نابود دهد

۴ دیارده: ۱ - دابی تازه په‌یا بۆگ ۲ - دیار، به‌رچاو (مه‌گه‌ر ده‌پیشدا له‌له‌وحی مه‌حفوز به‌لینی

له‌سه‌ر درایی [ف] ۱ - پدیده ۲ - آشکار

۶ ئه‌وشی: ۱ - ده‌لئی، ده‌پیژی، ده‌ئاخیزی ۲ - ئیدیعات هه‌یه، داوات هه‌یه [ف] ۱ - می‌گویی

۲ - ادعا داری

۶ لیوه: ۱ - لیوه، دین، شیت ۲ - فیدار [ف] ۱ - دیوانه ۲ - صرعی

۱۶ برج: ۱ - مزلگه‌ی رۆژ له‌عاسمان ۲ - مانگی سال ۳ - قۆنگره‌ی قوتی قه‌لا [ف] ۱ و ۲ و ۳ بُرج

۱۶ هه‌لنان: ۱ - ده‌به‌ر چاو‌گرتن ۲ - هه‌لنان، پی‌دا هه‌لنان، په‌سن دان [ف] ۱ - در نظر گرفتن

۲ - مدح کردن

۱۷ ترۆ: ۱ - ده‌رکراو به‌سۆکایه‌تی ۲ - پی‌ئابرو ۳ - ناله‌بار و دژ [ف] ۱ - رانده شده با اهانت ۲ - رُسوا

۳ - شخص ناباب و اخمو

۲۰ مایه: سه‌به‌ب، باعیس، هو [ف] موجب، باعث

۲۰ بۆنه‌وه‌ر: گیاندار [ف] جانور، ذیروح

۲۲ هه‌وا: ۱ - عاسمان ۲ - بلندایی له‌زه‌وین برزتر ۳ - با [ف] ۱ - آسمان ۲ - جو زمین ۳ - باد

۲۳ میرات به‌ر: که‌له‌پورگر: میرات‌گر [ف] وارث

۲۷ له‌مه‌وبه‌ر: له‌مه‌به‌ر [ف] قبلاً

۲۷ له‌مه‌به‌ر: به‌ر ژنۆکه، به‌ر له‌ئیستا، پیش ئیستا [ف] قبل از این

۲۷ ژنۆ: له‌نوئ، له‌سه‌ررا [ف] از نو

- ۳۵ نفره: ۱- نفر، توک ۲- ده رکراو به سوکی له ناوکومه ل [ف] ۱- دعای بد ۲- رانده شده از جامعه
- ۴۴ پاژ: بهش، جزء (مه بهس دهسته و کوومه ل) [ف] قسمت
- ۴۷ بان: ۱- لای سه ر۲ - سه ربانی خان۳ - بانگی نوژ ۴- بین [ف] ۱- طرف بالا ۲- بام ۳- اذان
- ۴- باشید
- ۵۱ خواس: ۱- له دواى باس به مانای خه بهر ۲- پای پی پیلو ۳- ویست [ف] ۱- بعد از «باس»
- به معنای خبر ۲- پای برهنه ۳- خواست
- ۷۲ ده به گیانی خوت سوینده که: دیره دا خودا به گیانی حه زره تی محهمه د سویندی ده خوا
- ۷۳ گزینگ: گزنگ، سه ره تاي تاوی به یانی [ف] اولین تابش آفتاب
- ۷۶ ریکی: ۱- تهختایی ۲- دوستایه تی ۳- به رانبه ری [ف] ۱- همواری ۲- دوستی ۳- برابری
- ۹۰ هه ناردن: ناردن، ره وانه کردن (مه بهس عازاب و پهنج و ده رده) [ف] روانه کردن

«سوړه ی نه حل - لاپه ری ۲۶۷»

- نه حل: میشه نگوین، ههنگ [ف] زنبور عسل
- ۲ گه ف: ترساندن به قسه، گف، گف، هه ره شه [ف] تهدید
- ۵ ولسات: ولس، نازه ل، ده وله ت، مالآت [ف] دام، حیوان اهلی
- ۱۵ پرباز: ریگه ی هات وچوی زور [ف] رهگذر عمومی
- ۲۶ پرما: تیک ته پی، پرؤخا (دیواره که پرما) [ف] فرو ریختن دیوار یا کوه
- ۲۹ هه موار: ریک وپییک که وتو (نم چوارچیوه ده گه ل ره سمه که هه مواره) [ف] مناسب، باب
- ۴۳ ئیلان و ییلان: پیندا گری و سور بوئ (له مالداهه زیریوه و ئیلان و ییلان ده رنا که وی) [ف] حرف
- اصرار و پافشاری

- ۴۵ ئارخەیان: خاترجەم، بىخەم، بىخترس و دۇدلى [ف] مېمىش
- ۴۶ دەرياز: ۱ - رزگار، خەلاس، نەجات، قوتار ۲ - رابردن [ف] ۱ رستگار، رها ۲ - گزشت، گذر
- ۴۸ سېوەر: سا، سایە، سېبەر [ف] سایە
- ۴۹ بزاو: بزاڤ، جۇلە، ھەرەكەت [ف] ھەركەت
- ۵۳ لالانەوہ: پارانەوہ، لالان [ف] لاپەکردن
- ۵۹ مەينەت: ۱ - دەرد و ئازار ۲ - خەم و خەفەت [ف] ۱ - درد و رنج ۲ - غم
- ۵۹ تەرە: ۱ - بىرىتى لە ئاوارە ۲ - لە لانە تۆراوى بە يە كجارى ۳ - ئەو قوڭكەى توتن يان ميوەى
- تىدەكەن و بەگيا داى دەپۆشن [ف] ۱ - كىنايە از آوارە ۲ - از خانە رىمىدن
- ۵۹ ناخ: ۱ - ژۇرەوہى ھەر شتى، ناوەرۆك ۲ - جىگە، لان [ف] ۱ - درون ھەر چىزى، ناف، عمق
- ۲ - جاي
- ۵۹ ئاخ: ۱ - خاك، خۆل ۲ - ھاوار لە بەر دەرد و ئازار ۳ - خۆزىا [ف] ۱ - خاك ۲ - حرف درد، آخ
- ۳ - كاشكى
- ۶۲ دەدرىنە بەر: مەبەست وەژىر ئاور دەكەون، دەخسترتە ژىر ئاگر
- ۶۴ ئەپرا: ۱ - بۆچى، چما، لەبەر چى ۲ - بۆ، لەبەر (ماناى ئەو ئايەتەى لە زانايان بېرسن)
- [ف] ۱ - چرا ۲ - براى
- ۶۴ وىپرا: دەگەل، پىپرا، وەل [ف] ھەمراە با
- ۶۴ بەرۆ: ئەبا، ئەيا، ئەيو [ف] مىبرد
- ۶۴ ئەپراى تۆھەناردە بەرۆ:
- ۶۶ سەك: ۱ - زگ، ورگ و ناو ۲ - پىزە، تۆل ۳ - ناخەز، ناشىرن [ف] ۱ - شەك ۲ - جىن ۳ - زشت
- ۶۹ بژيو: مايەى ژيان، ھەرچى پىاوى پى دەژى [ف] قۇت، مايە زندگى
- ۶۹ تراو: شل، بەرانبەرى خەست [ف] آبكى
- ۷۹ پەلەوہر: پەلەور، بالدار، فرندە، بالئندە، مەل، تەير [ف] پرنده

- ۸۱ پەسیو: سۇچ، قوزىن، كەلن [ف] گوشه
- ۸۲ ۋەرچەرخان: سۇپانەۋە، بەرەۋدوا رۇكردن، زفران [ف] ورچرخیدن
- ۸۵ ۋچان: ۱ - مۆلەت ۲ - پشۇدان، ئىسپراحت [ف] ۱ - مەلت ۲ - استراحت
- ۸۷ فېرۇ: بە ھېچى چۇ، خۇپايى لە دەس چۇ [ف] هدر
- ۸۸ لەبان: بالآتر، بەرەزۇرتەر [ف] بالای، بر
- ۹۱ لى پىران: ۱ - بىر بار دان، قەرار دان ۲ - كەم ھىتان، كورت ھىتان [ف] ۱ - تەمىم گىرتن
۲ - كوتاه آوردن
- ۹۱ رىس: خورى و لۆكەى بە تەشى و خەپەك بادراۋ [ف] رىسىدە، رشتە
- ۹۲ كرژ: ۱ - بەنى توند بادراۋ ۲ - قىچاۋ ۳ - موى لىك ھالآوى سەر، قرژ [ف] ۱ - رشتە خوب
تايدە ۲ - چىروكىدە ۳ - موى فرفرى شە
- ۹۱ كرژى: ۱ - چۆنەتى كرژ ۲ - بەلەكى، بەلەك بۇنى پىست [ف] ۱ - كىفیت (كرژ) ۲ - بىرەص
- ۱۰۲ گىانە پىرۇزەكە: (دەبى مەبەس جوبرائىل بى) [ف] روح القدس
- ۱۰۸ سۇ: نۇر، رۇناكى [ف] روشنايى
- ۱۰۸ كپ: ۱ - تۇند پىكەۋەنان كە درزى تىدا نەمىنى ۲ - گوى كە نەبىسى (گوىم كپ و كەرە)
[ف] ۱ - كىپ ۲ - كرى گوش
- ۱۱۲ ۋەى: ئازار (پىاگى بى ۋەى و ئارامە) [ف] آزار
- ۱۱۴ زەلآل: ۱ - زولآل، رۇنى و سافى بۇ ئاۋ ۲ - پەۋانى بۇ دەنگ و ئاۋاز [ف] ۱ - زلال، روشنى
آب ۲ - صافى صدا
- ۱۲۰ چۇ: پابرد، روىشت [ف] رفت
- ۱۲۰ چۇگ: رۇشتۇ (بەرەۋەق رۇشتۇ) [ف] رفته (رو بە حق رفته)

(سۆره‌ی ئیسراء - لایه‌ری ۲۸۲)

ئیسراء: شه‌و پړویی، شه‌و پړه‌وی [ف] رفتن در شب

۵ ئاژن: ۱ - زۆر تۆ چه‌قاندن، به‌ ده‌وری یه‌ کا تێوه‌ کردن (هه‌مۆگیانیان ده‌رزی ئاژن کرد)
 ۲ - کۆلینه‌وه‌ی ددان بۆ خاویڤن کردنه‌وه‌ له‌ گوشت و شتی وا [ف] ۱ - خلانیدن ۲ - دندان
 خلال کردن

۵ ئاژنین: ۱ - داخستن ۲ - کۆلینه‌وه‌ و تێوه‌ کردنی ئۆک تیز به‌ شتیکدا [ف] ۱ - بستن ۲ - خلانیدن
 ۶ هه‌ژمار: ژماره‌، ژمار [ف] شماره

۷ ته‌فر: فه‌وتاو، نه‌ماو، پێش تونا ده‌ که‌وی (یاخۆ زالم ته‌فر و تونا بۆ) [ف] نابود

۱۱ له‌ز: په‌له‌، عه‌جه‌له‌ [ف] عجله

۱۴ هه‌سیوگه‌ر: ۱ - حیساب‌گه‌ر، هه‌ساوگه‌ر ۲ - ئه‌ستیره‌ناس [ف] ۱ - حسابگر ۲ - منجم

۱۶ هارین: ورد کردن وه‌ ک ئارد [ف] آرد کردن

۲۲ ته‌شه‌ر: تانه‌، قسه‌ی به‌ تیکۆل [ف] تشر

۲۳ تۆ خورین: لۆ گورانیدن، به‌ قه‌و دواندن [ف] نهیب زدن

۲۸ نه‌رم و نیان: ۱ - قسه‌ی دۆر له‌ تۆره‌یی ۲ - بنیاده‌می به‌ سه‌بر و هه‌وسه‌له‌ [ف] ۱ - سخن ملایم
 ۲ - آدم با حوصله

۲۹ سه‌رکۆنه‌: سه‌رزه‌نشست، سه‌رده‌نشست، سه‌رکۆ [ف] سرزشت

۲۹ عه‌زپه‌ت: ئاوات، تاسه‌، ئاره‌زۆی زۆر [ف] حسرت و اشتیاق

۳۳ ئاریکار: کۆمه‌ک، یاریده‌، هاریکار [ف] کمک، یاری ده‌نده

۳۳ ئاریکار: یاریده‌ ده‌ر، هاریکار، که‌سۆ کۆمه‌ک به‌ که‌سۆ ده‌ کا [ف] یاری ده‌نده

۳۵ ته‌کۆز: پێک و پێک و له‌بار و بۆ که‌مایه‌سی [ف] دارای نظم و ترتیب

۳۹ راوانان: شوین که‌وتن بۆگرتن، دانه‌ دۆ، دانه‌ په‌ی [ف] دنبال کردن، تعقیب

۴۱ په‌وین: ۱ - هه‌لاتن له‌ ترسان ۲ - نه‌مانی خه‌و [ف] ۱ - رمیدن ۲ - خواب از سر پریدن

- ۴۱ پە‌وینه‌وه: ۱- هە‌لاتن، پە‌وین ۲- کرانه‌وه‌ی پزۆ [ف] ۱- رمیدن ۲- وا‌شدن بند نیفه
- ۴۲ پە‌یجۆز: ۱- شوین‌گیر ۲- تۆزەر‌وه و کۆلەر‌وه [ف] ۱- پیگیر ۲- پزوه‌شگر
- ۴۷ مێر: ۱- پیاو ۲- ئازا له‌ شه‌ر ۳- دلّاو و مه‌رد ۴- پیر، به‌ ته‌مه‌ن ۵- خوشه‌ویستی [ف] ۱- مرد
۲- شجاع ۳- نیکوکار ۴- پیر، سالخوردە ۵- مهر، محبت
- ۵۰ کوچک: به‌رد [ف] سنگ
- ۵۱ چن بونیک: دروست‌کراویک، سازکراویک [ف] چیزی که ساخته و آماده و مه‌تا شده باشد
- ۵۲ وه‌گه‌پان: ۱- گیرانه‌وه‌ی قسه ۲- گه‌پانه‌وه [ف] ۱- بازگو کردن ۲- بازگشتن
- ۵۴ بریکار: وه‌کیل، نایب [ف] وکیل
- ۵۷ هو‌دا: ۱- ئو‌دا، دایک ۲- بانگ له‌ دایک کردن [ف] ۱- مادر ۲- کلمه‌ی خطاب به‌ مادر
- ۵۷ هێژایه: ۱- ئه‌وه‌نده دینێ ۲- زۆر به‌نرخه ۳- شیاوی ئه‌وه‌ی هه‌یه [ف] ۱- می‌ارزد
۲- ارزشمند است ۳- شایستگی دارد
- ۶۳ سا: ۱- که‌وابۆ ۲- ئیتر [ف] که‌ این طور
- ۶۷ به‌ژ: ۱- وشکانی ۲- به‌ر [ف] ۱- خشکی ۲- بۆ، مقابل دریا
- ۶۸ باهۆز: ۱- گرده‌لۆل ۲- گێژه‌لۆکه [ف] گ‌ردباد
- ۷۱ گاسی: ۱- گازی ۲- بانق ۳- بانگ [ف] صدا
- ۷۱ قه‌ی: ۱- قه‌د ۲- ئه‌ندازه [ف] ۱- قامت ۲- اندازه
- ۷۱ به‌قه‌ی: به‌قه‌د، به‌ ئه‌ندازه‌ی [ف] به‌ اندازه
- ۷۱ زراف: ۱- باریک، به‌رانبه‌ری ئه‌ستۆر [ف] باریک، مقابل کلفت
- ۷۱ زراو: ۱- زاره، کیسه‌ی زه‌رداو ۲- زافر، وێران (مه‌به‌س زرافه‌ که‌ به‌ مانای باریکه)
- [ف] ۱- زهره ۲- شجاعت
- ۷۸ هه‌ر‌مه: ۱- پ‌رای، بره‌و ۲- پ‌رای خه‌لک و کۆمه‌ل [ف] ۱- رواج ۲- انبوهی مردم
- ۷۸ هه‌ر‌مه: ۱- بره‌و، پ‌ره‌، پ‌ه‌واج، پ‌ه‌ونه‌ق ۲- جه‌نگه، هه‌ر‌ه‌ت ۳- گۆت‌ره [ف] ۱- رواج
۲- موسم، عنفوان ۳- درهم، بدون محاسبه

- ۹۱ **فرکه:** ۱ - باز بردنی زۆر بلند ۲ - دەرپەرین و ڕۆیشتنی توند و تیش ۳ - فەرمانی خواردنەوہ
[ف] ۱ - پرش بلند ۲ - در رفتن با شتاب تمام ۳ - فرمان نوشیدن، بنوش
- ۹۲ **پاژ پاژ:** بەش بەش، پارچە پارچە، لەت لەت [ف] جزء بە جزء
- ۹۷ **کل:** بلیسە ی ئاگر ۲ - جینگە ی سواڵت تیدا سۆر کردنەوہ ۳ - سورمە، کل [ف] ۱ - شعلە آتش
۲ - داش، کورە سفال پزی ۳ - سرمە
- ۹۷ **نیل دان:** ساز دانی گری زۆر بە تەوژم [ف] برافروختن آتش بسیار شعلەور
- ۱۰۰ **هيمان:** هيشتان [ف] هنوز

«سۆرە ی کەھف - لاپەری ۲۹۳»

- کەھف:** ئەشکەوت، رەھۆلی زل لە شاخدا، ئەشکەفت [ف] غار
- ۲ **نواندن:** ۱ - شاندان، رانان ۲ - دەخە و کردن [ف] ۱ - نمایاندن ۲ - خوابانیدن
- ۹ **رەقیم:** کەتیبە، نۆسراوی زۆر قەدیم لە بەرد [ف] کتیبە، لوحە
- ۹ **سەمەرە:** سەمەر، سەر سۆرپین، عەجایب (شتیکە ی سەیر و سەمەرە یە) [ف] شگفت
- ۱۶ **هەلپران:** ۱ - جوئ بۆنەوہ (کا کەم لە ئیمە هەلپرا) ۲ - پرا ن بە تیغ [ف] ۱ - جدا شدن ۲ - بریدن
با تیغ
- ۱۶ **رەخسان:** بەدی هاتن و پەیدا بۆن لە خووە (کاریان بۆ جوړ یی) [ف] بە وجود آمدن
- ۱۷ **ئالی:** سەمت، لا، رەخ [ف] سو، طرف، سمت
- ۱۹ **زیت:** ۱ - زرننگ، وریا، وشیار ۲ - چا و لە سەر هەست [ف] ۱ - زرننگ، باھوش ۲ - تیزچشم
- ۲۲ **سپلۆت:** سپلۆ ۲ - پیس و گلاو [ف] ۱ - سگ ۲ - نجس
- ۲۲ **سپلۆ:** چوارپیی، سە، سەگ، گەمال، بەشدار، کوچک [ف] سگ
- ۲۳ **سۆزی:** سبجە، پۆزی دوا یی، سبە ی [ف] فردا

- ۲۸ ره‌دا: قایل بون، پازی بون [ف] رضایت
- ۲۸ هه‌لبواردن: بواردن، خوئی لادان، هه‌ل بگاردن [ف] گذشتن از، مورد توجه قرار ندادن
- ۲۸ گوئی له مست: گوئی رایه‌ل، گوئی له مشت [ف] فرمانبر
- ۲۹ کون: په‌شمال، چادر [ف] چادر
- ۲۹ کوین: پارچه‌ی په‌شمال [ف] پارچه‌ی سیاه چادر
- ۳۶ را: بلند [ف] بلند
- ۳۶ را به: بلند به، هه‌سته [ف] بلند شو
- ۳۶ را بون: هه‌ستان، به‌رزه‌وه بون [ف] برخاستن (گمان ندارم قیامت برپا شود)
- ۴۵ پوگان: پوژان، بلاو بونی ورد و شل، بلاو کردنی ورد، پوژان [ف] پاشیدن مایع و جامد ریز، پخش و پلا کردن
- ۴۶ یتر: زورتر، پتر [ف] بیشتر
- ۵۰ یار: هه‌وال، ئاوال، په‌فیک [ف] یار
- ۵۰ یار به یار: هه‌وال به هه‌وال، ئاوال به ئاوال، په‌فیک به په‌فیک (مه‌به‌س ئه‌ویه که به جیی خوا، شه‌یتان و توره‌مه‌ی به‌دوستی خو هه‌لبژیرن و به‌مانای گوپینه‌وه‌ش ده‌ییت یانی شت به شت دان) [ف] معاوضه، مبادلۀ رفیق به رفیق
- ۵۳ دهره‌تان: ۱ - پی هه‌لاتن ۲ - چاره [ف] ۱ - راه فرار و گریز ۲ - چاره
- ۵۴ گیره: ۱ - چه‌قه کردن و چه‌نه‌لئ دانی زور ۲ - شلتاغ و ته‌شقه‌له، گهر [ف] ۱ - روده‌درازی، وراجی ۲ - شلتاق
- ۵۴ گیره کردن: ۱ - بریتی له‌هات و چو به‌سه‌ر قوردا کردن ۲ - به‌سم کوتانی ده‌خل و گیا [ف] ۱ - رفت و آمد روی گل ۲ - با سم چهارپایان کوبیدن گیاه و گندم و جو درو شده
- ۶۰ لاو: جحیل، خورت [ف] بُرنا، جوان (مه‌به‌س یوشع، یوشع)
- ۶۰ لی‌بران: ۱ - بریار دان، قه‌رار دان ۲ - کورت هیئان، کمه‌هیئان [ف] ۱ - تصمیم گرفتن ۲ - کوتاه آمدن

- ۶۱ ماساو: ماسی [ف] ماهی
- ۶۲ ده‌رباز: ۱- پابردن ۲- پرزگار، نه‌جات، خه‌لاس، قوتار [ف] ۱- گذشت، گذر ۲- رستگار، رها
- ۶۳ نه‌میش: نه‌ویچ، نه‌ویش [ف] او نیز
- ۶۵ عه‌بدیک: به‌نده‌یه‌ک (مه‌به‌س حه‌زرتی خدر) [ف] عبدی
- ۶۸ نه‌مازه: نه‌خوازه، ناوازه، به‌تایه‌تی، نه‌خازا [ف] به‌ویژه
- ۶۸ ده‌ربردن: هه‌ل کردن، خو‌گری له‌به‌ر ئه‌رک و کار [ف] تحمّل کردن
- ۷۴ زایه: بریتی له‌مردو (پیاو‌یکی له‌ده‌ست زایه‌بو) [ف] ضایع، تلف
- ۷۹ زه‌وت: ۱- داگیر کردن، زه‌بت، زه‌فت ۲- ئارام [ف] ۱- غضب ۲- آرام
- ۸۴ هو: سه‌به‌ب، سو‌نگه [ف] انگیزه، سبب
- ۸۴ سو‌نگه: له‌به‌ر، به‌هو، هو [ف] سبب، به‌وسيله، به‌سبب
- ۸۴ ره‌خسان: به‌دی هاتن له‌خووه [ف] به‌وجود آمدن
- ۸۴ گش‌هو‌یه‌کیشمان بو‌ره‌خساند: [ف] همه‌انگیزه‌ها را برایش ممکن گردانیدیم
- ۹۴ به‌ربه‌ست: ۱- به‌ربه‌س، له‌مپه‌ری سه‌ر‌پینگه، رپه‌ندان ۲- له‌مپه‌ری ئاو‌گه‌راندنه‌وه [ف] ۱- راه‌بند ۲- سد
- ۹۶ پاژه: له‌ت، پارچه [ف] پاژه، قطعه
- ۹۶ ده‌ماندن: مؤشه‌ده‌مه‌وه کار خستن [ف] دمیدن با دمه‌آهنگری
- ۹۷ لوا: ره‌خسا، هه‌لم ده‌سکه‌وت [ف] ممکن شد
- ۱۰۰ رانان: به‌رچاوی حه‌شامات دان [ف] به‌نمایش گذاشتن
- ۱۰۴ ته‌قالا: کو‌ششت، هه‌ول [ف] سعی و کوشش
- ۱۰۵ سه‌نگ: ۱- بریتی له‌قه‌در و حورمه‌ت ۲- به‌رد ۳- قورسایی، کیش [ف] ۱- کنایه از احترام و منزلت ۲- سنگ ۳- وزن

(سۆره ی مه ریه م - لایه ری ۳۰۵)

- مه ریه م: دایکی عیسا پیغه مبه ر [ف] مادر عیسی پیامبر
- ۳ نزم: ۱ - پیچه وانهی بلند، نه وی ۲ - بی تاقه ت ۳ - بی ئا کار و که م ئا برؤ [ف] ۱ - پست ۲ - ناتوان ۳ - دون و بی آبرو
- ۴ پیشه: ئیسک، ئیسقان [ف] استخوان
- ۸ که له لا: ۱ - شه که ت ۲ - نه خوشی زور نه خوش ۳ - پریشان حال ۴ - ره ق و کر [ف] ۱ - خسته ۲ - بیمار بد حال ۳ - پریشان حال ۴ - لاغر مردنی
- ۹ به ری: ۱ - له پیشو دا ۲ - به ئی [ف] ۱ - از قبل ۲ - آری
- ۱۳ گه رد: ۱ - غومار، تۆز ۲ - قریان ۳ - گه ر، چۆن و هاتن ۴ - که مۆسکه (مه به س خه وش و عه یب و عار) [ف] ۱ - غبار ۲ - قریان ۳ - گشت و گذار ۴ - اندک
- ۱۳ که مۆسکه: برؤ که، پیچه ک، که میک، تۆزیک [ف] اندک
- ۲۵ کو تهر: نه ستورایی دار [ف] قطر درخت
- ۲۶ به که مه وه: دۆر که مه وه، لی بکشیمه وه [ف] دور شوم، شانه خالی کنم
- ۲۷ سه مه ره: ۱ - سه مه ر، سه رسوپرین، عه جایب ۲ - سه رگوروشته [ف] ۱ - شگفت ۲ - سرگذشت
- ۳۵ شیان: لی وه شانه وه، پی ره وا بۆن، لی هاتن (ئه م کاره له تو ناوه شیتته وه، ئه و جله له تو ده وه شیتته وه) [ف] سزاواری، شایسته و مناسب
- ۳۶ را گه: شوینی هات و چۆی خه لک [ف] راه
- ۳۷ ده سه ته و به سه ته: کو مه ئی که خو به خوئی بکه ن [ف] دار و دسته
- ۳۸ چاو زیت: چاو وریا، چاو وشیار [ف] تیز چشم
- ۴۸ قه ره به خت: چاره ره ش، کلۆل، به ده به خت [ف] سیه به خت
- ۵۶ باخیوه: بدوی، باس بکه [ف] گفتگو کن، یاد کن
- ۵۸ کول: قولتی ئاو (مه به س به گریاتیکی له کوله وه) [ف] جوشش آب

- ۵۸ کول: خه فەت [ف] اندوه
- ۵۹ خوسار: زەرەر [ف] زیان
- ۶۲ ژەم: جەم، ژوم [ف] وعده ی خوراک
- ۷۵ تل: ۱ - خلار، گلار، بزۆتن له سەر لا ۲ - ورگ، عور، گیپال ۳ - قامک، تیل، کلک،
ئەنگوست [ف] ۱ - غلت ۲ - شکمبه ۳ - انگشت
- ۷۵ سەلا: پۆژی هەستانه وهی دوای مەرگ (مەبەس ئەوهیه که له قیامه تی چی به سەر
دئی) [ف] قیامت
- ۸۳ ختۆکه: ختکه، قانه قدیلهکه، قدیلهکه [ف] قلقلک
- ۸۶ تینگ: تینۆ، تینۆ [ف] تشنه

(سۆره ی تاها - لاپه ری ۳۱۲)

- ط و ه: ط و ه [ف] حروف مقطعه و رموز قرآن
- ۲ چهوسان: پهنج دان، زه حمت کیشان [ف] زحمت کشیدن
- ۷ هه لبرانندن: ۱ - بلند کردن ۲ - برین به تیغ ۳ - کهوتنه شوین به غار [ف] ۱ - بلند کردن ۲ - بریدن
به تیغ ۳ - تعقیب کردن
- ۱۰ خه تیره: ۱ - داری نیوه سوتای به گر، بزۆتی ئایساو، چۆله چرا، چلو سک [ف] هیزم
نیم سوخته، نیم سوخته
- ۱۲ شیو: دوولی ته نگ [ف] دره تنگ
- ۱۳ گویدیر: گویدەر، بیسه ر، گوهدار [ف] شنونده
- ۱۳ پاسپیری: کاری که ئەدری به پاسپارده، قه وینتی (مەبەس ئەوهیه که گوئی بده
وه حی) [ف] سفارش، توصیه

- ۱۶ به‌لای به‌لاته‌ت:
- ۱۶ به‌لا: ۱ - مسیه‌ت، رُوداوی ناخوش، به‌لا ۲ - با، بَلانی ۳ - ئه‌مما [ف] ۱ - مصیبت ۲ - بگذار
باشد ۳ - اما
- ۱۶ به‌لاته: که‌لا کی منداری حه‌یوان [ف] لاشه‌ی مرده‌ی حیوان
- ۱۶ لاته: ۱ - ته‌نگه‌نه‌فه‌سی ۲ - نه‌داری، نه‌داره [ف] ۱ - نفس تنگی ۲ - بینواست
- ۱۶ به‌لای به‌لاته: ۱ - ده‌ردی ته‌نگه‌نه‌فه‌سی ۲ - ده‌ردی رُوت و نه‌داری (مه‌به‌س وه‌ک حه‌یوانان
منداره‌وه‌یی، یا به‌کافری بمری) [ف] ۱ - درد نفس تنگی ۲ - درد بینوا بودن
- ۱۶ وی: ۱ - بیی ۲ - ئه‌وژنه [ف] ۱ - باشد ۲ - این زن
- ۱۶ بوی: بیی [ف] باشد
- ۱۸ ران: ۱ - میگه‌له‌مه‌ر ۲ - گاگه‌ل ۳ - له‌ئنه‌ژنو به‌ره‌ژور تا سمت [ف] ۱ - گله‌گوسفند ۲ - رمه
۳ - ران
- ۲۵ پشو در ژوم بکه: حه‌وسه‌له و سه‌بر و پشو و له‌سه‌ره‌خویم بده‌یه [ف] صبور و بردبارم کن
- ۲۵ پشو: ۱ - نه‌فه‌س، هه‌ناسه ۲ - ئیسراحت، وچان [ف] ۱ - نَفَس ۲ - استراحت کردن
- ۲۷ گیر: به‌ره‌ه‌لست، له‌مه‌ر، کو‌سپ (مه‌به‌س پسک بوئی حه‌زهره‌تی مؤسایه) [ف] مانع، مانع
سر راه
- ۳۹ قیان: عشق، دل‌داری [ف] عشق و محبت
- ۴۵ شور: سویر، له‌تامی خوئی، سور [ف] شور مزه
- ۴۵ له‌شوری ده‌رکا: (مه‌به‌س له‌تامی به‌ریتنه‌ده‌ری) [ف] از اندازه بدر رود
- ۵۸ مه‌رج: ۱ - به‌لین، قه‌ول، په‌یمان، گفت ۲ - گریو کردن [ف] ۱ - پیمان ۲ - شرط‌بندی
- ۵۸ ره‌چاو بکه: ده‌نه‌زه‌ر بگره [ف] در نظر بگیر
- ۵۹ رازانه‌وه: جوان و ری‌ک و پیک بوئ [ف] آراسته شدن
- ۶۲ مقومو: دهم له‌ده‌م نان و چه‌قه و گوهره [ف] اشتلم، مشاجره و داد و بیداد
- ۶۴ ریز: ۱ - ریز، به‌په‌نا یه‌که‌وه، سه‌ف ۲ - قه‌در و حورمه‌ت [ف] ۱ - صف‌آرایی ۲ - احترام
- ۶۹ ته‌له‌که: حيله، گه‌ر، گزی [ف] نیرنگ

- ۷۱ کۆتەر: ۱ - ئەستۇرای دار ۲ - کۆترە کۆیلە [ف] ۱ - قطر درخت ۲ - کبوتر چاهی
- ۷۱ کیش: ۱ - پیز و هیژ، تاقت، تەوان، تابشت ۲ - قورسای [ف] ۱ - توان، کش و تاب
پاینده‌تر، توان ۲ - وزن
- ۷۷ رەچاو: بژاردنی یە کئی بۆکاری [ف] زیر نظر گرفتن
- ۷۷ رەچاو کردن: راجاو کردن، هەڵبژاردن و دەبەرچاو گرتنی کەسێ یان شتێ بۆ
کاریک [ف] انتخاب کسی یا چیزی برای انجام کاری
- ۸۰ شىلاقە: مەلێکی لینگ درێژە کە لە ریشۆڵە تۆزیک زلتەر [ف] پرندەایست کمی از سار بزرگتر
- ۸۰ ریشۆڵە: سیرۆ، گاوانی، ریشۆڵ، رەشۆڵە [ف] پرندە سار
- ۸۵ سامری: پیاویکی خەلکی فەلەستینی و لە ناوچەى سامرە بۆ چۆ میسرى. پیاویکی دۇرۇ بۇ و
بە درۆ دە یگوت ئیمانم بە تەوراتی هیناوه [ف] مردی از اهل فلسطین و از منطقه سامره که به
مصر رفته بود. مردی دورو و دسیسه باز که به دروغ می‌گفت به تورات ایمان آورده‌ام
- ۸۷ کائزا: هەر چی لە کاراک پەیدا دەبێ [ف] معدن
- ۸۷ کاراک: کان [ف] معدن
- ۹۶ خە ملاندن: ۱ - رازاندنەوه بە خشل و جلکی جوان، جوان کردن ۲ - قەرساندن [ف] ۱ - آراستن
۲ - برآورد کردن
- قەرساندن: ۱ - توند کردنی تراو، مەیاندن ۲ - بەراورد کردن [ف] ۱ - بند آوردن مایع
۲ - برآورد کردن
- قەرساندن: تەزاندنی سەرما [ف] کرخانیدن سرما بدن را
- ۱۰۰ نەبان: ۱ - بریتی لە کەسێ کە دەنگی لە یە کئی گوپیوه ۲ - بەد میجاز ۳ - شیر دەری کە بیچوی
خوی ناوی و شیرى ناداتی [ف] ۱ - بیگانگی کردن آشنا ۲ - بدخلق ۳ - دامی که از بچه خود
تفر دارد
- ۱۰۷ کۆسپ: ۱ - زۆپای کەمی زەوی ۲ - بەرگر لە ژياندا ۳ - بەلا [ف] ۱ - برآمدگی زمین ۲ - مانع
و دشواری در زندگی ۳ - بلا
- زۆپ: قیت، دەره‌ریو، زەق [ف] برجسته

- ۱۱۴ دېو: لېو، له بو، بوخاتری، له بهر، به سه به یی [ف] به خاطر
- لېو: ۱- بوچی؟ چما! ۲- بوخاتری، له بهر [ف] ۱- برای چه؟ ۲- به خاطر
- ۱۲۰ دنه: هانه، هه‌لخراندن [ف] تحریک، برانگیزی
- ۱۲۳ داخوژین: هاتنه خوار له سواری، دابه‌زین، داوه‌زین [ف] پیاده شدن

(سوڤه‌ی ئه‌نبیا - لاپه‌ری ۳۲۲)

- ئه‌نبیا: پیغه‌مبه‌ران [ف] پیامبران
- ۷ میر: پیاو [ف] مرد
- ۱۲ حه‌سین: پین‌زانین، ئاگادار بون، هه‌ست پین‌کردن [ف] خبردار شدن، آگاه شدن
- ۱۵ ساقه‌ته: کو‌ته‌ری دار ۲- لاسکی گیاه [ف] ۱- تنه‌ی درخت ۲- ساقه‌ی گیاه
- ۱۵ دامرکاندن: ۱- داسه‌کناندن، ئارام کردن ۲- گر نه‌هیشتنی ئاگر (مه‌به‌س کوشتن و له‌ناو بردن) [ف] ۱ آرام کردن ۲- فروکشاندن له‌یب
- ۱۸ واوه‌یلا: وای به‌حالیان، وای به‌حالتان [ف] وای بر شما
- وای: وای [ف] حرف فغان از درد
- ۲۰ پا‌کانه: تو‌مه‌ت لا‌بردن [ف] تیرنه
- ۲۱ مریان: مردو‌گل [ف] مرده‌ها را
- ۳۱ که‌ژوکۆ: چیا، کو، کیو، کیف [ف] کوه
- ۴۴ له‌سه‌رن: غالبن، زالن [ف] چیره‌اند
- ۴۶ سوژه‌کردن: شتی له‌خه‌به‌ر ده‌س‌که‌وتن [ف] سراغ کردن خبر، بو بردن، شمه‌ای
- ۴۶ سوژه: ۱- ته‌زو‌ی سه‌رما ۲- سه‌روه‌با ۳- گو‌رانی به‌ده‌نگی نزم ۴- سو‌راخ کردنی
- خه‌به‌ر [ف] ۱- سوزش سه‌رما ۲- نسیم ۳- ترنم ۴- سه‌رنخ از خبر، شمه‌ای

- ۴۷ تۆم: تۆو، تۆف، تۆ [ف] تخم، بذر
- ۴۷ خه‌رده‌ل: خه‌رته‌له [ف] خَرَدَل
- ۴۷ خه‌رته‌له: تۆویکی تیژه، له تایفه‌ی ئیسیوه‌ت و ئالات [ف] خَرَدَل
- ۴۸ هۆی: ۱ - مه‌رج، گریو ۲ - وته‌ی بانگ کردنی دۆر [ف] ۱ - شرط ۲ - حرف ندای دور
- ۴۸ هۆی هه‌لاواردن: هۆی لێک جیا کردنه‌وه، هۆی هاویر (مه‌به‌س ته‌وراته) [ف] مسیب از هم جدا کردن
- ۵۷ ئیوه‌ پشت بکه‌نه‌وه: لیان غافل بن، بی ئاگا بن [ف] غافل باشید
- ۷۱ پیت: ۱ - به‌ره‌که‌ت و فەر ۲ - حه‌رف [ف] ۱ - یمن و برکت ۲ - حرف الفبا
- ۷۷ فریا: ۱ - ئاریکاری، هانا [ف] به‌موقع رسیدن برای کمک
- ۷۷ گه‌لێک: کۆمه‌له‌ خه‌لکیکی هاوهرچه‌ک [ف] ملتی
- ۷۷ گه‌لێک: زۆر، زاف [ف] بسیار
- ۸۷ ماخوی ماسی: خاوه‌ن و ساحیبی ماسی (مه‌به‌س حه‌زهره‌تی یونس) [ف] صاحب ماهی
- ۹۰ هه‌له‌په‌: ۱ - په‌له‌ ۲ - ته‌ماح [ف] شتاب ۲ - آز، شره
- ۱۰۰ هه‌نێسک: نزگه‌ره‌ی به‌گریانه‌وه، خیسک [ف] سکسکه و گریه
- ۱۰۴ تۆمار: قاقه‌زی نۆسراوی لۆل‌دراو، نۆسین له‌ ده‌فته‌ر [ف] تومار
- ۱۰۹ ده‌خایه‌نی: ئه‌وه‌نده‌ وه‌خته‌ی پێ ده‌چێ [ف] چنین مدتی را در بر می‌گیرد

(سۆره‌ی حه‌ج - لاپه‌ری ۳۳۲)

- حەج: حەج [ف] حج
- ۵ جه‌له‌: خوینی به‌سیاگ [ف] خون لخته
- ۵ به‌سیاگ: داخراو، به‌ستراو [ف] بسته شده

- ۵ دیمه‌ن: چاوه‌نداز، به‌رچاو [ف] منظره
- ۷ وه‌دی: وه‌بر چاو که‌وتن، پ‌ودان [ف] به‌ وقوع پیوستن
- ۱۶ ئاوا: ۱- به‌م‌جوړه ۲- ئاوه‌دان ۳- پیوار [ف] ۱- اینچنین ۲- آباد ۳- گم و ناپیدا
- ۱۷ سوبی: هه‌ساره‌به‌رست، نه‌ستیره‌به‌رست [ف] ستاره‌پرست
- ۱۷ مه‌جوؤسی: ئاگر به‌رستی [ف] آتش‌پرستی
- ۲۰ هه‌ناو: ۱- ناو، جه‌رگ و ناو ۲- وره، زراو، غیرهت [ف] ۱- احشاء ۲- زهره، شجاعت
- ۲۵ غه‌واره: ۱- غه‌ریبه ۲- ییگانه [ف] ۱- ناشناس (بادیه‌نشین) ۲- ییگانه
- ۲۷ چاره‌وا: چاروا [ف] چهارپا
- ۲۷ چاره‌وؤ: ولاخی سواری و باری [ف] چهارپا
- ۳۳ ماوه: نه‌ندازه له‌ زمان [ف] وقت در زمان
- ۳۳ ناودیر: ۱- ناو‌نراو ۲- به‌ ناو‌بانگ [ف] ۱- دارای نام ۲- شهرت یافته
- ۳۳ تا‌ماوه‌ی ناودیر‌کراو: تاکات و وه‌ختی مه‌علووم و زاندراو [ف] تا وقت معین
- ۳۵ ده‌یه‌ن: ۱- به‌ سه‌ر زاریاندا دؤ ۲- ده‌یئۆن، ده‌یین [ف] ۱- بر زیان‌شان می‌آید ۲- می‌گویند
- ۴۰ راوانان: شوین که‌وتن بو‌گرتن، دانه‌په‌ی [ف] دنبال کردن، تعقیب به‌ قصد گرفتن
- ۴۰ دیر: ۱- جیگه‌ی په‌به‌نی خاج به‌رست ۲- دره‌نگ ۳- له‌میژینه [ف] ۱- دیر راهبان ۲- درنگ
- ۳- گذشته دور
- ۴۰ که‌نشت: که‌نشته، په‌رس‌گای جو‌له‌کان [ف] کنشت، معبد یهود
- ۶۵ که‌وی: ۱- حه‌مایه‌ت، پام ۲- پ‌نؤ، پ‌نی ۳- داغ [ف] ۱- اهلی، رام ۲- به‌من ۳- داغ نشانه‌گذاری
- ۷۲ په‌ک: ۱- وشه‌ی سه‌یر مان ۲- ناچاری و ئیحتیاج [ف] کلمه‌ تعجب ۲- نیاز
- ۷۳ قاپان: ۱- پ‌فاندن ۲- خو‌ه‌لک‌یشان ۳- ته‌رازوؤی زل ۴- جگین [ف] ۱- ربودن
- ۲- خودستایی ۳- باس‌کول ۴- قاب‌بازی
- ۷۸ به‌ دؤ و داو: له‌ ته‌هی دله‌وه، به‌ پ‌راست [ف] از ته‌ دل

«سۆرھى مؤئىنۇن - لاپەرى ۳۴۲»

مؤئىنۇن: بىرۋا داران [ف] ايمان داران

۶ ملكى خويانن: مەبەس كەنيزە كان يا قەرەۋاشە كان كە بە پارە كېرەبۇن يا بە دىليان گرتبۇن

دەبنە ئى خويان

۱۴ دەس رىنگىن: كارخوان، بە ھونەر [ف] ھىرمند، نقشگر

۲۰ لە سۆنگەى ئەۋ: بە ھۆى ئەۋ، بە سەبەبى ئەۋ (ئەۋ مەبەست ئاۋە) [ف] بدان سىب

۲۲ گەمى: كەشتى، پاۋر، گەمى [ف] كشتى

۲۵ ئىۋە: ۱ - شىت، دىن، لىۋە ۲ - قىندار [ف] ۱ - دىۋانە ۲ - صرى

۴۷ كۆيلە: بەنى، بەندە، عەبد، كۆلە، كۆلى [ف] بندە

۶۰ سام: ۱ - ترس، خۆف ۲ - سىۋ [ف] ۱ - ھىيت، مەھابت ۲ - سىب

۸۳ پىشۋان: رابردۋانى زۇ، لەمىژىنە كان، پىشۋان [ف] پىشۋان

۸۳ پىشۋنە: لەمىژىنە، رابردۇ [ف] باستانى، پىشۋنە

۱۰۶ نە گەت: ۱ - بەدبەخت، چارەپەش ۲ - بەلا، چۆرتىم [ف] ۱ - سىەروز ۲ - مەسبىت

۱۰۶ بىرست: بىرس، وزە، ھىز و توانا [ف] توانا، نا

۱۰۸ فزە: ۱ - مەق، ھەناسە، فزە، دەنگى بە ھال، سرتەى كەم ۲ - جۇلە، بزاۋ [ف] ۱ - كەمترىن

صدا ۲ - كەمترىن ھركت

«سۆرھى نۇر - لاپەرى ۳۵۰»

نۇر: رۇناكايى، رۇناكى خودا [ف] روشنايى، نور خدايى

۱ مەبەست: نىياز لە قسە و كار [ف] منظور

۱ ئەرک: ۱ - پىۋىستى سەرشان، كارى لازم ۲ - زەھمەت و چەۋسان [ف] ۱ - ھىيە، مەسئۇلىت

۲ - رىنج و زھمت

- ۳ بەر بەست: بەر بەس، لەمبەری سەر پێگە (مەبەست حەرام) [ف] سد، راهبند
- ۱۱ ئەو کەسانە: لە شەری (غەزەوی) بنی مەستەق دا عەولای کۆری ئەبی کۆری سلول و دەستە و بەستە کەمێ کە دۆرۇ بۆن لە مەدینە ئیشاعەیان قاو دا کە عایشە (دایکی موسولمانان ھاوسەری پێغەمبەر) دە گەل یە کێ لە ئەسحابانی پێغەمبەری (سەفوان کۆری مەعتەل کە پاک و لە خوداترس بۆ) تۆشی داوین پیسی بۆ [ف] آن کسانێ
- ۱۹ قاو: ئیشاعە، خەبەرێ کە دەناو حەشامات دا بۆ بۆتەو [ف] شایعە
- ۲۱ مەدەنە سەر شۆبی شەیتان: بەرێ و خەت و شوینی شەیتانی دا مەرۆن و پا لە جێ پێی شەیتان دامەتێن [ف] پیروی شیطان مکنید
- ۲۲ بۆ: بۆ، بۆ، بۆ، با [ف] بگزار
- ۳۰ شۆرەیی: عەیب، نەنگ، شۆرە [ف] ننگ، عار
- ۳۲ ھەراو: ۱ - فرە، زۆر، زاف ۲ - گوشاد [ف] ۱ - زیاد ۲ - گوشاد
- ۳۳ مەیسەر: ممکین، شیاوی دەسکەوتن بە ھاسانی [ف] میسر
- ۳۴ چەند نیشانە: نیشاندەر: مەبەس چەند ئایە کە چەند شتی فێر کردن و شاندان [ف] منظور چەندین آیتی نمایانگرن
- ۳۵ ماک: ھەرە پەگەز و بێچینەیی کە شتی لێ پێک ھاتو، ھۆی دروس بۆن [ف] مادە
- ۳۵ کە دارە کە ی نە ھەمیشە بەرەو پۆژە و نە ھەمیشە لە نزارە: کە دارە کە نە دايم لە ھەلدان و گەشە کردن دا یە و نە دايمەش کز و لەر و لاواز دەبێ
- ۳۵ نزار: ۱ - لەر و لاواز، کز ۲ - لێرەوار [ف] ۱ - لاغر ۲ - جنگل
- ۳۵ لە بان: بالآتر، بەرەو زۆرتر [ف] بالای، بر
- ۳۷ گش: تیکرا، گز، ھەمۇ [ف] ھەمە
- ۳۷ وەرچەر خاندن: سۆراندن، زفراندن، پۆ بەرەو دوا کردنەو [ف] چرخاندن
- زفر: ۱ - خول، سۆر ۲ - گەرانیو، بەرەو دوا ھاتنەو [ف] ۱ - چرخ، چرخش ۲ - برگشت
- ۳۸ بارتەقا: باتەقا، بەرانبەر لە بالآیان لە کیش دا، ھەنەر [ف] مقابل
- ۳۹ تراویلکە: پەمل و زینخی کە لە بەر تاو بریقە دەدا و لە ئاودە کا [ف] سراب

- ۴۰ تاریکایی باره له سه‌ر تاریکایی: تاریکایی به دواى تاریکاییدا که هه‌ر دیو تاریک‌تر ده‌ی [ف] پشت سر هم تاریک‌تر می‌شود
- ۴۳ ئازۆ: لیخۆر [ف] راننده
- ۴۳ ئازۆتن: لیخۆرین [ف] رانندگی
- ۴۳ به‌ری: به‌ش [ف] سهم
- ۴۶ نیشانه‌ی نیشاندەر: ئایه‌تی دیاری‌ده‌ر [ف] منظور آیات مبین
- ۵۱ گورجی: ده‌س به‌ جی، یی درنگ کردن [ف] فوراً
- ۵۳ خاس: باش، چاک، پند [ف] خوب و پسندیده
- ۵۵ سه‌رچه‌وت: ۱ - حساب ناراست، فیلباز ۲ - گوی نه‌ییس [ف] بدحساب، نادرست
- ۲ - حرف نشنو
- ۵۸ بلۆق: ۱ - شه‌یتان پیکه‌نیو، خو‌ناسیو، پینگه‌یشتۆ ۲ - پۆرگ ۳ - چاوزه‌ق [ف] ۱ - بالغ ۲ - تاول
- ۳ - چشم برجسته
- ۶۱ له‌ش به‌ بار: ده‌رده‌دار، بیمار [ف] بیمار

(سو‌رهبی فو‌رقان - لاپه‌ری ۳۵۹)

- فو‌رقان: ئه‌وه‌ی حق و باطل جیا ده‌کاته‌وه [ف] آنچه حق و باطل را از هم جدا‌کند
- ۱۳ شه‌ته‌ک: به‌ستنی توند [ف] سفت بستن
- ۲۳ رای‌ده‌نین: به‌ر چاوی هه‌شامه‌تی ده‌ده‌ین [ف] به‌ نمایش می‌گذاریم
- ۲۵ ئه‌زمان: ۱ - عاسمان ۲ - زمان [ف] ۱ - آسمان ۲ - زیان
- ۲۵ هه‌رهبه‌: ۱ - له‌ز، په‌له ۲ - جه‌نگه، هه‌رهبه ۳ - گۆتره ۴ - پرای خه‌لک و کو‌مه‌ل [ف] ۱ - عجله و شتاب ۲ - موسم و عنفوان ۳ - درهم و بدون حساب ۴ - انبوهی مردم
- ۲۹ به‌رهبه‌لا: به‌رهبه‌لدا، ره‌ها (به‌رهبه‌لایه‌ گوی ناداته‌ عه‌یب و عار) [ف] ول، یله، لاقید

- ۳۵ وەزیر: پیاو ماقۇللى پایەبەرزى بەردەستى سەرۆكى ولات [ف] وزیر
- ۳۶ قىگافى: ۱ - قىگا ۲ - ئەوجار [ف] ۱ - حالا ۲ - آن ھنگام
- ۳۶ قىگا: دەس بەجى، ھەر ئىسە، ھەر ئىستى [ف] ھەمىن حالا
- ۴۶ بەرەوخۇنى: بەرەو نىخۇنى (مەبەس ماشتەن و خەركردنەو و تىك پىچان) [ف] رو بە پايىن
- ۵۰ جۆرە جۆرە: جۆر بە جۆر، نەوع نەوع [ف] جور و اجور
- ۶۰ سىل: سىرك، رەو ەك، تۆر، قوشقى [ف] رموك
- ۶۱ قوناغ: ۱ - قوناخ ۲ - يەك رۆژە پى ۳ - مالى زۆر بە ميوان (مەبەس برج) [ف] ۱ - منزلگە
- ۲ - مسير يك روز راه ۳ - خانە مهمان پذير
- ۶۱ برج: ۱ - منزلگە ي رۆژ لە عاسمان ۲ - مانگى سال ۳ - قونگرەي قوتى قەلا [ف] ۱ و ۲ و ۳ بُرج
- ۶۴ ويستان: ۱ - راوستان بە پاو ۲ - نەجولان ۳ - ويستا ۴ - ئىستە ۵ - تا ئىستە [ف] ۱ - برپا بودن
- ۲ - نجنيدن
- ويستا: ۱ - ئىستە ۲ - تا ئىسە ۳ - راوستان [ف] ۱ - اكنون ۲ - ھنوز ۳ - ايستاد
- ۷۵ ئۆدە: زۇر، وە تاخ، چاوەمال [ف] اتاق
- ۷۵ تەك: لەكن، لا [ف] نزد
- ۷۵ تەكيانا: لەكن يەك، لە لای يەك [ف] نزد هم
- ۷۷ ھەوال: ۱ - خەبەر ۲ - ئاوال، دۆست ۳ - چلۇنايەتى حال و ئەحوال [ف] ۱ - خبر ۲ - رفيق
- ۳ - احوال

﴿سۆرەي شوعەرا - لاپەرى ۳۶۷﴾

شوعەرا: شاعيران [ف] شاعران

۵۱ بەر: پىش و پىشتەر (بەر لە من چو) [ف] قبل

۵۱ گش: گز، تىكرا، ھەمۇ [ف] همه

- ۵۱ بهر له گش: پيش له هه موان [ف] قبل از همه
- ۷۰ ثاپ: مام، برای باوک (مه بهست ئازهر) [ف] عمو
- ۱۲۰ ئاوو و ئاوو چوئن: ده ئاویدا خنکان [ف] در آب غرق شدند
- ۱۲۰ تونا: فهوتاو، نهماو، له بهین چو [ف] نابود
- ۱۲۸ تهرز: جوان و له بار [ف] زیبا و دلپسند
- ۱۴۹ کاو: ۱ - شکیر ۲ - شاخی بهرد، چیاى بهردین ۳ - ئاوات [ف] ۱ - شکاف صخره ۲ - کوه سنگی ۳ - کام، مراد، آرزو
- ۱۴۹ شکیر: ۱ - که لینه بهردی فرهوان له کیو ۲ - سه ری شاخ [ف] ۱ - فراخی در کوه سنگی ۲ - قله
- ۱۵۷ په ی: قه لت، له ت [ف] پی کردن
- ۱۵۷ په یان کرد: قه لتیان کرد، له تیان کرد، له ت له تیان کرد [ف] پی کردند
- ۱۷۳ زه پ: ۱ - خوشیار، زیان ۲ - دهنگی بهرزی کهر [ف] ۱ - ضرر ۲ - صدای بلند الاغ
- ۲۱۵ بآلت شو رکه: مه بهس بالیان به سهردا بکیشه و به چاوی ره حمه ته وه ئاگات لیان بئ
- ۲۲۵ شیو: ۱ - دۆلی تهنگ، بو هلی تهنگ ۲ - بالا ف، جل شتن ۳ - چیشت [ف] ۱ - دره تنگ ۲ - رخت شویی ۳ - آش، غذای پخته
- ۲۲۷ کیوه: کوپوه، کام جی [ف] کجا

(سوڤه ی نه مل - لاپه ری ۳۷۷)

نه مل: میرو له، میرو [ف] مورچه

- ۱ دیاری ده ر: رو شن که ره وه، خو یا، ئاشکرا، وه بهر چاو هاتو [ف] آشکار کننده، آشکار، هویدا
- ۱۸ چه سین: پی زانین، ئاگادار بوئن، هه ست پی کردن [ف] خبردار شدن، آگاه شدن
- ۲۶ مه زنده: ۱ - قیمة ت، بایی ۲ - گومان (به مه زنده کاری توپه) [ف] ۱ - نرخ، قیمت ۲ - حدس، گمان

- ٢٦ مه‌زنده: مه‌زن (دێره‌دا به‌ مانای مه‌زن) [ف] عظیم، شکوه و جلال
- ٢٦ ته‌ختی هه‌ره‌ مه‌زنده: ته‌ختی هه‌ره‌ به‌ قییمه‌ت (مه‌به‌ست ته‌ختی هه‌ره‌ باره‌ گای به‌رز و بڵند) [ف] ته‌ختی که‌ خیلی با قییمت است (عرش عظیم)
- ٢٩ وێ: پیتی ئیشاره‌ت بۆ میوینه (وێ گوت: ژنه‌ که‌ گوتی، مه‌به‌س بڵقیسه‌) [ف] ضمیر مۆنث
- ٢٩ پیت: هه‌رف، دانه‌ی ئه‌لف و بیته‌که‌ [ف] حرف الفبا
- ٣٨ ئامان: ١- هانا، وشه‌ی په‌نا بردن، په‌نا ٢- له‌به‌ر پارانه‌وه‌ بۆ دادپه‌رستن، ده‌غیل [ف] ١- کلمه‌ حمایت ٢- کلمه‌ پناه خواستن
- ٣٩ لۆزه‌نده‌ر: زلحورت، زه‌به‌لاحی ته‌ژه‌، ته‌ژه‌، زه‌لامی زۆر ناله‌بار [ف] لنده‌ور
- ٤٠ ئه‌وسا: نه‌وده‌م، ئه‌وکات، ئیگافێ [ف] آن دم
- ٤٠ ئه‌و ساکه‌: له‌و ده‌مدا، له‌وێ چاخێ دا [ف] آن دم
- ٤٠ ئه‌وسایه‌: [ف] همانا
- ٤٢ له‌ به‌ریشه‌وه‌: له‌ پێشداش، پێش نه‌وه‌ش [ف] قبل از این هم
- ٤٤ حولی: بێ گنج، لۆس، ساف، بێ گری و زیری [ف] صاف، بدون گره و زیری
- ٤٨ شار: باژێر (مه‌به‌ست حیجر) [ف] شهر (منظور حجر)
- ٥٠ که‌تن: ١- ئازاوه‌ ٢- کاری خه‌راپ ٣- سۆکایه‌تی ٤- فریو ٥- په‌نا بردن ٦- به‌ زه‌مین دا به‌ر بۆنه‌وه‌ [ف] ١- آشوب ٢- کار زشت ٣- اهانت ٤- فریب ٥- پناه بردن ٦- افتادن
- ٦٦ بر: تابشت و هیژ [ف] توان
- ٧٠ گزی: قیل، حیل [ف] حیل، نار و مکر
- ٧٤ درکاندن: ئاشکرا کردنی قسه‌، راستی گوتن [ف] اعتراف کردن
- ٧٧ به‌زه‌وی: به‌زه‌یی، به‌زه‌، پوحم [ف] رحم
- ٧٨ کۆل نه‌ده‌ر: نه‌به‌ز [ف] نستوه
- ٨٠ وزه‌: توانا، قه‌وه‌ت، تاقه‌ت [ف] تاب و توان
- ٨٢ ده‌حبا: ده‌حبه‌، داعبا [ف] درنده‌، جانور ناشناخته‌ (هه‌ر کات به‌لێنی هاتنی په‌سلانی له‌ لای خودا بۆ عه‌بده‌ کانی هات ئه‌و داعبایه‌ له‌ سه‌ر زه‌وی ناحه‌قی کاره‌ کان ده‌دوینێ)

- ۸۷ گلا: ۱ - گش لا، همۆ لایه ک ۲ - په‌ری، په‌رت بۆ ۳ - خلۆره‌وه بۆ [ف] ۱ - همه، همگی
 ۲ - پرت شد ۳ - غلتید
- ۹۰ قه‌ره‌بۆ: تاوان، خه‌سارت، بژاردنه‌وه‌ی زه‌ره‌ر [ف] تلافی

(سۆره‌ی قه‌سه‌س - لاپه‌ری ۳۸۵)

- قه‌سه‌س: پ‌دواوه‌کان [ف] رویداده‌ها، پیشامده‌ها، اتفاقات و حوادث
- ۴ زه‌بۆن: ۱ - بیچاره و فه‌قیر ۲ - کز و لاواز [ف] ۱ - بیچاره ۲ - لاغر و مردنی
- ۷ ده‌ریا: زه‌ریا، به‌حر، ده‌لیا (مه‌به‌ست چۆمی گه‌وره‌ی نیل) [ف] دریا (منظورگونه نیل)
- ۹ پیره‌ک: ژنی پیاو (مه‌به‌س ئاسیه ژنی فیرعه‌ونی) [ف] همسر، زن
- ۱۲ تایه‌ن: مامان، له‌له‌ی ژن، دایه، دایه‌ن [ف] دایه
- ۱۴ تاف: ۱ - هه‌په‌رت، جه‌نگه ۲ - پ‌ژانی ئاو له‌ به‌رزوه ۳ - گوپه و هاپه [ف] ۱ - موسم، عنفوان
 ۲ - فروریختن آب از بلندی با شدت ۳ - غ‌رش
- ۱۸ بۆری: ۱ - رابرد، به‌سه‌رچۆ، گوزه‌را، تپه‌رکرد ۲ - عافوی کرد [ف] ۱ - گذشت ۲ - عفو کرد
- ۱۸ بۆرین: ۱ - رابردن ۲ - عافوکردن [ف] ۱ - گذشتن ۲ - عفوکردن
- ۲۰ هه‌له‌داوان: په‌له‌ی زۆر [ف] شتابان، با عجله
- ۲۰ راویژ: ته‌گیبەر و را [ف] تدبیر، مشورت
- ۲۱ له‌وی: (بریتی له‌ شاری میسر) [ف] از آن جا، در آن، آن جا
- ۲۳ په‌ز: مه‌ر، په‌ک مه‌ر، میگه‌ل له‌ مه‌ر و بز [ف] گوسفند، یک گوسفند، گله
- ۲۳ شقان: شوان [ف] چوپان
- ۲۴ ئاتاج: چاو له‌ کۆمه‌ک، هه‌ژار و نه‌دار [ف] محتاج
- ۲۸ بریکار: وه‌کیڵ، نایب [ف] وکیل

- ۳۲ چهرمۆ: سبی، چهرمۆگ، چهرمگ [ف] سفید
- ۳۷ لجه: له کن، له لا، له نک [ف] در نزد، پیش
- ۴۰ گیر: بهر هه لست، له مپهر، کوئسپ [ف] مانع سر راه
- ۴۰ گیرام: ۱- ده گیر که وتم ۲- وام دانا ۳- گرتم [ف] ۱- گرفتار شدم ۲- فرض کردم ۳- گیرم، گرفتم
- ۴۰ وه گیر هینان: ۱- وه ده ست خستن [ف] گیر آوردن
- ۴۴ خۆزاوا: پۆزاوا، خۆرنشین [ف] باختر، مغرب
- ۴۵ هینایه پۆ: ۱- هاورد ه پۆ ۲- خولقاندمان، دروسمان کرد ۳- وه بهر چاومان خست
- [ف] ۱- رو آورد ۲- آفریدیم ۳- نمایان کردیم
- ۵۰ ئه لها: ئه لیا، خولیا، ئاره زوی زۆر به خه یال [ف] هوای نفس
- ۵۶ پۆباز: پۆگهی هات و چۆی زۆر [ف] رهگذر عمومی
- ۶۴ خۆزیا: خۆزگا، خۆزی [ف] کاش، کاشکی
- ۶۶ زه ین کویر: بی هوش، نازرنگ [ف] کودن، بی هوش، فراموشکار
- ۶۸ بۆاردن: ۱- نه قاندن، چاک له خه راپ جیا کردنه وه ۲- ژماردن ۳- تاوان دان [ف] ۱- برگزیدن
- ۲- شمردن ۳- تاوان دادن
- ۷۰ تایهت: تاویه تی، خوسوسی، به مه خسوسی [ف] به ویژه
- ۷۶ له خۆ ده رجۆن: له خۆ ده رجۆگ، بایی بۆن، بادی ههوا بۆن [ف] مغرور شدن
- ۸۰ هۆزان: ۱- زۆر زانا ۲- ههستیار [ف] ۱- بسیار دانا ۲- علامه
- ۸۶ کل کرئ: په وانه کرئ، بئیردرئ [ف] روانه شود، فرستاده شود
- ۸۶ سا: ئیتر، که وابو [ف] پس، اینطور
- ۸۷ هه له کردن: ۱- سه هو کردن ۲- له پئی ده ر چۆن [ف] ۱- اشتباه کردن ۲- راه گم کردن
- (منظور منع کردن، یا بازدارند)

(سۆرھى عەنكەبۇت - لاپەرى ۳۹۶)

عەنكەبۇت: جال جالۆكە، كاكلەمۇشان [ف] عنكبوت

- ۱۱ دوراز: دۇرۇ، ناراست [ف] دورو، منافق
- ۱۲ ئوبال: گوناح، وەبال، ئازوبەزە (مەبەس جەرىمە و قەرەبۇى ھەلەيە) [ف] گناه، بزه
- ۱۹ رامان: ۱ - دەبىرەوۈ چۇن، مات بۇن و بىر كىرەنەو ۲ - سەر سۇرمان [ف] ۱ - در فكر فرو رفتن ۲ - متحير ماندن
- ۲۴ وەرام: پرسف، جواو، ولام [ف] جواب
- ۳۳ شلەژان: راچەنين، شىوان و تىكەوۈ ھاويشتن [ف] يکە خوردن، درهم و برهم شدن
- ۳۶ تەما: ۱ - ھومىد ۲ - نياز و لى پىران ۳ - تەماح [ف] ۱ - اميد ۲ - تصميم ۳ - آرز
- ۴۱ كاكلەمۇشان: جال جالۆكە [ف] عنكبوت
- ۴۶ پەپ: ئاخىر، دوماھى [ف] پسین
- ۴۶ بەوپەر: بە دوايىن، بە ئاخىرىن [ف] به نهايت
- ۴۶ دوماھى: دومايى، دوايى، ئاخىرى [ف] نهايت، پسین
- ۴۶ نيان: ساف و نەرم [ف] نرم و صاف
- ۴۶ تەكا: دە گەلا، لەلا [ف] همراهش
- ۴۶ لەتەك: دە گەل [ف] همراه
- ۴۸ چەپەل: ۱ - گەمار، پىس ۲ - چلكن ۳ - گىخاۋ، گەنيو [ف] ۱ - كشيء ۲ - چرگين ۳ - گنديده
- ۵۸ خەباتكار: ۱ - كاركەر ۲ - بە كۆششت [ف] ۱ - مبارز ۲ - كارگر
- ۶۷ رفا: فرىندرا [ف] ربوده شد

(سۆرھەي رۆم - لاپەرى ۴۰۴)

رۆم: رۆم [ف] سرزمین روم

۳ كەوشەن: سنۇر، خودۇد، سەرحەد (لە نزیكترین سنۇرى عەربان لە مەلبەندى شامى) [ف] مرز

۴ ئەوى رۆزى باوەرداران كەيفى دەكەن: مەبەست لەو ەيە كە ئيرانيان زەردەشتى و ئاگرپەرست

بۇن دەگەل رۇميان كە مەسيحى و ئەهلى كتيب و خوداپەرست بۇن بەشەر هاتن و رۆمى شكان

كە پادشای ئەودەمى وان هيرقۆل بۇكافران و دۇرۆكاني مەككەى خوشحال بۇن و تانە و

تەشەريان دە موسولمانان دەگرت و گەپ و گالتيەيان پىدە كردن. دە دوايى دا خودا ئەو

ئايەتەنى ناردن كە لە ماوەى كەمتر لە دە سالان (۳ تا ۹) رۆميكان سەردە كەونەو.

۷ روالەت: ۱ - ديمەن، ئەوى لەبەر چاوە ۲ - ديم، دەم و چاوە ۳ - ريبايى، رپوا [ف] ۱ - ظاهر

۲ - چەرە ۳ - ريبا

۸ ئاكامى بۇديارى كردۇن: ماوە و كات و وەختى بۇداناون [ف] وقت و زمان برايشان تعيين

كرده است

۲۰ ناکاو: كئۇپر [ف] ناگهانى، يكهو، يهو

۲۸ بەنى: كۆيلە، بەندە، خولام [ف] عبد، بندە، غلام

۲۸ پوخت: ۱ - پاك و تەكوز ۲ - لىئاننى شىو [ف] ۱ - مرئب ۲ - پخت و پز

۲۸ پاراۋ: ۱ - تيراۋ ۲ - شەق و تور و لەگەشە [ف] ۱ - سيراۋ ۲ - شاداب و خرم

۲۸ پوخت و پاراۋ: [ف] مفصل و روشن

۳۰ بنەرەت: ۱ - بناخە ۲ - رەگەز، بنەچە [ف] ۱ - پاىە و اساس ۲ - اصل و نسب

۳۰ سروشت: سرشت، خوكرد، خوړست [ف] طبيعت (منظور فطرت)

۳۰ ئاپۆرە: ۱ - حەشامەت، كۆماي خەلك پىكەو ۲ - بەلا، چۆرتم [ف] ۱ - شلوغى و ازدحام

۲ - بلا، مصيبت

- ۳۹ پاچفه: پاچفه، وه رگیران، تهرجه مه [ف] ترجمه
- ۴۸ گه وال: ۱ - په له هه ور، گه فاله ۲ - جه پؤل ۳ - که مئاوه ز [ف] ۱ - لکه ابر ۲ - هالو ۳ - نفهم
- ۵۳ لاره مل: گهردن که چ [ف] گردن کج
- ۵۴ گوړ: ۱ - توان و تاقهت ۲ - خوړین و گرمه ۳ - گری ئاگر، بلیسه [ف] ۱ - قوت و نیرو ۲ - غزش ۳ - زیانه آتش
- ۵۴ ئافراندن: خولقانندن، دروس کردن، به دی هینان [ف] آفریدن، درست کردن
- ۵۵ سات: تاو، کات، وهخت، ده میکی زوړ که م [ف] وقت، آن لحظه
- ۵۶ سا: که وا بو، ئیتر [ف] پس، اینطور

(سورده ی لوقمان - لاپه ری ۴۱۱)

لوقمان: دینداریکی هه لکه وته بوه [ف] دینداری نخبه بود

- ۵ وه بهر: ۱ - له ژیردا ۲ - خاوه ن میوه و بهر [ف] ۱ - به زیر ۲ - دارای ثمر
- ۶ گالته جار: گه بهار [ف] مسخره، دلک
- ۱۴ خایاندن: پیچونی وهخت [ف] صرف وقت
- ۱۵ دنه: هانه، هه لخراندن [ف] تحریک، برانگیزی
- ۱۶ کرده: ۱ - کاری کراو ۲ - کردار [ف] ۱ - عمل شده ۲ - کردار
- ۱۶ توّم: توو، توّف، تو [ف] تخم، بذر
- ۱۶ خه رده ل: خه رته له، توو یکی تیژه له تابینه ی ئیسیوه و ئالات [ف] خردل
- ۱۹ نزم: ۱ - نه وی، پیچه وانه ی بلند ۲ - بی تاقهت ۳ - بی ئا کار و که م ئا برؤ [ف] ۱ - کوتاه ۲ - ناتوان ۳ - دون، بی آبرو

- ۲۹ ته فگه ر: هیدی نه ده ر، دانه سکانا، هه میسه له جو له و بزوتندا [ف] همیشه در حرکت
- ۳۱ سو نگه: له به ر، به هو ی، هو [ف] سبب
- ۳۱ دور: ناوه ند، ناوه راست [ف] وسط
- ۳۲ غه ش: که مایه س، که م و کو ری و ناته وای [ف] کم و کاستی
- ۳۳ ئوبال: نازوبه زه، هو بال، تاوان و گوناح [ف] بزه، وبال
- ۳۳ ناز: ساغ و راست، بی فر و فیل [ف] درست کار
- ۳۳ نازوبه زه: ئوبال، نازوباز، هو بال (ناز و به زهت و هلم، نه من نه و کاره نه کردوه) [ف] بزه، وبال
- ۳۴ تول: بیزه، بز، ساوای ناو زگ، بیجو ی هیشتا نه زاو [ف] جنین

(سو ره ی سه جده - لاپه ری ۴۱۵)

- سه جده: سوژده، تو یل نانه سه ر زه وی بو گه وره تر [ف] سجده
- ۲ راهینه ر: فیرکار، تالیم ده ر [ف] تعلیم دهنده
- ۴ وه دی هین: خو لقیته ر، دروست که ر [ف] آفریننده
- ۸ پالاوتن: پالافتن، به پالوینه دا کردن، ساف کردنی تراو [ف] پالاییدن
- ۸ پالاوته: پالافته، پالتوراو، تراوی له خلته و تلته پاقرکراو، به پالوینه دا کراو [ف] پالاییده
- ۸ بایه خ: قه در و ئیحتوبار، گرینگی [ف] ارزش، قدر
- ۹ راسته و پاسته: رپیک و پیک، له بار و ته کوژ [ف] مرتب و منظم
- ۱۳ چه ز: ۱ - ئاره زو، واز، ئیشتیا، په سه ند و به دل ۲ - دل داری، نهوین، دو ست [ف] ۱ - آرزو
- ۲ - عشق
- ۱۳ خیل: ۱ - عه شیرت، هو ز ۲ - کو مه لی هه وارچی [ف] ۱ - عشیره ۲ - گروه چادر نشین
- ۱۶ پی خه ف: ۱ - نوین، که ل و په لی خه و ۲ - سه رهوشی خه وتو [ف] ۱ - رخت خواب ۲ - لحاف

(سۆرەى ئەحزاب - لاپەرى ۴۱۸)

ئەحزاب: دەستە و گروكان [ف] دەستە و گروە

۳ بربكار: وە كىل، نایب [ف] وکیل

۴ ھەناو: ۱ - ناو، ھەناف، جەرگ و ناو ۲ - زراو، ورە، غىرەت [ف] ۱ - احشاء ۲ - زھرە، شجاعت

۵ ئانقەس: ئانقەست [ف] عمدأ

۶ خویش: خزم، كەس و كار، قەوم [ف] فامیل، خویش

۱۲ عان: كات، وەخت، دەم [ف] ھنگام، دم

۱۶ ھېچ دادېكى ئىوھ نادا: بەھرە و قازانچىكى بۆنگۆ تېدا نىھ [ف] فايده‌ای برای شما ندارد

۲۶ ئەھلى كىتیب: مەبەست كەسانىك كە لە تايغەى بەنى قەرىزە بۇن و پشتىوانيان لە تاقمەى

ئەحزاب دە كرد [ف] اهل كتاب

۳۲ خاو: شل و تەنبەل، سست و بى ھىز [ف] سست و بى حال (مەبەس ناسك و نەرم و بەنازەوہ)

۳۷ مەبەست زەيد كۆرى خارسە كە بەردە و زىركۆرى پىغەمبەرى بۇ و ژنە كەشى زىنەب كىچى

حەجشى كە كچە پۇرى پىغەمبەرى بۇ

۴۸ دوراز: دۇرۇ، ناراست [ف] دورو، منافق

۵۰ دۆت: كىچ، قىز، كىز [ف] دختر

۵۰ پل: پور [ف] عمە

۵۶ پەسن: تارىف، بى ھەلگوتن، چا كە گوتن [ف] ستودن، مورد پسند

۶۰ ئاكام: ۱ - دوايى، پاشىنە، دوماهى ۲ - كاتى مەرگ، ھەنجەل، ئەجەل [ف] ۱ - انجام ۲ - اجل

۶۰ ھاوسا: دراوسى، جيران [ف] همسايه

(سُورَهی سهبه - لاپه‌ری ۴۲۸)

سهبه: ولاتیکی یه‌مه‌ن [ف] سرزمینی در یمن

- ۱ وه‌شانه‌وه: ۱ - شیان، رَیک و په‌وا ۲ - به‌شینه‌وه، دابه‌ش کردن [ف] ۱ - شایان بودن
۲ - توزیع کردن
- ۳ رابؤن: هه‌ستان، به‌رزوه‌وه بؤن (دیره‌دا رؤدان و وه‌به‌رچاو که‌وتن مانا ده‌دات) [ف] بلند شدن
- ۴ پاکژ: ۱ - پاوان، قه‌ده‌غه (میرگ یا باغی تاییه‌تی، که‌سیک نه‌توانی سه‌ریه‌خو بیجیتی)
۲ - خاوین، ته‌میز ۳ - ته‌رخان‌کراو [ف] ۱ - قُوق ۲ - پاکیزه ۳ - اختصاص
- ۱۶ دارسیواگ: ئه‌و داروکه‌ی به‌ تاییه‌ت ده‌رویش و نویژکه‌ران ددانی پی‌ده‌مالن
[ف] چوب مسواک

- ۱۶ کنار: داری نه‌بگ [ف] درخت سدر
- ۱۶ نه‌بگ: میوه‌ی داری نه‌بگ که له‌گوئژه‌زهرده ده‌کاو درشت‌تره [ف] میوه‌ درخت سدر
- ۳۷ سامان: دارایی، ده‌ولت [ف] اموال و دارایی
- ۳۷ ئوده: ژور، وه‌تاغ، چاوه‌مال [ف] اتاق
- ۳۸ ده‌رېچن: هه‌لین، راکه‌ن (مه‌به‌س ئه‌وه‌یه که‌خه‌لاسیان بی و زرگار بین) [ف] فرار کنند
- ۴۹ باو: ۱ - رپمین و په‌ونه‌ق ۲ - هه‌ل و ده‌رفه‌ت [ف] ۱ - رونق ۲ - فرصت

(سُورَهی فاتیر - لاپه‌ری ۴۳۴)

فاتیر: داهینه‌ر، خولقینه‌ر [ف] خلق‌کننده

- ۱۳ دیارده: به‌رچاو، دیار، ئاشکرا، خو‌یا [ف] معین، آشکار
- ۱۸ چاره‌نؤس: به‌خت و هات [ف] سرنوشت

- ۲۹ نېھنى: نههينى، په نامه كى، به دزى يه وه [ف] سړى، نهانى
 ۲۹ بره و: په واج و په و نه ق و پمىن [ف] روتق
 ۳۵ ليرا: له هم شوينه [ف] در اينجا

«سوره ی یاسین - لاپهړى ۴۴۰»

- ی ، س: ی ، س
 ۸ داشوریاگ: داهپړاو له سهره وه بو خوار، داهپړاو [ف] آویزان شده (مهبس چاو دانواندنه)
 ۱۳ ئاوايى: ئاوه دانى، ئاوانى (مهبست شارى ته تاكيبه ی پړومى بو كه ئيستى له ممله كه تى
 توركيبه ی دايه و نه و پياو ه ش كه له ئايه ی ۲۰ دا هيمای پى كراوه ده لىن حه ييبى نه ججار بو ه)
 [ف] آبادى
 ۲۵ بژنه ون: بيسن، بژنه فن [ف] بشنوند
 ۲۵ ژنه وين: ژنه فتن، بيسن، بيسن [ف] شنيدن
 ۳۹ په ل: ۱ - لكى دار ۲ - دركى دار ۳ - لاق و ده ست (له چوار په لان گوئى ساغه) [ف] ۱ - شاخه
 ۲ - خار درختى ۳ - هريك از دست و پاها
 ۴۵ رۇبه رۇ و پشته سهر: مهبست سزای دنيايه و عه زايى په سلانئ [ف] روبه رو و پشت سر
 ۶۶ مله: ۱ - پرکه، كى به ركى ۲ - بستو، زينوى [ف] ۱ - مسابقه ۲ - گردنه كوه
 ۶۶ سوما: ۱ - رۇناكى چاو، هيژى ديتن ۲ - ئاسو [ف] ۱ - سوي چشم ۲ - افق
 ۶۶ دين: ديتن، چاو پى كه وتن [ف] ديدن
 ۷۲ دهسته مو: ۱ - حه يوانئ كه پامى ده ستى خاوه نى پى و زو بگيرى ۲ - كاره كهر [ف] ۱ - حيوان
 رام شده ۲ - كلفت
 ۷۸ پوان: رزىنى كالا [ف] پوسيدن كالا، پوسيدن

- ۸۰ تۆخ: تاریک پرهنگ، سوری ئامال پرهش [ف] رنگ سیر
 ۸۰ ئار: ئاگر، ئاور [ف] آتش
 ۸۰ پیکردن: ههڵ کردنی ئاگر و چرا [ف] روشن کردن آتش و چراغ
 ۸۱ وزه: توانا، قهوهت، تاقهت [ف] توان

(سۆرهی ساففات - لاپه‌ری ۴۴۶)

- ساففات: ریزگره‌کان، سه‌ف‌گره‌کان [ف] صف‌گیرندگان
 ۱ ته‌کۆز: رینک‌وپینک، له‌بار و ئیی که‌مایه‌سی [ف] دارای نظم و ترتیب
 ۵ رۆژه‌لات: خۆره‌لات، خاوه‌ر [ف] مشرق
 ۸ پاونان: شوین که‌وتن بۆگرتن، دانه‌دو، دانه‌په‌ی [ف] دنباله‌کردن، تعقیب به‌قصد گرفتن
 ۱۱ پندر: کزر، نیوه‌وشک، تونده‌وه‌بۆی شل [ف] نیم خشک
 ۱۱ پیکه‌وه: تیکرا، ده‌گه‌ڵ یه‌ک، ویکرا، وپرا [ف] باهم
 ۱۱ لکاو: چه‌سپاو [ف] چسپیده
 ۱۱ گلی پیکه‌وه‌لکاو: گلی پیکه‌وه‌چه‌سپاو [ف] گل سرشته
 ۱۹ تی‌پاخو‌رین: تی‌خو‌رین، لی‌گوراندن، به‌قه‌و‌دواندن، لی‌گوراندن [ف] نهیب زدن، صیحه
 ۲۲ لفی‌وان: [ف] (همسران آنها)
 ۲۲ لف: ۱- وه‌ک، وینه‌ی، چو‌ن ۲- ئاوه‌ڵ‌دوانه ۳- پیچ، پیچدان [ف] ۱- همانند ۲- همزاد،
 دو‌قلو ۳- پیچ، پیچش
 ۴۶ چه‌رمه‌گ: سی، گهور، چه‌رمگ [ف] سفید
 ۴۶ گهور: ۱- سی ئامال زه‌رد ۲- په‌نگی که‌وه ۳- ئاورپه‌ره‌ست ۴- گه‌نم‌په‌نگ، ئه‌سمه‌ر
 ۵- زل، مه‌زن [ف] ۱- سفید مایل به‌زردی ۲- توسی ۳- آتش‌پرست، گبر، زرتشتی
 ۴- گندم‌گون ۵- بزرگ

- ۴۸ حانده: جینگه یه کی دیار [ف] جای مشخص
- ۴۸ له حانده: له رۆی (له بهرانه، له حاست) [ف] در برابر
- ۴۸ نامۆ: ییگانه، غه ریه، غه واره، یانی [ف] ییگانه
- ۶۶ ده ماسیتن: هه لده مسیتن [ف] منظور پر می سازند
- ۶۶ ماسین: ۱ - هه لمان، په نه مین، په نه مان ۲ - توژی مه یوی رۆن و چه وری به سه ر شتی که وه [ف] ۱ - آماسیدن ۲ - لایه چری بر چیزی بسته شدن
- ۶۸ گر: ده وره [ف] پیرامون
- ۶۸ گر خواردن: به ده وره دا سوړ دانه وه [ف] پیرامون گشتن
- ۶۸ گر ده خوڼه وه: خول ده خوڼه وه (دو باره ده گه رینه وه) [ف] منظور دوباره بر می گردند
- ۸۶ له بری: له باتی، له جیاتی [ف] در عوض، به جای
- ۹۰ ته کینه وه: ۱ - دۆر که وتنه وه ۲ - کشانه وه له کارئ [ف] ۱ - دور شدن ۲ - شانه خالی کردن
- ۹۳ تی سره واندن: دارکاری کردن، لیدان له پر و نه کاو [ف] کتک کاری کردن
- ۹۴ هه له داوان: په له ی زۆر [ف] شتابان
- ۹۷ شوړه: ۱ - وارش، سوړ، شورا، دیواری مال و باغ و حه سار ۲ - عار و نه نگ [ف] ۱ - بارو، حصار ۲ - ننگ و عار
- ۱۰۳ نه نی: توئل، ناوچاوان، هه نیه [ف] پیشانی
- ۱۲۶ باف: ۱ - باب، باوک ۲ - ئامال، نزیک له په نگا (زه ریا ف: ئامال زه رد) [ف] ۱ - بدر ۲ - متمایل به...
- ۱۴۶ برکه: پنجی بیستان (برکه کاله ک) [ف] بوته پالیزی
- ۱۵۳ بۆاردن: نه قاندن، هه لبۆاردن [ف] انتخاب کردن، برگزیدن
- ۱۵۸ ده هینه به ری: بانگیان ده که ن بۆ لی پرسین و جواب دانه وه [ف] احضار می کنند
- ۱۷۱ به ریش: له پیشو شدا [ف] از قبل هم
- ۱۷۷ سپیده ی تر سیندراوان: (ده بی مه به س به یاتیکی زۆر ناخوش بی) [ف] بامداد به وحشت آورندگان

(سُورَه‌ی ساد، لاپه‌ری ۴۵۳)

ص: ص

- ۱۰ په یژه: تیردیوان [ف] نردبان
- ۱۲ نیخ: بنی گهرؤ، بنی قورگ [ف] بیخ گلو
- ۱۲ چوار نیخه: چوار میخه، چوار بزمار، تُشکیل، چوار پهل بهستن و به عمرزا دان [ف] چهار میخ کشیدن
- ۱۲ چوار نیخه کیش: چوار میخه کیش، هر چوار پهل به سراو [ف] چهار پا بسته
- ۱۵ هه نيسک: نزگه‌ری به گریان‌وه، خيسک [ف] سکسکه‌گر به
- ۲۱ دادبه‌ر: گلی کار، شکایه‌ت‌کر، دادخوا [ف] شاکي، دادخواه
- ۲۳ په‌ز: ۱- مهر، په‌ک مهر ۲- میگهل له مهر و بزَن [ف] ۱- گوسفند ۲- گله
- ۳۱ په‌سه‌ن: نجیم‌زاده، بنه‌چه که [ف] نژاد، نجیب، اصیل
- ۳۲ ئه‌وین: ئه‌فین، ئه‌فین، دل‌داری [ف] عشق و علاقه
- ۳۸ تووق: ئالقه، گهو، قه‌ف [ف] حلقه
- ۴۲ چای: ۱- فینک ۲- سارد ۳- ده‌رمان چا، توچا، چا [ف] ۱- خنک ۲- سرد ۳- چای
- ۴۴ قول: ئه‌ندازه‌ی قامکی زل و قامکی شاده به ئالقه وگو [ف] دایره‌ی بین انگشت بزرگ و شهادن
- ۴۴ قول: پر به نیوان قامکی گه‌وره و قامکی شاده له گیا وگوّل و... [ف] پُر به اندازه‌ی دایره‌ی بین انگشت شهادت و انگشت بزرگ از گیاه و غیره
- ۴۴ تۆل: شوّل، شو، لکی باریک [ف] ترکه
- ۴۴ زراف: باریک [ف] باریک
- ۴۴ زراو: تازه لک ده‌ر کردک [ف] تازه جوانه زده
- ۴۴ زراو: ۱- زاره، کیسه‌ی زه‌رداو ۲- زافر، ویران [ف] ۱- زرداب ۲- غیرت و شجاعت
- ۴۵ بیرانه: بیهینه [ف] بیار

- ۴۵ **وهیر بیرانه‌وه:** وهیر بهینه‌وه [ف] به یاد آر
- ۵۱ **فه‌خارن:** ۱ - شتی خواردنه‌وه ۲ - خواردنه‌وه، فه‌خاندن [ف] ۱ نوشیدنی ۲ - نوشیدن
- ۶۰ **ره‌چاو:** بژاردنی یه کئی بۆکاری [ف] زیر نظر گرفتن
- ۶۰ **راچاو کرن:** هه‌ل‌بژاردن و ده‌به‌رچاو گرتنی که‌سی یا شتی بۆکاریک [ف] انتخاب کسی یا چیزی برای انجام کاری
- ۶۰ **ئه‌نوا:** په‌نا و په‌سیو، جی‌ه‌ه‌وانه‌وه‌ی شه‌و ۲ - شوینی باران نه‌گر [ف] ۱ - پناهگاه، جای آرمیدن شب ۲ - جایی که باران آن را نگیرد
- ۶۳ **کول:** ۱ - چاوی به ژان ۲ - تیخی که نابری [ف] ۱ - چشم بیمار ۲ - تیغ کند
- ۶۴ **کیشه:** ۱ - دمه‌قاله، بناشت ۲ - شه‌ر [ف] ۱ - نزاع لفظی ۲ - نزاع و جنگ
- ۶۶ **کۆل‌نه‌ده‌ر:** ۱ - نه‌به‌ز ۲ - شل و سست له‌پا کردنا [ف] ۱ - نستوه ۲ - ناتوان در دویدن
- ۸۷ **بیره‌وه‌ری:** ۱ - یاد کردنه‌وه‌ی سالانی پابردو یا مردووی گه‌وره ۲ - نوسینه‌وه‌ی رۆداو، یادداشت [ف] ۱ - یادبود ۲ - یادداشت

«سۆره‌ی زومه‌ر - لاپه‌ری ۴۵۸»

- زومه‌ر:** پۆل پۆل، ده‌سته ده‌سته [ف] گروه گروه
- ۵ **دیارده:** ۱ - به‌رچاو، دیار ۲ - ته‌مال، کرویشکی خو له‌لاندنا مه‌لاس کردو [ف] ۱ - آشکار ۲ - خرگوش در لانه خوابیده
- ۵ **کاتی دیارده:** کاتی زاندراو و ئاشکرا [ف] وقت آشکار، وقت معین و معلوم (مه‌به‌س شه‌و سات و کاته‌ی که بۆی داندراوه)
- ۶ **جار:** ۱ - دحفه، هه‌ل، که‌ره‌ت ۲ - وه‌خت، کات [ف] ۱ - دفعه ۲ - گاه

- ۶ جار له دۇجار: له هه ده حقیکی دا دۇکه ره تان [ف] در هر مورد دو بار
- ۶ سى قوناغ: مه بهس سى په دهه، سى توى [ف] سه پرده که عبارتند از دیواره رحم، لایه جفت و پرده آمونیوتیک
- ۶ سى قوناغ: [ف] منظور ۱- اکتودرم ۲- مزودرم ۳- آندودرم
- ۱۶ وهستان: ۱- را گیران ۲- پیش گرتن [ف] ۱- ایستادن ۲- متوقف شدن
- ۱۶ داو یستاهه: محله لق را گیراوه [ف] در هوا بدون حرکت ایستاده
- ۲۰ ئۆده: زۆر، وه تاغ، چاوه مال [ف] اتاق
- ۲۴ چاره: ۱- دهم و چاو، ته رح و بیجم، رۆ ۲- بهخت ۳- ده ره تان [ف] ۱- سیما ۲- شانش ۳- چاره
- ۳۷ کل: ۱- لادان (له ریگه کل بۆه) ۲- خوار، لار ۳- سورمه ۴- په وانه [ف] ۱- انحراف ۲- کج ۳- سرمه ۴- روانه، گسیل
- ۴۷ بارتەقا: هه مبهه، به رانهه، با ته قا (مه بهس ده سه ره گه ران و به لا گیر و ده پینا و نانه) [ف] مقابل
- ۵۳ لیبوره: گونا به خش، گونا به خش [ف] عفوکهنده
- ۵۳ به خشنده: دلاوا، سه غی، به دل [ف] سخی
- ۵۶ در یغی: در یخی [ف] تقصیر، کوتاهی در کار
- ۶۳ کلیل به ده ست: بریتی له خاوه ن ده سه لات [ف] کنایه از همه کاره
- ۶۳ کلیل گهل: مه بهس زانیی هه مۆ نهینی و خو یایان و خاوه ن ده سه لاتى هه مۆ شتی
- ۶۹ دینه به ری: دینه پیش [ف] احضار می شوند
- ۷۱ گزیر: به ده ستی کو یخا له دی دا [ف] پادوی کد خدا در روستا
- ۷۴ خه باتکار: ۱- کار کهر ۲- به کوششت (مه بهس چاکه کارانن) [ف] ۱- مبارزه ۲- کارگر (منظور نیکوکاران)
- ۷۴ خه بات: کار، کوششت [ف] جهد و کوشش

(سُورَه‌ی غافیر - لایه‌ری ۴۶۷)

- غافیر: له تاوان ده‌بُورئ، به‌خشین، عافو کردن [ف] از گناه در گذشتن، عفو کردن
- ۴ گهر: ۱- قیل و گزی ۲- ته‌شقه‌له، شلتاغ [ف] ۱- حيله ۲- شلتاق
- ۴ خولیان: خه‌یالات، ئاواتی پروپوچ [ف] آرزوهای مهمل
- ۴ گهر و خولیان: سُورانوه و گهرانیان [ف] رفتن و گردش و گردیدن
- ۸ ولف: جوُت [ف] همسر، جفت
- ۸ هاوولف: هاوجوُت، ژنی حه‌لال [ف] کنایه از همسر
- ۸ هاوولف: ۱- ئاوال دوانه ۲- هاوال [ف] ۱- دوقلو ۲- دوست
- ۸ به‌ره و توره‌مه: تایفه و بنه‌چه که، تیره و ره‌چه‌له ک [ف] طایفه و نژاد
- ۱۱ دُوُجار: مه‌به‌ست ئه‌ویه که خوا هه‌وه‌لئ خاک و گلی ساز کرد و ژیانی پی‌به‌خشی و هینایه ههریمی ژیان و له پاش مهرگ دیسان ژیانی یه کجاری پی ده‌به‌خشی
- ۱۱ دُوُجار: ژیانی سهر عمرز و قیامه‌تی [ف] منظور زندگی دنیوی و روز رستاخیز
- ۱۴ دین: ۱- خواپه‌رسی ۲- لیوه، شیت ۳- زان، منال بون [ف] ۱- آیین ۲- دیوانه ۳- زاییدن
- ۱۵ پله: دهره‌جه و پایه [ف] مقام
- ۱۵ تایبه‌ت: تاویه‌تی، خوسوسی [ف] ویژه
- ۱۸ قورگ: ژوره‌وه‌ی ئه‌ستۆ له پیشه‌وه، گه‌رو [ف] گلو
- ۱۸ پیش: ۱- هه‌ناسه، نه‌فس ۲- پوُش، وشکه گیا [ف] ۱- تقس، دم ۲- گیاه خشک
- ۲۲ چاخ: وه‌خت و زه‌مان، کات [ف] وقت
- ۳۴ ده‌سا: ۱- جاکه وایه ۲- ده ئیتر [ف] ۱- پس ۲- پس دیگر
- ۳۶ ئاسو: که‌ناره‌ی ئاسمان، قه‌راغی ئاسمان، تارمایی [ف] افق، سایه‌ای در تاریکی
- ۳۷ گه‌ند: ۱- کاری کریت ۲- خراپ و پی‌نرخ ۳- گهن، بون ناخوش ۴- رزین له ته‌پایی دا
- [ف] ۱- کار زشت ۲- بُنجَل و بی‌ارزش ۳- بدبو ۴- پوسیدن از خیزی
- ۴۸ له‌خو‌یایی: بادی هه‌وا، به‌فیز و ده‌عیه و له‌خو ده‌رچو، بایی بون [ف] مغرور شدن، متکبر

- ۱۷ شان دان: نیشان دان، خسته بهر چاو [ف] نشان دادن
- ۱۹ نه یار: دوژمن [ف] دشمن
- ۲۰ دژ: ۱ - پیچه وانه ۲ - پوترش [ف] ۱ - مخالف ۲ - اخمو
- ۲۵ خه ملاندن: پازاندنه وه به خشل و جلکی جوان، جوان کردن [ف] آراستن
- ۲۹ گلا: گش لا، هه مۆلایه ک [ف] همگی، همه جانب
- ۴۵ گفت دان: به لّین دان، په یمان دان (ده بّ مه بهس له ما کی کتیب له وحی مه حفوز بّ که پریاری به کجاری له ودا ده رچۆه) [ف] پیمان دادن
- ۴۷ درکاندن: راستی گوتن، ئاشکرا کردنی قسه، درکانن [ف] اعتراف کردن
- ۵۳ هاکا: ۱ - بهم جوړه، بهو ترزه ۲ - بهو نزیکانه، زوړی نه ماوه [ف] ۱ - این طور، چنین ۲ - نزدیک است، چیزی نمانده

(سوږه‌ی شوږا - لاپه‌ری ۴۷۷)

شوږا: راویژ، ته‌گیر [ف] شورا، تدبیر

- ۵ ده‌رز: ۱ - قه‌لشتی باریک، درز ۲ - ده‌رس، وانه [ف] ۱ - درز ۲ - درس
- ۵ خرمه: ۱ - ده‌نگی ویک‌که وتی خشلان ۲ - ده‌نگی کروژتن [ف] ۱ - صدای به هم خوردن زیورآلات ۲ - صدای کروچیدن
- ۸ به‌ره: ۱ - تیره، تایفه [ف] عشیره
- ۱۱ به‌ره‌م هینان: بّ گه یاندن، به‌خیو کردن، په‌تیوه‌یتان [ف] به نتیجه رسانیدن
- ۱۱ به‌ره: به‌ره، په‌واج، په‌ونه‌ق (مه‌بهس زوړ بوئه) [ف] رونق
- ۱۳ نه‌سپاردن: سفارشت، راسپاردن، قه‌ویتتی کردن [ف] سفارش
- ۱۳ چه‌ند به‌ره‌کی: چه‌ند ده‌سته‌یی [ف] چند دسته‌ای

- ۱۳ بژارتن: پاک کردن دانه و پله له زیوان و شتی ناباب [ف] پاک کردن غلات
- ۱۳ بژاردن: چاک له خه راپ جیا کردنه وه، نه قاندن [ف] برگزیدن
- ۱۳ ده بیژیری: هه لیده بیژیری [ف] برمی‌گزیند
- ۲۴ ئارا: ۱- وجود و بون ۲- جینگه ی ژینی هه میسه بی ۳- دوستی و تیوان خوشی [ف] ۱- وجود داشتن ۲- محل ثابت زندگی ۳- دوستی
- ۲۷ سه‌روبه‌ر: ۱- به ته‌واوی، ته‌واو ۲- سازی و ئاسوده‌یی له ژیاندا [ف] ۱- کاملاً بدون نقص ۲- سر و سامان
- ۲۷ بی‌سه‌روبه‌ر: (مه‌به‌س زیاد له پتویست، زیاد له نه‌ندازه) [ف] زیاد از اندازه
- ۲۷ بی‌سه‌روبه‌ر: حال شر و لی‌قه‌وماو، نه‌دار و هه‌زار و په‌ک‌که‌وته [ف] بدحال و پریشان
- ۳۲ چیا ئاسا: وه‌ک‌کیوی [ف] مانند کوه
- ۳۲ قه‌تیس: ۱- قه‌تیز، بی‌ده‌ره‌تان، گیر کردن ۲- داماو ۳- هه‌لتوقیو [ف] ۱- گیر کرده ۲- درمانده ۳- برآمده
- ۳۶ پیژ: ۱- کیش و هیژ ۲- ماک و ره‌گه‌ز ۳- مهر، په‌ز (مه‌به‌س چاکتر و باده‌وامتر و دایمه‌ماو باقی ده‌میینه‌وه) [ف] ۱- کش و تاب ۲- اصل و ماده ۳- گوسفند
- ۴۸ بواردن: ۱- لی‌هه‌لبواردن ۲- بگاردن [ف] ۱- [همال ۲- گذشتن
- ۵۱ قاسید: مروی ره‌وانه‌کراو بو‌کارنیک [ف] قاصد، نامه‌بر، پیک
- ۵۲ مه‌خشه‌ل: مه‌خشه‌ل
- ۵۲ مه‌خشه‌ل: ۱- گری به‌رزی ئاگر ۲- داری سه‌ر به‌گری ئاگر (مه‌به‌س نور و روناکی و چرایه) [ف] ۱- زیانه بلند آتش ۲- مشعل

(سۆره‌ی زو‌خروف - لاپه‌ری ۴۸)

- زو‌خروف: شتی هه‌مو ره‌نگه یا شتی هه‌مه ره‌نگه (مه‌به‌ست زیر و زیو و که‌ره‌سته‌ی جوان کردن) [ف] اشیائی از همه رنگ
- ۱۱ مری: مردو [ف] مرده

- ۱۱ بۇزائەو: ۋە كەيىف كەۋتن لە پاش لەرى ۋە كەساسى [ف] انتعاش، بە نشاط آمدن
- ۱۲ ئەم: ئەو، ھېما بۇنزىك، ئەف [ف] اين، اشاره بە نزديك
- ۱۲ جفت: شۇ بۇزۇن ۋە بۇشۇ، ھمس (مەبەس ھەمۇزىندە ۋەزىك ۋەگيا ۋەگۆلش) [ف] ھمس
- ۱۷ پىك: پىق، تۇرەيى، قىن [ف] خشم
- ۱۸ خشل: زىر ۋە زەنەر [ف] زيور
- ۱۸ نەخۇيايى: ناديارى [ف] ھويدا نباشد
- ۱۸ بۇخوا دەيى: (مەبەس ئەۋەيە كە بۇخوداى دەيى ياخودا بۇخوى قەبۇل دەكا ۋە پى رازى دەيى)
- ۲۲ بەلكە: بەشكۇ، شايبەتا، بەشكا [ف] شايد
- ۳۹ داد: ۱ - ھاۋار ۲ - ھوكمى رەۋا، عەدالەت [ف] ۱ - فغان، فریاد ۲ - عدالت
- ۳۹ داد ۋە نادا: ۱ - دە فریاد ۋە نايە، دە فریاد ۋە ناگا، دە ھانا ۋە نايە (مەبەس ئەۋەيە كە تازە ئەۋ قسانە ۋە بەشىمان بۇئەۋەتان ھېچ بەھرە ۋە قازانچىكى بۇئەۋە تىدانیە) [ف] بە فریاد نەمىرسد
- ۴۰ گوئى كپ: كەر [ف] ناشنوا
- ۴۳ پىداگرتىن: سۇر بۇن لە سەر مەبەست [ف] اصرار ورزیدن
- ۴۷ تریقە: دەنگى بەرزى خەنن، حیلکە [ف] قهقهه
- ۵۳ گەۋ: ئالقه، بازەنە، مۇچەۋانە [ف] حلقة
- ۵۴ سىك: سۇك، دزى گران ۋە سەنگىن، سفك (مەبەس ژىردەستە كانى لە كارى ھېچ ۋە پۇچ ۋە نارەۋا خوشيان دى) [ف] سبك
- ۶۵ تۇش: ناخۇش [ف] دردناك
- ۷۵ ۋچان: ۱ - پشۇدان، ئىستراحت ۲ - مۇلەت [ف] ۱ - استراحت ۲ - مۇلەت
- ۷۷ چەرەسەر: دەرد ۋە ئازار ۋە رەنجى زۇر [ف] رنج ۋە مشقت بىيار -
- ۸۲ عەرش: تەختى خوا لە عاسمانان [ف] عرش خدا

(سۆرهى دۇخان - لاپهړى ۴۹۶)

- دۇخان: دۇكهل [ف] دود
- ۸ بۇنه وهر: گياندار [ف] جاندار، ذى روح
- ۱۲ په تا: نازار [ف] آزار
- ۳۷ باشۇر: باشۇر، لای قوبله، تيوان خوړه لات و روژاوا، به رانبه به باكۇر [ف] جنوب
- ۴۰ ژوان: پيك گه يشتن له جيگه به كى ديارى [ف] به هم رسيدن در جاى مشخص
- ۴۵ سك: ۱- زگ، ورگ و ناو ۲- پيزه، تۆل [ف] ۱- شكم ۲- جنين
- ۵۴ كه ژال: ۱- چاو كال ۲- ئاسك ۳- بزنه كيوى [ف] ۱- چشم مايل به آيى ۲- آهو ۳- بزكوهى
- ۵۴ سۆل: زور سپى [ف] خيلى سفيد

(سۆرهى جاسييه - لاپهړى ۴۹۹)

- جاسييه: به سهر چوك داهاتوكان [ف] روى زانو نشسته ها يا خم شده ها
- ۱۲ گوړه: گوړه، به رانبه به [ف] بر طبق
- ۲۰ سوما: رۇناكى چاو، هيزى ديتن [ف] نىروى ديد
- ۲۲ چهى: چى، چشتيك [ف] چه، چه چيزى
- ۲۴ سروشت: سرشت، خوكرد، خوړست [ف] طبيعت
- ۲۶ زين: زينگى، زبان، زى [ف] زندگى
- ۲۶ ژيو: زيندۇ [ف] زنده
- ۲۶ ژيو - زى + و: ژيو، زينگيو [ف] زندگى

- ۲۸ سیایی: سیا به، نؤسینی حیساب و ناو له قاقه ز، لیسته [ف] سیا به، لیست
- ۳۲ قنیا ت: سه بؤری [ف] شکیایی
- ۳۷ شکو: پایه به رزی، گه وره یی، جه لال [ف] عظمت، شکوه

(سؤره ی نه حقاف - لاپه ری ۵۰۲)

نه حقاف: جیگایه که له یه مه ن [ف] مکانی در یمن

- ۳ وه به ری رن: وه به ری رن [ف] از آن داده شوند (منظور از آن چه از آن بیم داده می شوند)
- ۳ یرن: یرن [ف] بیاورند
- ۹ ئاسا: وه کو [ف] مانند
- ۹ نا ئاسا: ناشناس [ف] نامعلوم
- ۱۰ یه ک له توره مه ی ئیسرا ئیل: مه به ست یه کی ک له زانا و بلیمه ته کانی جو له کان به تیوی عه ولا کوری سه لام که له دوا یه دا له با ژیری مه دینه ئیمانی هیئا [ف] یکی از نژاد اسرائیل
- ۱۴ قه ره بو: بژاردنه وه ی زه ره ر (مه به س کرده و کانیان چ چاک چ خه راپ) [ف] تلافی، جبران
- ۲۴ شیو: دو لی ته نگ [ف] دره تنگ
- ۳۰ ناوه روک: هه ر چی ده ناو شتی تر دایه [ف] محتوا
- ۳۰ هانه: دنه، هان [ف] تحریک
- ۳۲ ئاوا بن: ئا و جو ره بن [ف] چنین باشند
- ۳۴ رانان: به رچاوی حه شامه ت دان [ف] به نمایش گذاشتن

(سوردهی موحه ممه د - لاپه ری ۵۰۷)

- موحه ممه د: دوایین پیغه مبه ران [ف] آخرین پیامبران
- ۴ فیرۆ: به هیچی چۆ، خوږایی له دهس چۆ [ف] هدر
- ۸ نه گبه ت: ۱ - به دهخت، چاره پرهش ۲ - به لا، چۆرم [ف] ۱ - سیه روز ۲ - مصیبت
- ۱۵ لنگ: ۱ - به رانه ر، تا، وه ک ۲ - لنگه ۳ - لاق، پا، قاج [ف] ۱ - لنگ، همتا ۲ - لنگه ۳ - پا
- ۱۶ ده ر ده چن: ۱ - بو ده ره وه پویشتن ۲ - له ئه زمون سه رکه وتن ۳ - هه لاتن، رایان
- کرد [ف] ۱ - بیرون رفتند ۲ - در آزمایش موفق شدند ۳ - در رفتند، فرار کردند
- ۱۹ هه لگپر وه رگپر: ژیر و رو کردن (بریتی له جو لانه وه و هاتو چۆ) [ف] زیر و رو کردن (کنایه از جنبش و تحرک و رفت و آمد)
- ۲۰ قیدار: خوڤار [ف] صرعی
- ۲۲ ریوه ده به ن: ۱ - ده که ن ۲ - ده که نه پیشه ی خو تان [ف] ۱ - می کنید ۲ - روش خود می کنید
- ۲۲ به ریوه بردن: ئیداره کردن، پتچاران [ف] اداره کردن
- ۲۲ چرین: ۱ - به چرین، پساندن ۲ - گو تن، گو تنی گۆرانی [ف] ۱ - گسستن ۲ - آواز خواندن
- ۲۷ سه ر واندن: ۱ - ئارام کردن ۲ - تی سه ر واندن، ئیدان [ف] ۱ - آرام کردن ۲ - زدن
- ۲۷ تی سه ر واندن: ۱ - دارکاری کردن ۲ - ئیدان له پر و نه کاو [ف] ۱ - زدن با چوب ۲ - یهو زدن
- ۳۱ به راورد: ۱ - لیکدانه وه، تاقی کردنه وه ۲ - ته خمین، به خه یال هه لسه نگاندن، نر خاندن [ف] ۱ - آزمودن ۲ - حدس و تخمین
- ۳۲ پوچه ل: بی نرخ و بی به ره، پوچه ک [ف] بی ارزش
- ۳۶ خوازتن: ۱ - داوا کردن ۲ - ئاره زو کردن [ف] ۱ - طلب کردن ۲ - آرزو کردن
- ۳۷ قیر سیچم: ۱ - بی چه قین، نه ساز ۲ - په زیل، ژرد [ف] ۱ - لجا ز ۲ - خسیس (منظور اصرار و پافشاری است)
- ۳۷ رۆدی: سه قیلی، چروکی، چکۆسی، چکۆدی [ف] بُخل و خست

(سۆره‌ی فه‌ت‌ح - لایه‌ری ۵۱۱)

فه‌ت‌ح: سه‌رکه‌ت‌ن، سه‌رکه‌وت‌ن [ف] ف‌ت‌ح، پی‌روزی

- ۶ ر‌ؤی‌نی: ۱ - مه‌رای، ماستاو سارد کردنه‌وه ۲ - تارا له سه‌ر ب‌وک هه‌لدانه‌وه [ف] ۱ - ریایی
۲ - روبند برداشتن از سر عروس
- ۱۰ ده‌ستی خودا ده‌سه‌ر ده‌ستی ئه‌وان رایه: مه‌به‌س ئه‌وه‌یه که په‌یمان و قه‌ول و به‌ل‌ینی خوا
و پ‌یغه‌مبه‌ره‌که‌ی له‌و که‌سانه‌ی که له‌ خودیی‌یه (ح‌دییه) په‌یمان‌یان ده‌گه‌ل پ‌یغه‌مبه‌ره
به‌ست پته‌وتر و قایم‌تره
- ۱۱ ئیوه‌با: ئیوه‌ بدا [ف] به‌ شما برساند
- ۱۶ خو‌به‌ ده‌سته‌وه‌ ده‌ده‌ن: ته‌سلیم ده‌بن (د‌ینه‌ سه‌ر دینی ئیوه) [ف] تسلیم می‌شوند
- ۲۴ ئاقار: ۱ - شوین و ج‌یگه ۲ - ده‌ور و به‌ر ۳ - مه‌ل‌ب‌ند و ناوچه [ف] ۱ - جای ۲ - پیرامون ۳ - منطقه
- ۲۵ گل: ۱ - جو‌له، بزاو ۲ - خل‌ور [ف] ۱ - حرک‌ت ۲ - غلت
- ۲۵ گل دانه‌وه: لای خو‌ه‌یشتنه‌وه [ف] نزد خود نگه داشتن
- ۲۵ گ‌لیان داب‌و‌وه: لای خو‌یان ه‌یشت‌بو‌وه (ئازه‌لی قوریانی که به‌ره‌و مه‌ک‌که‌ ده‌ر‌و‌یشتن
گه‌راند‌بو‌یانه‌وه) [ف] نزد خود نگه داشته بودند
- ۲۵ مو‌ش‌کو‌لو‌زمه: مش‌کو‌لو‌زمه، ئو‌بال به‌گه‌ردن [ف] مدیون اخلاقی و آینی، مش‌غو‌ال‌د‌مه
- ۲۹ در‌وش‌م: نیشانه‌ی تاییه‌تی [ف] آرام، علامت فارقه
- ۲۹ ش‌بی: ۱ - وه‌کو، له‌ ره‌نگی [ف] همانند
- ۲۹ ش‌ین‌راو: ته‌ش‌بی کراو [ف] تشبیه شده
- ۲۹ وه‌ج: ۱ - لکی له‌ لق ده‌ر‌چ‌و‌گ ۲ - ی‌چ‌و ۳ - نه‌وه و نه‌تی‌زه [ف] ۱ - جوانه از نشا و شاخه
۲ - بچه ۳ - نبیرگان
- ۲۹ س‌ت‌ور: ۱ - نه‌ست‌ور ۲ - قه‌وی [ف] ۱ - کلفت ۲ - س‌ت‌بر

(سۈرھى حوجورات - لاپەرى ۵۱۵)

حوجورات: ھۆدە كان [ف] اتاق ھا

۴ ھۆدە: زۇرى مال [ف] اتاق

۷ ئەقېن: دلداری، عیشق، خوشەويستی دلبەر، ھەز لىكەرى، ھەز لىكردۇيى [ف] عشق

۱۱ فاتۆرە: لەقەمى ناپەسند [ف] لقب زشت

۱۲ قىز: ۱ - يىز، دل تىك چۇن لە دىتنى شتى [ف] دل بە ھەم آمدن از دیدن چیزی

۱۴ خۇمان بە دەستەوہ داوہ: تەسليم بۇين [ف] تسليم شده ايم

۱۴ ھىمان: ۱ - ھىشتان ۲ - خۇمان [ف] ۱ - ھنوز ۲ - خودمان

(سۈرھى قاف - لاپەرى ۵۱۸)

قاف: ق

۵ ئالۆز: ۱ - تىك ھا لاو (بەنە كە ئالۆز بۇە) ۲ - نە سازاوى، تۇش و تۇرہ ۳ - پشيوى و

ئاژاوہ [ف] ۱ - سردرگم ۲ - آدم ناھنجار و بد عتق ۳ - آشوب و بلوا

۷ كىوپارہ: پارچە كىو، لە تە كىو [ف] پارچە چيا

۱۰ ھوشە: ھىشۇ [ف] خوشەى ميوہ، خوشەى غلہ

۱۲ خودان: ۱ - خىو، خاوہن، ساحىب ۲ - خودا [ف] ۱ - صاحب ۲ - خدا، اللہ

۱۸ چاوہ دىر: چاو لە شتى بۇ ئاگا لى بۇن [ف] ناظر

۱۹ بۇرانەوہ: ۱ - دل لە خو چۇن، لە سەر خو چۇن [ف] از حال رفتن

۲۲ ھەوال: ۱ - خەبەر ۲ - ئاوال، دوست [ف] ۱ - خبر ۲ - رفيق

۲۲ سەر بۇشمان لە سەر لاداي: بىرىتى لە وەيە كە بەردەى يىتخەبەرى و نا ئاگايمان لە سەر لاداي

- ۲۲ بىر: تابىشت و ھىز (مەبەس ھىزى دىتتى زۆرە) [ف] تۈن
 ۳۲ سۆز دراۋە: قەۋل دراۋە [ف] قۇل دادە شە
 ۳۶ رەخسا: بە ھەلکەۋت بۆي پەيدا بۇ، جۆر ھات [ف] اتقاقى جور شد
 ۳۸ ماندگ: ماندک، شە کەت، ماندۇ [ف] خستە

(سۆرەى زارىيات - لاپەرى ۵۲۰)

- زارىيات: باياني بىلاۋ كەرەۋە [ف] بادھايى كە پىخش مى كىند
 ۹ تە كانهۋە: لى دۇر كەۋتەۋە، دۇرە پەرىزى كىردن [ف] دورى جىستن
 ۴۲ پىشە: ئىسك، ئىسقان، ھەستى [ف] استخوان
 ۴۲ پىۋاۋ: پىزىو [ف] پودە
 ۴۷ پەرە: پەرە، پەرۋاج [ف] رۋاج

(سۆرەى تۇر - لاپەرى ۵۲۳)

- تۇر: كىيۈى تۇر [ف] كۈە طور
 ۵ بان: ۱ - لاي سەرو (مەبەس ئاسمانە) ۲ - سەربانى خانۇ ۳ - بانگى نوپۇز [ف] ۱ - طرف بالا
 ۲ - بام ۳ - اذان
 ۹ تىكەۋەدان: بە نارىكى و پەرىشانى ھاتن و چۇن [ف] پرىشان قىدم زدن
 ۲۱ بارمتە: گىرۋ، گىرۋ [ف] گىروگان
 ۲۷ گىروھالاۋ: تىن و گەرمىيى بلىسەى ئاگر كە زۆر بە تەۋىز و بى ئەمانە [ف] صدای آتش مشتعل

- ۳۰ بوئژ: شایه، قسه‌که، گورانی بیژ [ف] شاعر
- ۳۸ په‌یژه: ناردیوان، په‌یجه، تیردوان [ف] نردبان
- ۴۰ مزه: کرئ [ف] مزد، اجر
- ۴۰ بویان زورگران بوه‌ستی: (مه‌بس بویان زورگران ته‌واو بی) [ف] برایشان گران تمام شود
- ۴۴ هه‌ورئکی پر پشته: (مه‌بس هه‌ورئکی ته‌ستور و کولوفت و پان و به‌رین و هه‌راوه‌که ولایتیکی زور ده‌به‌رخو ده‌گرئ) [ف] ابر استراتوس، منظور ابر متراکم، ابر ضخیم، ابر کلفت
- ۴۴ پر پشته: ته‌ستور و به‌رینه [ف] متراکم، کلفت و پهن
- ۴۸ تو به به‌رجاوی ئیمه‌وه‌ی: تو خوت ژیر نه‌زهر و بیر و پروای ئیمه‌دای و بوخون ئاگان لیته [ف] تو منظور نظر مایی

(سوره‌ی نه‌جم - لایه‌ری ۵۲۶)

- نه‌جم: ته‌ستیره، هه‌ساره [ف] ستاره
- ۹ که‌وان: ۱ - که‌مان ۲ - ئامرازی خوری و لوکه‌شی کردنه‌وه [ف] ۱ - که‌مان ۲ - کمان پنبه‌زنی
- ۱۳ دا‌په‌رین: سه‌ر به‌ره ژیر به‌له‌ز چوئن [ف] با شتاب فرو آمدن
- ۱۵ پال: ۱ - ته‌نشت ۲ - نه‌نده‌روئن ۳ - پشت [ف] ۱ - جانب ۲ - درون ۳ - پشت
- ۴۳ خه‌نین: که‌ن، که‌نین، پیخه‌نین [ف] خندیدن
- ۴۸ نا‌گوزوری: فه‌قیری، ده‌س ته‌نگی [ف] بینوایی، تنگدستی
- ۴۹ گه‌لاوئژ: ته‌ستیره‌یه‌کی زورگه‌شه‌له‌ نیوه‌ی هاوین‌را ده‌بیندرئ [ف] ستاره‌ شعرا
- ۵۰ ئاسه‌وار: ۱ - شوینه‌واری که‌ون ۲ - پاشماوه‌ی ره‌چه‌له‌ک (هه‌ی ئاسه‌وارتان بیرئ) [ف] ۱ - آثار ۲ - نسل، نژاد
- ۵۳ ئاوایی: ئاوانی، ئاوه‌دانی [ف] آبادی

﴿سُورَهی قه مەر - لاپه ری ۵۲۸﴾

قه مەر: مانگ [ف] ماه

- ۸ چه تۆن: ۱ - زه حمەت، چه تن ۲ - ناراست و تۆش [ف] ۱ - دشوار ۲ - ناهنجار و صعب
- ۲۷ سایه: وشتی ناره سەن [ف] شتر نااصل
- ۲۷ ئەزمۇن: تاقی کردنه وه، ئىنتىحام، جرباندن [ف] آزمودن
- ۲۹ پەل: ۱ - لاق و دەست ۲ - شەپۆل ۳ - به رانبەری قوُل [ف] ۱ - هریک از دست و پاها
- ۲ - موج ۳ - مقابل ژرف
- ۳۱ پاچقە: وه رگپران، تەرجمە [ف] ترجمه
- ۳۴ زیخ: خیز، ورده بەردی بهر چه م [ف] شن، سنگ ریزه
- ۳۴ چه و: ۱ - وردکە بەرد، زیخ، خیز ۲ - چاو [ف] ۱ - شن، سنگ ریزه ۲ - چشم
- ۳۶ زه بر: ۱ - لیدان، لیخستن ۲ - به نھیم داگرتن ۳ - توانایی، تاقەت [ف] ۱ - ضربت ۲ - فشار
- ۳ - قوت و توان (قهر و مؤاخذه)
- ۴۶ بار: تاوان و قەرەبۇ [ف] تاوان
- ۴۸ گلبه: کلبه، گری له پر ۲ - دەنگی گر گرتنی ئاگر [ف] ۱ - شعله یکهو پدید آمده ۲ - صدای
- لهیب آتش
- ۵۵ خۆنکار: پاتشای گه وره [ف] فرمانروای بزرگ

﴿سُورَهی ره حمان - لاپه ری ۵۳۱﴾

- ره حمان: خودای به ره حمەت، خوای ده هنده، خوای دلّاوا [ف] خدای بخشنده
- ۶ ساقه ته: کو تهری دار [ف] تنه درخت، ساقه گیاه

شوئین: ۱ - جیگا ۲ - شوپ [ف] ۱ - جای ۲ - اثر	۱۷
گه‌ڕۆکانی به باده‌وه‌ی چیا ئاسا: [ف] کشتی‌های بادبانی کوه مانند	۲۴
ئه‌نه‌ون: [ف] بگیرند	۴۲
ئاسه‌ر: ئاسته‌ر [ف] آستر	۵۴
ڕه‌واله‌ت: دیمه‌ن، ئه‌وی له‌به‌ر چاوه [ف] ظاهر، ظاهری	۶۴

«سۆره‌ی واقیعه - لایه‌ری ۵۳۴»

واقیعه: ڕۆداو [ف] رویداد	
نزم: نه‌وی، نه‌فی، پیچه‌وانه‌ی بلند [ف] پست، کم ارتفاع	۳
هاپین: ورد کردن وه ک ئارد [ف] آرد کردن	۵
زه‌رک: تاسی مسی بچۆک [ف] طاس مسین	۱۸
خوماز: که‌سێ که دوا‌ی سه‌رخۆشی دپته‌وه سه‌ره‌خۆ [ف] خُمار	۱۹
مه‌ل: ۱ - په‌رنده، بالدار، ته‌یر ۲ - جانه‌وه‌ری بچکۆله (مه‌ل و مۆر) [ف] ۱ - پرنده ۲ - جانور ریز	۲۱
مراری: لولو، دور [ف] مروارید	۲۳
قاپۆز: قابْلۆخ [ف] پوکه	۲۳
چقل: درک، دری، درۆ [ف] خار	۲۸
کال: ۱ - باپیر ۲ - پیاوی پیر [ف] ۱ - نیا ۲ - سالخورده	۴۸
ده‌سپته‌وه: ده‌حه‌سپته‌وه [ف] خستگی در می‌کند	۸۹

(سۆرهی حه دید - لاپه ری ۵۳۷)

حه دید: ئاسن [ف] آهن

۱۱ وام: قهرز [ف] وام

۱۱ قات: ۱ - له ئەندازه، ئەوهنده، بهرانهر (دو قات چاکه ی دامه وه) ۲ - نهوم ۳ - کات، دهم،

سات (ئەو قاته لاو بۆم) [ف] ۱ - برابر در اندازه ۲ - طبقه ساختمان ۳ - هنگام

۱۲ تیشک دانه وهی کرده یان: تیشک دانه وهی کار و کرده یان [ف] بازتاب و

عکس العمل رفتارشان

۱۳ لا: رهخ، ئالی، قهراخ، تهره ف [ف] طرف، سمت

۱۵ سه رانه: پیتاک له ههر تاکێ له مرو و ئازهل [ف] سرانه، پیتاک، فدیبه

۱۵ چاره ئوس: بهخت و هات [ف] سرنوشت

۲۵ برشت: هیزی برین [ف] نیروی برش

۲۸ تیرێژ: تیشک، پوئناکی خوور [ف] نور خورشید

(سۆرهی موجدایله - لاپه ری ۵۴۲)

موجدایله: پيله، کیشه، به هانه، گهر و ته شقه له [ف] کشمکش، بهانه

۱ ئەو ژنه: مەبەست حەولە ژنی ئوس بنی سامتی بۆکه ئوس سویندی لی خواردبو و گوتبوی

له وهی واوه تو وه ک دایکمی [ف] آن زن

۵ ناچار ی: مەجبوری، کەسێ کە دەسه لاتی کاری به خو ی نه یی [ف] ناگزیری

۵ دوچار ی ناچار ی ده بن: ۱ - توشی چاره ره شی و په زیلی ده بن ۲ - توشی مه جبوری ده بن

[ف] ۱ - خوار و ذلیل می شوند ۲ - دچار ناگزیری می شوند

- ۵ قەرەبەخت: چارەپەش، کۆلۆ، بەدبەخت [ف] سەبەخت
 ۷ چە: ۱ - سرتە، سرکە ۲ - دەنگی دۆپە داگەوتن [ف] ۱ - پەچ پەچ ۲ - صدای چکیدن قطره
 ۱۱ کۆر: جیگە کۆ بۆنەو [ف] جای تجمع، مجلس

(سۆرەى حەشر - لاپەرى ۵۴۵)

- حەشر: ۱ - پۆزى قیامەت، سەلا، پۆزى پسات ۲ - بریتی له هەرا و هوریاى تیکەل و پیکەل (مەبەس خەردنەووە بۆ دەردەردن) [ف] ۱ - روز قیامت ۲ - کنایه از شلوغی
 ۲ تەرەکردن: بریتی له ئاوارە (مراد یەھۇدیکانی بنی نەزیر بۆن کە له دەور و بەری مەدینەى دەژیان) [ف] کنایه از آواره
 ۲ پارازتن: ئاگاداری کردن [ف] نگهداری
 ۲ پارێز: ۱ - هجوم له نەخاfl ۲ - بۆسە، کەمین ۳ - پەریز [ف] ۱ - یورش غافلگیرانه ۲ - کمین ۳ - پرهیز
 ۱۱ سونف: ۱ - هاوپیسه ۲ - سنف، ئامپا، هاوپی [ف] ۱ - همکار ۲ - صنف
 ۱۱ گوئی رایەل: بەر فەرمان [ف] فرمانبردار
 ۱۴ ناکۆکی: ۱ - مابەین ناخۆشی ۲ - بێ کەیفی [ف] ۱ - کدورت، میانە خوب نبودن ۲ - بدحالی
 ۱۸ چە: مەبەس چ ئاکار و پەروەشت و گومان و خەیاڵاتیکە [ف] منظور چه کار و روش و خیالاتی
 ۲۲ ئەوتۆ: ئەو جۆرە، وتۆ، ئەوھا [ف] این طور
 ۲۳ هێمنایەتی: دنیای ئارام و بێ کێشە و شەر [ف] آرامش، امنیت کشور
 ۲۳ هێمنی: لەسەر خۆیی، ئاسۆدەیی ولات [ف] آرامی، امنیت کشور
 ۲۳ دەرۆست: وەستان، بێ وەستان، باشار [ف] تاب مقامت
 ۲۴ وەدی هین: دروست کەر، داھێنەر [ف] مخترع

۲۴ وینە گەر: شەکل کیش، ئەسک کیش [ف] نقاش، صورتگر، عکاس

(سۆرەى مومته حینه - لاپەرى ۵۴۹)

مومته حینه: ئەو ەى ئازمۇن دە کا [ف] آن که امتحان برگزار می کند

۴ پکۆنى: پرق لە سگ [ف] کینه توز، تودار

۴ سگ: زگ [ف] شکم

۱۰ گل: پراگرتن [ف] نزد خود نگه داشتن

۱۰ گلا: گش لا، هه مۇ لایە ک [ف] همگی

(سۆرەى سەف - لاپەرى ۵۵۱)

سەف: ریز بەستن [ف] صف

(سۆرەى جومعه - لاپەرى ۵۵۳)

جومعه: جومعه، ههینی، ههینو، ههینی [ف] جمعه، آدینه

۱۱ پیوه: ۱ - به یه که وه ۲ - درێژه پێ دان [ف] ۱ - با هم ۲ - طول دادن

۱۱ به پیوه پراوه ستان: به پاوه ویستان، نه جۆلان، نه بزۆتن [ف] روی پا ایستادن

(سۆرەى مونا فیقوون - لاپەرى ۵۵۴)

مونا فیقوون: دۆ پۆکان [ف] منافقان

۲ قه لغان: قه لخان، مه تال [ف] سپر

۴ قه لافەت: ۱ - سەر و سیمما ۲ - بلندی بالا [ف] ۱ - سیمما، ریخت ۲ - بلندی قد

- ۶ ته و فیر: ته فاوت، جیاوازی [ف] تفاوت
- ۱۰ ته ک: ۱- تاق ۲- له تی جوټ ۳- لا، له کن ۴- ده گه ل [ف] ۱- فرد ۲- مقابل زوج ۳- نزد ۴- با
- ۱۰ ته کیه: ۱- سه کوټی بهر ده رگا، خواجانه ۲- ده رویش گه [ف] ۱- سکوی جلو در ۲- خانقاه
- ۱۰ مردن ته ک به ته کیه وه دا: مردن بگاته سهری [ف] مرگش برسد

(سُورَه ی ته غابون - لاپه ری ۵۵۶)

ته غابون: تیشکان [ف] شکست خوردن، زیان دیدن

۱۸ په نامه کی: نه پنی، به دزییه وه [ف] سری، نهانی

۱۸ خوټا: ناشکرا، دیار، بهرچاو [ف] آشکار، پیدا

(سُورَه ی ته لاق - لاپه ری ۵۵۸)

ته لاق: ته لاق [ف] طلاق

۱ ده ریش نه چن: مه بهس له وه په که له ماله میړدکانیان نه چنه ده ری

۴ مه زنیه تی: گه وره یه تی (مه بهست خودا گه وره یه تی) [ف] بزرگواری (خدا بزرگوار اوست)

۴ همی: نومید، ثاوات [ف] امید

۴ ناهمی: ناهومی، بی نومید [ف] بی امید

۶ به خت: خه رج، مه سره ف [ف] خرج

۹ چه ش: ۱- چیره، تام ۲- چاو، دیده، چه م [ف] ۱- مزه، طعم ۲- چشم

(سُورَه ی ته حریم - لاپه ری ۵۶۰)

ته حریم: به نارپه وا دانان [ف] به حرام دانستن

۳ نه پنی: ۱- په نامه کی، به دزییه وه ۲- سور (مه بهست شه وه په که پیغه مبر به دزی له لای

حفسه ی زنی گوټوټی ثمن نزیکي له ماری یه ی قبتی ناکم، حفسه ش چوټوټو به عایشه ی

راگه یانډبو) [ف] ۱- نهانی ۲- سر، راز

- ۴ خودی: خدا، الله [ف] خدا
- ۴ مه‌زنیه‌تی: گه‌وره‌یه‌تی [ف] بزرگواری
- ۴ به‌رکه‌تی: شیاوی ریز لی گرتن، هه‌لکه‌وته، زۆر زرينگ و به‌کار [ف] شایسته و محترم
- ۵ گه‌رده‌ن که‌ج: ۱- گوئی به‌فرمان ۲- خه‌مگین و کز [ف] ۱- گوش به‌فرمان ۲- افسرده و غمگین
- ۱۱ ژنی فیرعه‌ون: مه‌به‌س «ئاسیه» ی ژنی فیرعه‌ونه [ف] منظور «آسیه» زن فرعون است
- ۱۲ وتار: قسه‌بو خه‌لک کردن ده‌ر باره‌ی مه‌به‌ستی [ف] سخترانی، گفتار

(سۆره‌ی مولک - لاپه‌ری ۵۶۲)

- مولک: فرمان‌په‌وایی، خوئکاری [ف] فرمانروایی
- ۱ خوئکاری: پادشایی [ف] پادشاهی، فرمانروایی
- ۴ داماو: تیماو، مات و سه‌رگه‌ردان [ف] ۱- مات ۲- درمانده
- ۴ راماو: ۱- ده‌بیره‌وه‌چوگ ۲- سه‌رگه‌ردان [ف] ۱- در فکر فرو رفته ۲- سه‌رگه‌ردان
- ۵ که‌رسته: نه‌سپاباتی که‌ شتیکی لی دروشت یی، ئامراز [ف] اسباب، وسیله
- ۵ پاوه‌دوئان: دانه‌په، پاونان [ف] دنبال کردن
- ۸ شه‌ق: ۱- درز، تلش ۲- شر، ناره‌حمت [ف] ۱- شکاف ۲- پریشان و دشوار
- ۱۱ ئارا: ۱- وجود و بوئ ۲- جیگه‌ی ژینی هه‌میشه‌یی [ف] ۱- وجود داشتن ۲- محل ثابت زندگی
- ۱۵ شانه‌وشان: دریزایی مله‌ی کپو، یالّه و یالی کپو (شانه و شان ریگه‌یه) [ف] طول تیغه‌کوه
- ۱۶ به‌هه‌ردا: به‌زه‌وینا، به‌حه‌رزا، به‌خاکا [ف] به‌زمین، به‌خاک، به‌ثربت
- ۱۷ زیخ: خیز، وردکه‌به‌ردی به‌ر چه‌م، چه‌و [ف] شن، سنگ‌ریز
- ۲۲ ئاسایی: ۱- عاده‌تی، به‌رانبه‌ر به‌یاسای کوومه‌لایه‌تی ۲- وه‌کو، ئاسا [ف] ۱- معمولی ۲- مانند

(سُورەى قەلەم - لاپەرى ۵۶۴)

- قەلەم: پېنۇس، بېنۇس [ف] قلم
- ۱ نفیسین: نۇسین [ف] نوشتن
- ۲ وەسا: نۇسا، زانا لە کار [ف] استاد
- ۹ نیان: نەرم و ساف، (مەبەس مەدارا کردن) [ف] نرم و صاف
- ۱۳ رەزا: ۱ - تەرج و دیدار ۲ - قایل، پازی، رەدا [ف] ۱ - سیما و قوارە ۲ - راضی
- ۱۳ رەزا قورس: رەزا تال، ئیسک قورس [ف] گران جان، دوست نداشتنی
- ۱۳ زۆل: ییژۇ، ییژ، پیچ [ف] حرامزادە، غیر طبیعی
- ۱۳ سەپاندن: بە زۆر تۆش کردن، بە ملدا هینان [ف] تحمیل کردن
- ۲۰ قاقەر: ۱ - زەوینێ که گیای لی ناپووی ۲ - بریتی لە بنیادەمی رژد [ف] ۱ - لەم یزرع ۲ - کنایە از آدم خسیس
- ۳۰ سەرکۆنە: لۆم، سەرزەنش [ف] سرزنش
- ۴۳ ساق و چاق: ساخ و قەلەو [ف] سالم و چاق
- ۴۷ خەت: نۇسین [ف] نوشتن
- ۴۸ یارووی: کابرای، کاورای (مەبەس یونسە) [ف] فُلانی، یارو

(سُورەى حاققە - ۵۶۶)

- حاققە: کارەسات، قەومان، بەسەرھاتی ناخۆش [ف] رویداد ناگوار
- ۷ کۆتەر: ئەستورایی دار [ف] قطر درخت
- ۷ ناوژراو: ئابرو ئەماو (دەبی مەبەس تیو بە تال و ھلۆل یی) [ف] روسیاه، رسوا

- ۱۱ بوار: ده‌راوی پهرینه‌وه له ئاو [ف] گدار
- ۱۶ فشه‌له: فشه‌لۆک، سست و شل و خو‌نه‌گرتو [ف] متخلخل، سست
- ۱۶ فشه‌ل: سست و بی‌ناو [ف] متخلخل
- ۳۲ شه‌ته‌ک: به‌ستنی توند [ف] سفت بستن
- ۳۶ زام: برین، ریش [ف] زخم
- ۴۱ هه‌ستیار: ۱- شاعیر، وێژه‌وان ۲- هه‌ستکار [ف] ۱- شاعر وادیب ۲- احساس‌کننده

(سۆره‌ی مه‌عارێج - لاپه‌ری ۵۶۸)

- مه‌عارێج: چه‌ندپله [ف] چه‌ند پله، چه‌ند پایه، چه‌ندین رتبه و مرتبه
- ۱۶ ئه‌نام: ئه‌ندام، ئازای له‌ش [ف] اندام
- ۱۹ تابشت: تاقه‌ت، هێژ و توان (مه‌به‌س بێ سه‌بر و حه‌وسه‌له و بێ پش‌و‌نا‌ئارام) [ف] نیرو، توان
- ۲۰ ناگوزور: ده‌سه‌ته‌نگ، فه‌قیر [ف] تنگدست، بینوا
- ۲۱ چکو‌س: چکو‌د، په‌زیل، رژد، نان‌ه‌خو‌ر [ف] خسیس

(سۆره‌ی نوح - لاپه‌ری ۵۷۰)

- نوح: پێغه‌مبه‌ریکی خودا [ف] یکی از پیامبران خدا
- ۴ ئاکام: ۱- کاتی مه‌رگ، هه‌نجهل، ئه‌جه‌ل (ئه‌جه‌لی خودایی) ۲- دوماهی، دواپی، پاشنه [ف] ۱- آجل ۲- انجام
- ۶ په‌وه‌ک: قوشمی، تو‌پ، په‌وک، سرک [ف] رموک

- ۸ هه‌ميسان: ديسان [ف] دوباره، باز
- ۱۱ په‌له: ۱- بارانی تیری ده‌خل ۲- له‌که [ف] ۱- بارانی که زمین را سیراب کند ۲- لکه
- ۱۳ شکو: پایه‌برزی، جه‌لال، گه‌وره‌یی [ف] شکوه و عظمت
- ۲۲ جانانه: ۱- ژنی زمان درێژ و سازنه و سه‌لیته ۲- گراوی، ماشو‌قه [ف] ۱- زن سلیطه ۲- معشوقه
- ۲۲ جانانه: دیره‌دا مه‌به‌س فی‌لیکی گه‌وره و زه‌لام و زیره‌کانه به‌مه‌کر و گزی و حيله‌وه [ف] منظور حيله‌ زیرکانه
- ۲۲ سازنه: ۱- زورنا‌ژهن، سازلیده‌ر ۲- سازنده (بریتی له‌بی‌شهرم و زمان درێژ) [ف] ۱- سُرناواز، سراینده ۲- سازنده
- ۲۲ سه‌لیته: ژنی زمان درێژی بی‌حه‌یا [ف] زن بی‌حیا

«سۆره‌ی جین - لاپه‌ری ۵۷۲»

- جین: جندو‌که، عه‌جنه، جند، جنو‌که، جن [ف] جن
- ۹ کو‌له: کروشمه‌ بو‌گو‌ی گرتن له‌خه‌لک [ف] کیزکردن برای استراق سمع
- ۱۰ داروه: دراهه [ف] داده شده
- ۱۶ زه‌به‌نده: فره، بو‌ش، زور [ف] زیاد

«سۆره‌ی موززه‌ممیل - لاپه‌ری ۵۷۴»

- موززه‌ممیل: به‌جلکان داپو‌شراو [ف] با لباس پوشیده شده
- ۶ شه‌و‌نخونی: شه‌و‌بیداری [ف] شب‌بیداری
- ۱۴ هه‌ژین: پا‌ژان، شه‌کانه‌وه، له‌راندن [ف] جنباندن
- ۱۴ په‌مل: په‌لم [ف] ماسه
- ۱۸ شه‌قار: ۱- له‌ت، دراو ۲- شوین و له‌له [ف] ۱- پاره و دریدن ۲- شیار
- ۲۰ هه‌ر‌پیشباری به‌رپی بکه‌ن: مه‌به‌ست هه‌ر‌چاکه و خیریکی که ده‌پیشدا به‌جیو‌هیناوه [ف] منظور خوبی و خیر را پیشاپیش بفرستید و به‌خدا قرض‌الحسنه‌ دهید

«سۆرەى موددەسسیر - لاپەرى ۵۷۵»

موددەسسیر: جلک بە سەر دادراو [ف] لباس روی سر انداخته شده

- ۹ توش: ناخوش، سەخت [ف] ناجور، سخت
- ۱۶ لاساز: ۱ - سەر سەخت ۲ - گوئ نە بیس [ف] ۱ - دیکتاتور ۲ - حرف نشو، لجباز
- ۱۷ هەلچون: بریتی لە تورە بون [ف] کنایه از خشمگین شدن
- ۲۸ نە دە هیلی: نە بە تەواوی نابودی دە کا و دەیمرتنی [ف] منظور این است که نه به یکباره نابودش می سازد و نه رهایش می کند
- ۲۸ نە واز دینی: نە دەس هەلده گری [ف] نە دست برمی دارد، نه ول می کند و نه این که رهایش کند و بگریزد
- ۲۹ پیستی مرو پەشەو دە کا و دە برژینی: پیس و چەرمی لەش پەش هەلده گپری و برشته و بریانی دە کا [ف] پوست بدن را سیاه و برشته می کند
- ۲۹ پەشەو: پەش [ف] سیاه
- ۲۹ پەشە: گەف، هەپەشە [ف] تهدید
- ۵۰ گۆرە: خەرگۆر، کەرە کیوی، گۆر [ف] گورخر

«سۆرەى قیامەت - لاپەرى ۵۷۷»

- قیامەت: پۆزی هەستان، قیا، سە لا، پەسلان، ژیانەوہی دوای مەرگ [ف] قیامت
- ۲ پەخنە گر: ۱ - عەیب لە شت گر ۲ - کون گر [ف] ۱ - ایرادگر ۲ - درزگیر و سوراخ گیر
- ۳ پیشە گەل: ئیسکە کان، هەستیکان [ف] استخوان ها
- ۵ پیشە خووی: پیش خووی (مەبەس ئەوێ بە کە هەر دەبەهوی گوناح بکا) [ف] جلوی خودش

- ۷ مۆلهق: ده ربه پریوی زه قی یی جو له [ف] برآمده یی حرکت
- ۲۴ دیم: پوخسار، دهم و چاو، رۇ [ف] رخسار
- ۲۹ له تهر: پۇز، به له ک [ف] ساق
- ۳۰ هارۇتن: لئخورین (مه بهس وه پیشه خو دان) [ف] راندن
- ۳۳ به خو بادانه وه: له خو بایی بۇن و به فیزه وه [ف] ۱ - با تکبر و نخوت
- ۳۶ ول: به ره لا، گوم [ف] مهمل

(سۆره ی ئینسان - لاپه ری ۵۷۸)

- ئینسان: مرو، به شهر [ف] انسان
- ۲ ئاویته: ئاویته، لئکدراو، ته ف له هه ف [ف] آمیخته، درهم
- ۵ چه م: ۱ - چۆم ۲ - چاو [ف] ۱ - رودخانه ۲ - چشم
- ۵ کافور: شیرهی وشکه وه بوی داریکه سی و بۆن خو شه [ف] کافور
- ۷ له خو گرتن: له سه ر خو پتویست کردن [ف] بر خود لازم دانستن، نذر
- ۷ گلا: ۱ - گش لا، هه مۆ لایه ک ۲ - په ری، په رت بۇ [ف] ۱ - همگی ۲ - پرت شدن
- ۷ ته نین: چنین [ف] تنیدن
- ۷ ته نینه وه: ۱ - داگری، داگرتن ۲ - گیرۆی [ف] ۱ - سرایت ۲ - واگیری
- ۱۰ مه ترسی: ۱ - سام، عه بیته ۲ - جیگای به ترس [ف] ۱ - ترس ۲ - سهمناک
- ۱۲ حه ریر: ۱ - پارچه ی ئاوریشم ۲ - هه لوی دؤشاو [ف] ۱ - پارچه حریر ۲ - حلوا
- ۱۴ سیوه ر: سیهر [ف] سایه
- ۱۵ ده فر: جام، قاب، زهرک [ف] ظرف، جام
- ۱۵ مینا: شۆشه [ف] شیشه، بلور

- ۱۶ پارس: په‌وا، راست [ف] درست
- ۱۶ پارس: ۱- دژی خوار ۲- پښگه‌ی بی پښ [ف] ۱- ضد کج ۲- مستقیم
- ۱۶ قاس: نه‌ندازه [ف] اندازه
- ۱۷ زه‌نجه‌فیل: بڼه‌گیایه‌کی بوړی تیژه له لاوه ده‌هینری [ف] زنجبیل
- ۲۱ سفت: سخ، ته‌نراوی زوړ به پوۍ سفت [ف] سفت تنیده
- ۲۱ پو: تیوه‌دانی ته‌ون، هه‌والی رایه‌ل [ف] پود
- ۲۹ به‌دی ده‌کا: ده‌پیش ده‌گری [ف] در پیش می‌گیرد

(سۆره‌ی مورسه‌لات - لاپه‌ری ۵۸۰)

مورسه‌لات: ناردراره‌کان [ف] فرستاده‌شده‌ها

- ۴ هه‌لوه‌ژاردن: ۱- هه‌لوه‌ژارتن، لیک جیا‌کردنه‌وه ۲- پښک و پښک‌کردن [ف] ۱- از هم جدا‌کردن ۲- مرتب و منظم‌کردن
- ۴ هه‌لاواردن: لیک جیا‌کردنه‌وه، هاویر [ف] از هم جدا‌کردن
- ۶ قه‌تانندن: ۱- پساندن ۲- ته‌واو‌کردنی کار [ف] ۱- گسستن ۲- تمام‌کردن کار
- ۶ بو‌به‌هانه‌لی قه‌تانندن یا ترسانندن: بو‌به‌هانه‌لی‌برین یا ترسانندن [ف] برای رفع عذر و بیم دادن (از عذاب و عقوبت الهی)
- ۱۱ واده: ۱- مۆله‌ت، ماوه، قانه ۲- جه‌نگه، وه‌ختی شتی [ف] ۱- مهلت ۲- موسم
- ۳۰ چوکله: ۱- ددانه ۲- ددانه‌ی پیت [ف] ۱- دندانه ۲- دندانه‌حرف (منظور سه‌شاخه‌است)
- ۳۳ ده‌پیژی: ده‌لئی (مه‌به‌س واگومان ده‌که‌ی) [ف] می‌گویی
- دیژه: حه‌زکا، بیه‌وئی، ئاره‌زوکا، ئیشتیاکا، وازی بی [ف] مایل باشد

«سُورَه‌ی نه‌به - لاپه‌ری ۵۸۲»

- نه‌به: ده‌نگ و باس، ولام [ف] خبر
- ۵ هه‌ميسان: ديسان، هه‌ميس [ف] دوباره، بار
- ۱۳ ورشه: گرشه، بریقه [ف] درخشش
- ۱۶ چر: لَپره‌واری پر دار [ف] جنگل انبوه
- ۲۱ به‌ره‌گه: ۱ - جی‌گه‌رانه‌وه‌ی ئاو ۲ - پَیازی تیچیر که راو‌که‌ر پِشی ده‌گرن [ف] ۱ - سد ۲ - برغاب
- ۲۷ هێفی‌دار: ۱ - ئاواته‌خواز ۲ - به‌هومید [ف] ۱ - آرزومند ۲ - امیدوار
- ۳۶ سه‌روبه‌ر: ۱ - ته‌واو، به‌ته‌واوی ۲ - سازی و ئاسوده‌یی له‌ژیاندا [ف] ۱ - کاملاً بدون نقص ۲ - سرو سامان
- ۳۷ بیدوئن: نه‌وی بیدوین [ف] با او گفتگو کنند
- ۳۷ دوین: قسه‌کردن، دوان [ف] گفتن، سخن گفتن، سخنرانی
- ۳۸ ودم: مباره‌کی، پیروزی [ف] شگون، یمن، اجازه‌ مخصوص از پیر طریقت به‌مرید
- ۴۰ وپرو: نه‌وی پروزی [ف] آن روز
- ۴۰ دیژه: ۱ - ده‌لی ۲ - ئاره‌زوکا [ف] ۱ - می‌گوید ۲ - آرزو‌کند
- ۴۰ ئاخ: ۱ - خاک، خوڵ ۲ - خوژیا ۳ - هاوار له‌به‌ر ئازار [ف] ۱ - خاک ۲ - کاشکی ۳ - حرف درد، آخ

«سُورَه‌ی نازیعات - لاپه‌ری ۵۸۳»

- نازیعات: هه‌لدین و ئاوا ده‌بن [ف] نمایان و ناپیدا می‌شوند، طلوع و غروب می‌کنند
- ۱۱ کلۆر: ناو به‌تال [ف] میان تهی
- ۱۸ توا: ده‌یه‌وی، ده‌خوای [ف] می‌خواهد، آرزو می‌کند

- ۱۸ توای: دہ تھہوئی، دہ خوازی [ف] می خواہی، میل داری
- ۲۱ ئە شقیّا: ئە شقی [ف] یاغی
- ۲۵ گیرۆدە: ۱ - گرفتار ۲ - ھۆگر، ئۆگر، خۇ پی گرتو، ئالۇدە ۳ - ئە فیندار [ف] ۱ - گرفتار ۲ - انس گرفته ۳ - عاشق
- ۲۸ قەوارە: قەبارە، بارست [ف] حجم
- ۳۰ تل: ۱ - بزۇتن لە سەر لا، خلار، گلار ۲ - قامک ۳ - ورگ، عور، گیپال [ف] ۱ - غلت ۲ - انگشت ۳ - شکمبہ
- ۳۸ بۆاردۇه: ۱ - نەقاندۇه ۲ - چاک لە خەراپ جیا کردوه [ف] ۱ - برگزیده است ۲ - خوب را از بد جدا کرده
- نەقان: بۆاردن، ھەلبۆاردن [ف] انتخاب

(سۆرہی عەبەس - لاپەری ۵۸۵)

عەبەس: رۆگرز بۇن [ف] اخمو شدن

- ۱۵ راسپارە: ۱ - کەسێ کە کاریکی پی سپێرداوه ۲ - ناردراو بۆ کاریک [ف] ۱ - سفارش شده ۲ - فرستاده
- ۳۷ پەرژان: پەرژان [ف] پرداختن به کار
- ۳۷ پەرژان: گوئی پیدان، خەریک بۇن [ف] مشغولیت
- ۳۷ نایەرژیتە: نایاھویتە، نایخاتە (نایخاتە سەر کەسی تر) [ف] نمی اندازد
- ۴۱ سیان: ۱ - قورم، دۇدە، دۇکەلی لە دیوار و دەفر نیشئو ۲ - ژمارە سی [ف] ۱ - دودە ۲ - عدد سه

(سۆرہی تەکویر - لاپەری ۵۸۶)

تەکویر: تۆپەل کردن، بە سەر یە کا هاتن، لە سەر یە کا کۆم کران [ف] گرد کردن

تۆپەل: گرۆهر، خر، لە سەر یە ک کۆم کراو، بە سەر یە کا هاتو [ف] گرد

کۆم: ۱ - کۆ، تۆپەل، کۆگا ۲ - پشت کۆر ۳ - قنگ [ف] ۱ - تودە ۲ - کۆز پشت ۳ - مقعد

- ۲ په ژمه رین: ژاکان، سیس بون [ف] پز مردن
- ۶ هه لی: مه به ست نه و به رد و گاز و توفانه یه که له ناگر پزینی تیو دلی عهردا له زه ریاوه سر هه لده ن [ف] منظور گدازه ها و گازها و توفان های آتشین درون زمین که از دریا سر برآورند
- ۶ هه لی: ۱ - توایه وه ۲ - حه لی، زر ۳ - تاویک [ف] ۱ - ذوب شد ۲ - ناتنی ۳ - دمی، لختی ناگر پزین: کیوی که سهره که ی ناگر ده پزینی، ناگری [ف] آتشفشان
- ۸ دوت: کچ، قیز، کیژ [ف] دختر
- ۲۰ خودی: ۱ - خودا ۲ - خاوه ن [ف] ۱ - خدا، الله ۲ - صاحب
- ۲۱ متمانه: پروایی، خاترحه می [ف] اطمینان
- ۲۳ ییسو: ۱ - بی گومان، راست، دروست ۲ - بونی لوکه ی سو تاو [ف] ۱ - بی گمان ۲ - بوی پنبه سوخته

«سوره ی ئینفیتار - لاپه ری ۵۸۷»

ئینفیتار: قه لشین، درز بردن [ف] شکافتن

- ۱۷ کو: ۱ - چلون، چون ۲ - کام جی [ف] ۱ - چطور ۲ - کجا
- ۱۷ له کو: له کام جیگه [ف] از کجا؟ کجا
- ۱۷ له کوی: له کو [ف] کجا، از کجا
- ۱۷ له کوپرا: له کورا، له کام شوینه وه [ف] از کجا
- ۱۸ کو: چلونت، چلون [ف] چگونه

«سوره ی موته ففیفین - لاپه ری ۵۸۷»

موته ففیفین: که م فروشان (که م کهره وه کان له فروشتنی کالا له کاتی کرین و فروشتن دا)

[ف] کاهندگان از جنس و کالای مردم به هنگام خرید و فروش

- ۷ سیایی: سیاهی، سیاهه [ف] لیست، سیاهه

- ۲۶ میشک: عەمبەر [ف] عنبر
 ۲۷ ئاویتە: ئاویتە، تیکەلاو، تیکەل [ف] آمیختە
 ۲۷ تەسنیم: چۆمیکە لە دنیای دی دایە [ف] رودی در قیامت

﴿سۇرەى ئىنشىقاق - لاپەرى ۵۸۹﴾

ئىنشىقاق: لەت و پەت بۇن [ف] تکه تکه شده، پاره پاره

﴿سۇرەى بۇرۇج - لاپەرى ۵۹۰﴾

- بۇرۇج: قەلاكان [ف] دژھا، قلعه‌ها
 ۱۲ ھەلمەت: پەلامار، ھجوم، شاللاو [ف] حملہ
 ۱۲ ھەستەم: زۆر دژوار، سەخت [ف] دشوار
 ۲۲ تەتەلە: پارچە تەختە يان پارچە بەردى پانكەلە بۆلە سەر نۇسین [ف] لوح

﴿سۇرەى تارىق - لاپەرى ۵۹۱﴾

تارىق: شەو خۇرا دەنى [ف] بە ھنگام شب پديدار مى‌گردند

- ۶ تراو: شل، بەرانبەرى خەست [ف] آبكى
 ۷ پشت و بەرمەلان:
 ۹ خۇيا: ئاشكرا، ديار، بەرچاو [ف] آشكار، نمايان
 ۱۴ لاقردى: لاقرتى، گالته وگەپ [ف] شوخى و تفریح

﴿سۇرەى ئەعلا - لاپەرى ۵۹۱﴾

- ئەعلا: ھەرە بەرز [ف] اعلا، بلندپایه
 ۱۷ بە پیزتر: بە کیش و ھیزتر [ف] (پایندەتر)
 ۱۷ پیز: کیش و ھیز ۲- ماک و پەگەز [ف] ۱- کش و تاب ۲- اصل و ماده

«سۆرهی غاشیه - لاپه‌ری ۵۹۲»

غاشیه: داپۆشه‌ری هه‌مۆ [ف] فراگیر و دربرگیرنده‌ همه چیز

- ۶ درک: چۆل، درۆ [ف] خار
 ۱۰ به‌رز: بلند [ف] بلند
 ۱۰ ته‌رز: جوان و له‌بار [ف] زیبا و دلپسند
 ۱۰ به‌رز و ته‌رز: بلند و جوان و له‌بار [ف] بلند و زیبا و دلپسند
 ۱۵ بالگه: بالشت، سه‌نیر، سه‌رین [ف] بالش
 ۲۰ هه‌راو: گوشاد، فره‌ه [ف] گشاده، گشاد

«سۆرهی فه‌جر - لاپه‌ری ۵۹۳»

فه‌جر: به‌ره‌به‌یان [ف] پگاه، بامداد

- ۷ ئه‌ستۆن: کۆله‌که، داریان به‌ردی درێژکه وه‌به‌ر بانی ده‌ده‌ن، ستۆن [ف] ستون
 ۱۹ هه‌له‌: ۱ - په‌له ۲ - ته‌ماح [ف] ۱ - شتاب ۲ - آز، شه‌ره
 ۲۷ په‌خسیو: په‌خساو، په‌یدا بو‌ی به‌هه‌لکه‌وت [ف] به‌وجود آمدنه‌ اتفاقی، نجات پیدا کرده، رستگار شده
 ۲۷ له‌خه‌م په‌خسیو: له‌خه‌م په‌خساو، له‌خه‌م لێخواردن پزگار بو‌گ [ف] ببالیدن، نمو کرده، از مراقبت بی‌نیاز شده
 ۲۷ له‌خه‌م په‌خسیو: له‌خه‌م په‌خساو [ف] مطمئن و دل‌آرام، آسوده‌خاطر

«سۆرهی به‌له‌د - لاپه‌ری ۵۹۴»

به‌له‌د: باژیر، شار [ف] شهر

- ۴ جسین: ۱ - بنجینه، نه‌ژاد ۲ - عه‌سل‌زاده، په‌سه‌ن [ف] ۱ - نژاد ۲ - نجیب
 ۱۰ هات و نه‌هات: خۆبه‌خت، هات و پات (مه‌به‌ست پزگای چاک و خه‌راپه) [ف] بسته به شانس (منظور راه‌خیر و شر است)

- ۱۱ هه‌له‌ت: زه‌ردوماهی زۆر سه‌خت [ف] پرتگاه سخت درکوه
 ۱۶ خاکه‌سه‌ر: به‌له‌نگاز، قه‌ره به‌خت، کلۆل [ف] خاکسار
 ۱۶ به‌له‌نگاز: بیچاره، به‌سته‌زمان، نه‌دار [ف] بیچاره، بینوا
 ۱۷ خو‌گری: ۱- سه‌بر کردن، هه‌سه‌له [ف] ۱- صبر و حوصله ۲- تحمّل

«سۆره‌ی شه‌مس - لاپه‌ری ۵۹۵»

- شه‌مس: خو‌ر، پوژ [ف] خو‌رشید، مهر
 ۱۱ راده: ۱- ئه‌ندازه ۲- چلۆنه‌تی ۳- بارست [ف] ۱- اندازه ۲- کیفیت ۳- حجم

«سۆره‌ی له‌یل - لاپه‌ری ۵۹۵»

- له‌یل: شه‌و [ف] شب
 ۲ راتان: به‌رچاوی هه‌شامات دان [ف] به‌نمایش گذاشتن

«سۆره‌ی زوحا - لاپه‌ری ۵۹۶»

- زوحا: چی‌شته‌نگاو [ف] هنگام چاشت، چاشتگاه
 چی‌شته‌نگاو: قاوه‌لتون، وه‌ختی به‌ر له‌نیوه‌پو [ف] چاشت هنگام
 ۱۰ ده‌روژه‌که‌ر: پارسه‌ک، گه‌دا [ف] گدا
 ۱۰ تار: هه‌له‌وه‌دا و دو‌رکه‌وته [ف] آواره و گریزان
 ۱۰ تاران‌دن: په‌واندنی په‌کجاری، تهره‌کردن [ف] برای همیشه رمانیدن و گریزان‌دن

«سۆره‌ی ئینشیراح - لاپه‌ری ۵۹۶»

- ئینشیراح: هه‌راو کردن، گوشاد کردن [ف] گشاد کردن
 ۳ چه‌ماندن: خو‌ار کردنه‌وه، داهێنان [ف] خم کردن

۷ قوتاز: ۱ - پزگار ۲ - خلاس بۇن، پراڭنەو [ف] ۱ - رھا ۲ - پايان

۸ بلالئوھ: پاپرئوھ، پپارەوھ [ف] لابه کن

«سۇرەى تىن - لاپەرې ۵۹۷»

تىن: ھەنجىر، ھەژىر، ھژىر [ف] انجىر

۷ دەسخەرۆ: فرىودراو، خەلەتاو [ف] فرىب خورده

«سۇرەى عەلەق - لاپەرې ۵۹۷»

عەلەق: جلتە، خويىنى بەستۇ، خويىنى بەسىياگ [ف] خون بسته

بەسىياگ: داخراو، بەستراو [ف] بسته شده

۴ بنۇس: ئامرازى نۇسىن [ف] قلم

۱۱ كۇ: چلۇن، چۇن [ف] چطور

۱۵ پىشەسەر: بالاتر لە تويىل [ف] جانداڭە سر

۱۵ تويىل: ناوچاوان، ئەنى، ھەنىيە، جەمىن [ف] پىشانى، جىن

۱۵ دەنەوين: دەبى مەبەس تىپوھاتىن وگرتىن وگىشان بى [ف] منظورگرفتىن وگشيدىن است

۱۷ يانە: ۱ - تىو كۆمەل، دۇر ئاپۇرە ۲ - مال، خانۇ ۳ - جىگەى سەنەوھ [ف] ۱ - وسط انبوه

جەمىت ۲ - خانە ۳ - باشگاھ، استراحت گاه

«سۇرەى قەدر - لاپەرې ۵۹۸»

قەدر: ھەرە بەرپىز، حورمەت، عىزەت [ف] با ارزش و جاى عزت

قودب: قوتب [ف] مرشد اعلى

۳ بارتەقا: بەرانبەر، ھەمبەر [ف] برابر

۵ بۇيىلە: تىوان شەو و پۇزان، تارىكى و پۇشاكى تىكەل لە ئىوار و بەياندا [ف] هواى گرگ

و مىش

﴿سۇرەى بەيىنە - لاپەرى ۵۹۸﴾

بەيىنە: بەلگە، رۇنكەرەوھ [ف] دىل، حجت و بُرھان
۱ ترازان: جيا بۇنەوھ، لىك كلا بۇن [ف] از ھم در رفتن

﴿سۇرەى زىلزال - لاپەرى ۵۹۹﴾

زىلزال: بۇلەرزە، بۇلەرە، ھەژانى زەمىن [ف] زلزلە

﴿سۇرەى عاديات - لاپەرى ۵۹۹﴾

عاديات: ئەسپەكان كە لىنگ دەدەن [ف] اسبھای تازندە

۱ چارەوا: چارەوئ، ولاخى سوارى و بارى [ف] چھاريا

۸ رژد: چروك، دەس قۇچا، سەقىل [ف] خسىس

۹ كەى: كەنگى، چە دەم، چە كاتى [ف] چە وقتى

۹ نۇك: چاك [ف] نىك

﴿سۇرەى قارىيە - لاپەرى ۶۰۰﴾

قارىيە: ئەوھى دەكوتى، دلكۇت [ف] كوبندە، تپش قلب

۳ كۇت: چۆت، چلۆت [ف] چگونە

﴿سۇرەى تەكاسور - لاپەرى ۶۰۰﴾

تەكاسور: زور فرەخوазى [ف] افزون طلبى

﴿سۇرەى عەسر - لاپەرى ۶۰۱﴾

عەسر: ۱ - ئىوارە ۲ - رۇژگار [ف] ۱ - ھىگام عصر ۲ - زمان و روزگار

۱ ھەرەت: ۱ - جەنگە ۲ - دەرھەت، كىس [ف] ۱ - عىفوان، موسم ۲ - فرصت

(سۆرهی هومهزه - لاپه‌ری ۶۰۱)

هومهزه: رُوشکین، ته‌ریق‌که‌ره‌وه، ته‌ریق‌که‌ر [ف] خجالت‌دهنده، از رو برنده

ته‌ریق: شهرمه‌زار، فهیت‌کار، خه‌جاله‌ت، ته‌ریق [ف] خجل، شرمنده

۱ هه‌واره: هاوار، وته‌یه‌که‌بو‌په‌نا‌بردن به‌خه‌لک له‌لی‌قه‌وماندا [ف] به‌دادم‌برسید

۱ خوسپ: غه‌بیته، پاش‌مله‌گوتن [ف] غیبت

۹ نه‌ستون: کۆله‌که [ف] ستون

(سۆرهی فیل - لاپه‌ری ۶۰۱)

فیل: فیل [ف] فیل

فیل: حه‌به‌شی‌یه‌کان له‌یه‌مه‌نی‌خو‌نکاریان ده‌کرد. چونکه‌دیتیان‌خه‌لک‌رؤ‌ده‌که‌عبی

ده‌که‌ن، کلیسایه‌کیان له‌سه‌نعا‌یه‌دروست‌کرد تا‌خه‌لک‌رؤ‌ده‌وی‌بکا و‌بیکه‌نه‌جینگای

خواپه‌رستی و‌تیجاره‌تی. به‌لام‌مه‌ککه‌هه‌ر‌وا‌جی‌خواپه‌رستی‌مایه‌وه. سپای‌حبه‌شه‌به

سه‌ر‌کردایه‌تی‌ئه‌بره‌هه‌به‌سواری‌فیلان‌بو‌و‌یران‌کردنی‌که‌عبی‌وه‌پ‌که‌وت. له‌ناوچه‌ی

مه‌غمه‌س‌نزیک‌مه‌ککه‌ی‌چهند‌تاقمه‌ته‌یر و‌بالنده‌یان‌هاته‌سه‌ری‌که‌سپای‌ئه‌بره‌هه‌و‌فيله

زه‌لامانه‌یان‌له‌به‌ین‌برد

(سۆرهی قوره‌یش - لاپه‌ری ۶۰۲)

قوره‌یش: قوره‌یش، تایفه‌ی قوره‌یش [ف] طایفه‌ قریش

۲ زوزان: ۱ - هه‌وارگی‌کۆچه‌ران ۲ - کیوان [ف] ۱ - ییلاق ۲ - کوهستان

(سۆرهی ماعون - لاپه‌ری ۶۰۲)

ماعون: باربو، حاجه‌ت [ف] وسایل‌امانتی

۳ هانه: دنه، هان [ف] تحریک

﴿سۇرەى كەوسەر - لاپەرى ۶۰۲﴾

كەوسەر: زۆر زۆر شت [ف] خىلى چيز از معنوى و مادى

۳ ناتۆرە: لەقەمى ناپسند [ف] لقب زشت

۲ ناتۆر: باغەوان [ف] باغبان

۳ و جاخ: ئاگردان، كوچكى ئاگر، تفك [ف] آتش دان

﴿سۇرەى كافىرۇن - لاپەرى ۶۰۳﴾

كافىرۇن: حەق شىرە و كان [ف] كافران

﴿سۇرەى نەسر - لاپەرى ۶۰۳﴾

نەسر: ياريدە دان [ف] يارى رساندن

﴿سۇرەى مەسەد - لاپەرى ۶۰۳﴾

مەسەد: سىر مەى دوباد [ف] طناب تافته از چرم

سىرمە: سىرم، بارىكە يەك لە چەرم [ف] نوار چرمى

سىرم: بارىكە يەك لە چەرم [ف] نوار چرمى

۱ شەلە: شەل، پاسەقەت (مەبەس دەستى شكى يا سەقەت بى) [ف] لنگ، شل

﴿سۇرەى ئىخلاىس - لاپەرى ۶۰۴﴾

ئىخلاىس: بى خلتە [ف] ناب و خالص

۲ جى نيازە: (مەبەست جى نيازە) [ف] جاى نياز

﴿سۇرەى فەلەق - لاپەرى ۶۰۴﴾

فەلەق: سىيائى بەرە بەيان، و بە ماناى قەلشىنەو [ف] سپىدە صبح و بە معنای شکافتن

۱ ماك: ھەر رەگەز و بىچىنە بى كە شتى لى پىك ھاتۇە، ھوى دروس بۇن [ف] مادە

- ۳ رۆشه: ۱- به لآ و به سه رهاتی خهراپ ۲- پۆش ۳- رۆزه [ف] ۱- مصیبت وارده ۲- تندخویی ۳- فرسوده و زنگار زده
- ۳ رۆزه: ۱- کهچ و کرۆچ و زهنگاوی ۲- دهه و چاو ئاولای [ف] ۱- فرسوده و زنگار زده ۲- آبله گون
- ۴ تۆش: تۆش، جهنگنی، بهدفعه پری (دهیی تۆش یی نه تۆش) جهنگنی و بهدفعه پری، مروفی یی فەر و یی ئاکار
- ۴ تۆش: ۱- مروفی یی فەر و یی ئاکار ۲- ههوای زۆر سارد و بارانی ۳- رۆبه رۆبه یه ک گه یشتن [ف] ۱- آدم موزی و بداخلق ۲- هوای سرد و بارانی ۳- باهم روبرو شدن

«سۆرهی ناس، لایه پری ۶۰۴»

- ناس: مهردم، خه لک [ف] مردم
- ۱ خودانی: ساحیب [ف] صاحب
- ۴ خو په نادهر: خو وه شاردو [ف] خود را پنهان کرده